Κατὰ Μαθθαῖον

Βίβλος ^{1} γενέσεως ^{2} Ἰησοῦ χριστοῦ, υἰοῦ Δ αυίδ, υἰοῦ $\mathbf 1$ Άβραάμ.

Άβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ: Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν 2 Ἰακώβ: Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν³ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ: Ἰούδας³ δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς⁴ καὶ 3 τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ: Φαρὲς⁴ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ: Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν ᾿Αράμ:⁵ ᾿Αρὰμ⁵ δὲ ἐγέννησεν τὸν ᾿Αμιναδάβ: ᾿Αμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών:⁶ Ναασσὼν⁶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών: 5 Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὸζ⁻ ἐκ τῆς Ῥαχάβ: Βοὸζ⁻ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὠρὴδ⁵ ἐκ τῆς Ῥούθ:⁰ Ὠβὴδ⁵ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί: Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ 6 τὸν βασιλέα.

https://biblicaltext.com

¹ βίβλος, ου, ή, book, scroll. ²γένεσις, εως, ή, origin, birth. ³ Τούδας, α, ό, Judas, Judah. ⁴ Φαρές, ό, Perez. ⁵ Άράμ, ό, Aram, Ram. ⁶ Ναασσών, ό, Nahshon. ⁷ Βοόζ, ό, Boaz. ⁸ Ώβήδ, ό, Obed. ⁹ Ρούθ, ή, Ruth.

Κατὰ Μαθθαῖον 1:7 Byzantine NT

 Δ αυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησεν τὸν Σ ολομῶνα ^{1} ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου: ^{2} Σολομών ^{1} δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ: ^{3} 7 Ροβοὰμ³ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά: Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσά: Ἀσὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ: Ἰωσαφὰτ 8 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ. Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν 'Οζίαν: 5 'Οζίας 5 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ: 6 Ἰωάθαμ 6 9 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἄχαζ: Ἄχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Έζεκίαν: Εζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ: ^{9} 10 Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμών: Δμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν: ^{11} Ἰωσίας ^{12} δὲ ἐγέννησεν τὸν ^{11} Ίεχονίαν 12 καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας 13 Βαβυλώνος. 14

Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν¹³ Βαβυλῶνος, 14 Ἰεχονίας 12
 ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ: 5 Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν
 τὸν Ζοροβάβελ: Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ: 13

¹ Σολομών, ωνος, ὁ, Solomon. ² Οὐρίας, ου, ὁ, Uriah. ³ Ροβοάμ, ὁ, Rehoboam. ⁴ Ἰωράμ, ὁ, Joram, Jehoram. ⁵ Ὁζίας, ου, ὁ, Uzziah. ⁶ Ἰωαθάμ, ὁ, Jotham. ⁷ Ἁχάζ, ὁ, Ahaz. ⁸ Ἑζεκίας, Hezekiah. ⁹ Μανασσῆς, ὁ, Manasseh. ¹⁰ Ἁμών, ὁ, Amon. ¹¹ Ἰωσίας, ου, ὁ, Josiah. ¹² Ἰεχονίας, ου, ὁ, Jechoniah. ¹³ μετοικεσία, ας, ἡ, change of abode, deportation. ¹⁴ Βαβυλών, Babylon. ¹⁵ Σαλαθιήλ, ὁ, Shealtiel, Salathiel.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 1:14

Άβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ: Ἑλιακεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἁζώρ: Ἁζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ: 14 Σαδῶκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἁχείμ: Ἁχεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ: Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ: 15 Ἑλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν: Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν 16 Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ῆς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος χριστός.

Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἔως Δαυὶδ γενεαὶ 17
δεκατέσσαρες: καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἔως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες: καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἔως τοῦ χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

¹ Έλιακείμ, ὁ, Eliakim. ² Άζώρ, ὁ, Azor. ³ Ματθάν, ὁ, Matthan. ⁴ γενεά, ᾶς, ἡ, generation. ⁵ δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ⁶ μετοικεσία, ας, ἡ, change of abode, deportation. ⁷ Βαβυλών, Babylon.

Κατὰ Μαθθαῖον 1:18 Byzantine NT

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως $\hbar$ ν. 18 Μνηστευθείσης γάρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ίωσήφ, πρὶν⁴ ἢ συνελθεῖν⁵ αὐτούς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ6 ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, 19 δίκαιος ὤν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, έβουλήθη⁸ λάθρα⁹ ἀπολῦσαι αὐτήν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ 20 ἐνθυμηθέντος, ^{10} ἰδού, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ^{11} $\dot{\epsilon}$ φάνη ^{12} αὐτῷ, λέγων, Ἰωσήφ, υίὸς Δαυίδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν13 Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου: τὸ γὰρ ἐν αὐτῆ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. 21 Tέξεται ^{14} δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ίησοῦν: αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν άμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα 22 πληρωθή τὸ ἡηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἰδού, ή παρθένος έν γαστρί έξει καὶ 23 τέξεται 14 υίόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ

 $^{^{1}}$ γέννησις, εως, ή, nativity, birth. ^{2} οὕτως, thus, so. ^{3} μνηστεύω, ask in marriage. ^{4} πρίν, before, formerly. ^{5} συνέρχομαι, come together, come or go with. ^{6} γαστήρ, τρος, ή, belly, womb. ^{7} παραδειγματίζω, expose, make an example of. ^{8} βούλομαι, wish, will. ^{9} λάθρα, secretly. ^{10} ἐνθυμέομαι, ponder, consider. ^{11} δναρ, τό, dream. ^{12} φαίνω, shine, appear. ^{13} παραλαμβάνω, receive, take. ^{14} τίκτω, give birth to, bear. ^{15} παρθένος, ου, ή, virgin.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 1:24

Έμμανουήλ,¹ ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον,² Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. Διεγερθεὶς³ δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου,⁴ 24 ἐποίησεν ὡς προσέταξεν⁵ αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου: καὶ παρέλαβεν⁶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν 25 αὐτὴν ἕως οὖ ἔτεκεν⁻ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον:8 καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ³ τῆς Ἰουδαίας, 10 2 ἐν ἡμέραις Ἡρώδου¹¹ τοῦ βασιλέως, ἰδού, μάγοι¹² ἀπὸ ἀνατολῶν¹³ παρεγένοντο¹⁴ εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες, 2 Ποῦ¹⁵ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα¹⁶ ἐν τῆ ἀνατολῆ, 13 καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκούσας δὲ Ἡρώδης¹¹ ὁ 3 βασιλεὺς ἐταράχθη, 17 καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ: καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 4 γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο¹8 παρ' αὐτῶν ποῦ¹⁵

¹ Έμμανουήλ, ὁ, Emmanuel. ² μεθερμηνεύω, translate, interpret. ³ διεγείρω, arouse completely, stir up. ⁴ ὕπνος, ου, ὁ, sleep. ⁵ προστάσσω, command, order. ⁶ παραλαμβάνω, receive, take. ⁷ τίκτω, give birth to, bear. ⁸ πρωτότοκος, first-born. ⁹ Βηθλεέμ, ἡ, Bethlehem. ¹⁰ Ιουδαία, ας, ἡ, Judea. ¹¹ Ήρφδης, ου, ὁ, Herod. ¹² μάγος, ου, ὁ, magician, sorcerer. ¹³ ἀνατολή, ἡς, ἡ, east, dawn. ¹⁴ παραγίνομαι, come, arrive. ¹⁵ ποῦ, where? ¹⁶ ἀστήρ, ος, ὁ, star. ¹⁷ ταράσσω, trouble, agitate. ¹⁸ πυνθάνομαι, inquire, ask.

Κατὰ Μαθθαῖον 2:5 Byzantine NT

ό χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῶ, Ἐν Βηθλεὲμ 5 τῆς Ἰουδαίας:² οὕτως³ γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, Καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς 6 έλαχίστη ^{6} εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν ^{7} Ἰούδα: ^{4} ἐκ σοῦ γὰρ έξελεύσεται ήγούμενος, δόστις ποιμανεί® τον λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρῷδης,¹0 λάθρᾳ¹1 καλέσας τοὺς 7 μάγους, 12 ηκρίβωσεν 13 παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ σαινομένου ^{14} ἀστέρος. ^{15} Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς 8Βηθλεὲ μ^1 εἶπεν, Πορευθέντες ἀκριβῶς ^{16} ἐξετάσατε ^{17} περὶ τοῦ παιδίου: ἐπὰν ^{18} δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ ^{19} μοι, όπως κάγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ 9 άκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν: καὶ ἰδού, ὁ άστήρ, ^{15} δν εἶδον ἐν τῆ ἀνατολῆ, ^{20} προῆγεν ^{21} αὐτούς, ἔως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω ^{22} οῦ ^{23} ἦν τὸ παιδίον. Ἰδόντες δὲ 10τὸν ἀστέρα, 15 ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. 24 Καὶ 11

¹ Βηθλεέμ, ἡ, Bethlehem. ² Ἰουδαία, ας, ἡ, Judea. ³ οὕτως, thus, so. ⁴ Ἰούδα, ὁ, Judah, Judas. ⁵ οὐδαμῶς, by no means. ⁶ ἐλάχιστος, least, smallest. ⁻ ἡγεμών, όνος, ὁ, governor, leader. ⁶ ἡγέομαι, lead, be chief. ९ ποιμαίνω, shepherd, rule. ¹⁰ Ἡρώδης, ου, ὁ, Herod. ¹¹ λάθρα, secretly. ¹² μάγος, ου, ὁ, magician, sorcerer. ¹³ ἀκριβόω, ascertain precisely. ¹⁴ φαίνω, shine, appear. ¹⁵ ἀστήρ, ος, ὁ, star. ¹⁶ ἀκριβῶς, carefully, accurately. ¹⁻ ἐξετάζω, scrutinize, examine. ¹৪ ἐπάν, when, as soon as. ¹⁰ ἀπαγγέλλω, announce, report. ²⁰ ἀνατολή, ῆς, ἡ, east, dawn. ²¹ προάγω, lead forth, go before. ²² ἐπάνω, above, over (gen). ²³ οὕ, where, when. ²⁴ σφόδρα, exceedingly, greatly.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 2:12

έλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς¹ αὐτῶν προσήνεγκαν² αὐτῷ δῶρα,³ χρυσὸν⁴ καὶ λίβανον⁵ καὶ σμύρναν.⁶ Καὶ χρηματισθέντες⁻ κατ' 12 ὄναρ⁵ μὴ ἀνακάμψαι³ πρὸς Ἡρῷδην,¹0 δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν¹¹ εἰς τὴν χώραν¹² αὐτῶν.

Άναχωρησάντων¹¹ δὲ αὐτῶν, ἰδού, ἄγγελος κυρίου 13 φαίνεται¹³ κατ' ὄναρ⁸ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε¹⁴ τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε¹⁵ εἰς Αἴγυπτον,¹⁶ καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἔως ἄν εἴπω σοί: μέλλει γὰρ Ἡρῷδης¹⁰ ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν¹⁴ τὸ παιδίον καὶ τὴν 14 μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν¹¹ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς¹⁷ Ἡρῷδου:¹⁰ ἵνα 15

¹ θησαυρός, οῦ, ὁ, storehouse, treasure. ² προσφέρω, bring to, offer. ³ δῶρον, ου, τό, gift, present. ⁴ χρυσός, οῦ, ὁ, gold, anything made of gold. ⁵ λίβανος, ου, ὁ, (the) Lebanon, incense. ⁶ σμύρνα, ης, ή, myrrh (a costly perfume), Smyrna. ⁷ χρηματίζω, instruct, reveal. ⁸ ὄναρ, τό, dream. ⁹ ἀνακάμπτω, turn back, return. ¹⁰ Ἡρώδης, ου, ὁ, Herod. ¹¹ ἀναχωρέω, depart, withdraw. ¹² χώρα, ας, ή, land, region. ¹³ φαίνω, shine, appear. ¹⁴ παραλαμβάνω, receive, take. ¹⁵ φεύγω, flee, escape. ¹⁶ Αἴγυπτος, ου, ή, Egypt. ¹⁷ τελευτή, ής, ή, end, death.

Κατὰ Μαθθαῖον 2:16 Byzantine NT

πληρωθή τὸ ἡηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Έξ Αἰγύπτου¹ ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. Τότε 16 Ήρώδης, ² ίδων ὅτι ἐνεπαίχθη³ ὑπὸ τῶν μάγων, ⁴ έθυμώθη⁵ λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παίδας ^{8} τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ^{9} καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὁρίοις ^{10} αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς 11 καὶ κατωτέρω, 12 κατὰ τὸν χρόνον ον ήκρίβωσεν¹³ παρὰ τῶν μάγων. ⁴ Τότε ἐπληρώθη τὸ 17 ρηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου ^{14} τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φ ωνὴ 18 όδυρμὸς 18 πολύς, 'Ραχὴλ κλαίουσα 19 τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. 19 Τελευτήσαντος δε τοῦ Ἡρώδου, ἰδού, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ²¹ φαίνεται²² τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτω, ^{1} 20 λέγων, Έγερθεὶς παράλαβε²³ τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ:

¹ Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ² Ἡρώδης, ου, ὁ, Herod. ³ ἐμπαίζω, mock. ⁴ μάγος, ου, ὁ, magician, sorcerer. ⁵ θυμόω, provoke to anger. ⁶ λίαν, greatly, very. ⁷ ἀναιρέω, take up, kill. ⁸ παῖς, ὁ, male or female child, servant. ⁹ Βηθλεέμ, ἡ, Bethlehem. ¹⁰ ὅριον, ου, τό, boundary, region. ¹¹ διετής, two years old. ¹² κάτω, down, below. ¹³ ἀκριβόω, ascertain precisely. ¹⁴ Ἱερεμίας, ου, ὁ, Jeremiah. ¹⁵ Ῥαμά, ἡ, Rama. ¹⁶ θρῆνος, ου, ὁ, wailing, lamentation. ¹⁷ κλαυθμός, οῦ, ὁ, weeping, lamentation. ¹⁸ δδυρμός, οῦ, ὁ, lamentation, mourning. ¹⁹ κλαίω, weep, weep for. ²⁰ τελευτάω, die, end. ²¹ δναρ, τό, dream. ²² φαίνω, shine, appear. ²³ παραλαμβάνω, receive, take.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 2:21

τεθνήκασιν¹ γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. 21 Ο δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν² τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκούσας δὲ ὅτι 22 ἀρχέλαος³ βασιλεύει⁴ ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας⁵ ἀντὶ⁶ Ἡρώδου⁻ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν: χρηματισθεὶς⁵ δὲ κατ' ὄναρ,⁰ ἀνεχώρησεν¹⁰ εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατώκησεν¹² εἰς πόλιν 23 λεγομένην Ναζαρέτ:¹³ ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος¹⁴ κληθήσεται.

Έν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται¹⁵ Ἰωάννης ὁ 3 βαπτιστής, ¹⁶ κηρύσσων ἐν τῆ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, ⁵ 2 καὶ λέγων, Μετανοεῖτε: ¹⁷ ἤγγικεν ¹⁸ γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οὖτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου ¹⁹ ³ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ²⁰ ἐν τῆ ἐρήμῳ, ²¹ Ἑτοιμάσατε ²² τὴν ὁδὸν κυρίου: εὐθείας ²³

 $^{^1}$ θνήσκω, die, am dying. ^{2} παραλαμβάνω, receive, take. ^{3} Άρχέλαος, ου, δ, Archelaus. ^{4} βασιλεύω, reign, rule. ^{5} Τουδαία, ας, ή, Judea. ^{6} ἀντί, instead of, in place of. ^{7} Ήρώδης, ου, δ, Herod. ^{8} χρηματίζω, instruct, reveal. ^{9} δναρ, τό, dream. ^{10} ἀναχωρέω, depart, withdraw. ^{11} μέρος, ους, τό, part, portion. ^{12} κατοικέω, inhabit, dwell. ^{13} Ναζαρέτ, ή, Nazareth. ^{14} Ναζωραίος, ου, δ, Nazarene, inhabitant of Nazareth. ^{15} παραγίνομαι, come, arrive. ^{16} βαπτιστής, οῦ, δ, baptist, baptizer. ^{17} μετανοέω, repent, change my mind. ^{18} ἐγγίζω, come near, approach. ^{19} Ἡσαΐας, ου, δ, Isaiah. ^{20} βοάω, cry aloud, shout. ^{21} ἔρημος, ου, ή, wilderness, desert. ^{22} ἐτοιμάζω, prepare, make ready. ^{23} εὐθύς, immediately, at once.

Κατὰ Μαθθαῖον 3:4 Byzantine NT

ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν 4 τὸ ἔνδυμα ^{2} αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν ^{3} καμήλου, ^{4} καὶ ζώνην ^{5} δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ: ἡ δὲ τροφὴ ^{8} αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε 5 ἐξεπορεύετο¹² πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία¹³ καὶ πᾶσα ἡ περίγωρος 14 τοῦ Ἰορδάνου: 15 καὶ 6 $τ\tilde{\omega}$ Ἰορδάν η^{15} $\dot{\upsilon}\pi$ αὐτοῦ, έβαπτίζοντο ἐν έξομολογούμενοι 16 τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ 7 τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων 17 ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα¹⁸ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γ εννήματα¹⁹ ἐγιδνῶν,²⁰ τίς ὑπέδειξεν²¹ ὑμῖν Φυγεῖν²² άπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ^{23} Ποιήσατε οὖν καρπὸν ^{8} ἄξιον ^{24} τῆς μετανοίας: ^{25} καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν 9 έαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ: λέγω γὰρ ὑμῖν ότι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα

¹ τρίβος, ου, ή, beaten track, path. ² ἔνδυμα, τος, τό, apparel (esp. the outer robe). ³ θρίξ, τριχός, ή, hair. ⁴ κάμηλος, ου, ό, camel. ⁵ ζώνη, ης, ή, belt, girdle. ⁶ δερμάτινος, leather, made of skin. ⁷ ὀσφύς, ύος, ή, waist, hip. ⁸ τροφή, ῆς, ή, food, nourishment. ⁹ ἀκρίς, ίδος, ή, locust. ¹⁰ μέλι, ιτος, τό, honey. ¹¹ ἄγριος, wild, savage. ¹² ἐκπορεύομαι, go out, come out. ¹³ Τουδαία, ας, ή, Judea. ¹⁴ περίχωρος, ου, ή, neighboring. ¹⁵ Τορδάνης, ου, ό, Jordan. ¹⁶ ἔξομολογέω, confess, profess. ¹⁷ Σαδδουκαΐος, ου, ό, Sadducee. ¹⁸ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹⁹ γέννημα, τος, τό, offspring, child. ²⁰ ἔχιδνα, ης, ή, viper, serpent. ²¹ ὑποδείκνυμι, show, indicate. ²² φεύγω, flee, escape. ²³ ὀργή, ῆς, ἡ, wrath, anger. ²⁴ ἄξιος, worthy, deserving. ²⁵ μετάνοια, ας, ή, repentance, change of mind.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 3:10

τῷ Ἡβραάμ. Ἡδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη¹ πρὸς τὴν ῥίζαν² τῶν 10 δένδρων³ κεῖται:⁴ πᾶν οὖν δένδρον³ μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται⁵ καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἡγὼ μὲν 11 βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ΰδατι εἰς μετάνοιαν:⁶ ὁ δὲ ὀπίσω⁻ μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός⁵ μου ἐστίν, οὖ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα¹⁰ βαστάσαι:¹¹ αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ. Οὖ τὸ πτύον¹² ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ 12 διακαθαριεῖ¹³ τὴν ἄλωνα¹⁴ αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον¹⁵ αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην,¹⁰ τὸ δὲ ἄχυρον¹⁻ κατακαύσει¹⁵ πυρὶ ἀσβέστῳ.¹9

Τότε παραγίνεται²⁰ ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν 13 Ἰορδάνην²¹ πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν²² αὐτόν, λέγων, Ἐγὼ 14 χρείαν²³ ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός

¹ ἀξίνη, ης, ή, axe. ² ρίζα, ης, ή, root, that which grows from the root. ³ δένδρον, ου, τό, tree. ⁴ κείμαι, lie, be laid. ⁵ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ⁶ μετάνοια, ας, ή, repentance, change of mind. ⁷ ὁπίσω, behind, after (gen). ⁸ ἰσχυρός, strong, mighty. ⁹ ἰκανός, sufficient, able. ¹⁰ ὑπόδημα, τος, τό, sandal, shoe. ¹¹ βαστάζω, bear, carry. ¹² πτύον, ου, τό, winnowing fork. ¹³ διακαθαρίζω, clean out, cleanse thoroughly. ¹⁴ ἄλων, ος, ή, threshing floor. ¹⁵ σῖτος, ου, ό, wheat, grain. ¹⁶ ἀποθήκη, ης, ή, storehouse, barn. ¹⁷ ἄχυρον, ου, τό, chaff. ¹⁸ κατακαίω, burn up, consume entirely. ¹⁹ ἄσβεστος, unquenchable, inextinguishable. ²⁰ παραγίνομαι, come, arrive. ²¹ Ἰορδάνης, ου, ό, Jordan. ²² διακωλύω, prevent, obstinately prevent. ²³ χρεία, ας, ή, need, necessity.

Κατὰ Μαθθαῖον 3:15 Byzantine NT

με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἄφες 15 ἄρτι:¹ οὕτως γὰρ πρέπον² ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ 16 Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος: καὶ ἰδού, ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ³ περιστερὰν⁴ καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, 17 Οὖτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ῷ εὐδόκησα.⁵

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ 4 πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ 2 νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὅστερον ἐπείνασεν. Καὶ 3 προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν, Εἰ υίὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὖτοι ἄρτοι γένωνται. Ὁ δὲ 4 ἀποκριθεὶς εἶπεν, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ

¹ ἄρτι, now, just now. ² πρέπω, be clearly seen, be fitting. ³ ώσεί, like, about. ⁴ περιστερά, ᾶς, ή, dove. ⁵ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁶ ἀνάγω, lead up, restore. ⁷ ἔρημος, ου, ή, wilderness, desert. ⁸ πειράζω, test, tempt. ⁹ διάβολος, ου, ό, slanderer, accuser. ¹⁰ νηστεύω, fast. ¹¹ τεσσαράκοντα, forty, 40. ¹² ὕστερον, lastly, afterward. ¹³ πεινάω, hunger, am hungry.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 4:5

άλλ' ἐπὶ παντὶ ζήσεται ἄνθρωπος, έκπορευομένω1 διὰ στόματος θεοῦ. Τότε 5 παραλαμβάνει² αὐτὸν ὁ διάβολος³ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον ^{4} τοῦ ἱεροῦ, καὶ ^{6} λέγει αὐτῷ, Εἰ υίὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν⁵ κάτω:6 γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται⁷ περὶ σοῦ: καί, Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε⁸ προσκόψης πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ. Ἔφη αὐτῷ ὁ 7 Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις 10 κύριον τὸν θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει² αὐτὸν ὁ 8 διάβολος ^{3} εἰς ὄρος ὑψηλὸν ^{11} λίαν, ^{12} καὶ δείκνυσιν ^{13} αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν 9 πεσών προσκυνήσης μοι. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 10 "Υπαγε ὀπίσω¹⁴ μου, Σατανᾶ: ^{15} γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ

¹ ἐκπορεύομαι, go out, come out. ² παραλαμβάνω, receive, take. ³ διάβολος, ου, ό, slanderer, accuser. ⁴ πτερύγιον, ου, τό, highest point, pinnacle. ⁵ σεαυτοῦ, yourself, of you. ⁶ κάτω, down, below. ⁷ ἐντέλλομαι, command, give orders. ⁸ μήποτε, never, lest perchance. ⁹ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹⁰ ἐκπειράζω, test thoroughly, tempt. ¹¹ ὑψηλός, high, lofty. ¹² λίαν, greatly, very. ¹³ δείκνυμι, show, point out. ¹⁴ ὀπίσω, behind, after (gen). ¹⁵ Σατανάς, ᾶ, ὁ, Satan, adversary.

Κατὰ Μαθθαῖον 4:11 Byzantine NT

λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος: ^{2} καὶ ἰδού, ^{11} ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν ^{3} αὐτῷ.

ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν: καὶ καταλιπὼν τὴν 13
Ναζαρέτ, ἐλθὼν κατῷκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις το ἡηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ 14
προφήτου, λέγοντος, Γῆ Ζαβουλὼν ταὶ γῆ 15
Νεφθαλείμ. ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, τοῦ Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει τοῦ 16
εἶδεν φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα το καὶ παὶ σκιᾳ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

¹ λατρεύω, serve, worship. ² διάβολος, ου, ό, slanderer, accuser. ³ διακονέω, serve, minister. ⁴ ἀναχωρέω, depart, withdraw. ⁵ καταλείπω, leave, leave behind. ⁶ Ναζαρέτ, ή, Nazareth. ⁷ κατοικέω, inhabit, dwell. ⁸ Καπερναούμ, ή, Capernaum. ⁹ παραθαλάσσιος, by the sea. ¹⁰ ὅριον, ου, τό, boundary, region. ¹¹ Ζαβουλών, ό, Zebulun, Zebulon. ¹² Νεφθαλείμ, ό, Naphtali. ¹³ Ἡσαϊας, ου, ό, Isaiah. ¹⁴ πέραν, on the other side of, beyond (gen). ¹⁵ Ἰορδάνης, ου, ό, Jordan. ¹⁶ σκότος, ους, τό, darkness. ¹⁷ χώρα, ας, ή, land, region. ¹⁸ σκιά, ᾶς, ή, shadow, thick darkness. ¹⁹ ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 4:17

Άπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, 17
Μετανοεῖτε: Ἰἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν 18 δύο άδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Άνδρέαν³ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας άμφίβληστρον⁴ εἰς τὴν θάλασσαν: ἦσαν γὰρ άλιεῖς.⁵ 19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε όπίσω μου, καὶ ποιήσω ύμᾶς άλιεῖς ὁ ἀνθρώπων. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ 20 δίκτυα ήκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, 10 21 είδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τοῦ Ζεβεδαίου 12 καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίω μετὰ Ζεβεδαίου¹² τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας 13 τὰ δίκτυα αὐτῶν: καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν 22 πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

¹ μετανοέω, repent, change my mind. ² ἐγγίζω, come near, approach. ³ Ἀνδρέας, ου, δ, Andrew. ⁴ ἀμφίβληστρον, ου, τό, fishing net, net used for capturing. ⁵ ἀλιεύς, δ, fisherman. ⁶ δεῦτε, come!. ⁷ ὁπίσω, behind, after (gen). ⁸ δίκτυον, ου, τό, net, fishing net. ⁹ προβαίνω, go forward, advance. ¹⁰ ἐκεῖθεν, from there, from that place. ¹¹ Ἰάκωβος, James, Jacob. ¹² Ζεβεδαῖος, ου, δ, Zebedee. ¹³ καταρτίζω, mend, fit.

Κατὰ Μαθθαῖον 4:23 Byzantine NT

Καὶ περιῆγεν δλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων 23 έν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον³ καὶ πᾶσαν μαλακίαν⁴ ἐν τῶ λαῶ. Καὶ ἀπῆλθεν 24 ή ἀκοὴ⁵ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν: ⁶ καὶ προσήνεγκαν αὐτῶ πάντας τοὺς κακῶς⁸ ἔγοντας, ποικίλαις⁹ νόσοις³ καὶ βασάνοις ^{10} συνεχομένους, ^{11} καὶ δαιμονιζομένους. ^{12} καὶ σεληνιαζομένους, 13 καὶ παραλυτικούς: 14 καὶ έθεράπευσεν αὐτούς. Καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι 25 πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως 15 καὶ Ίεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας 16 καὶ πέραν 17 Ἰορδάνου.¹⁸

Ίδων δὲ τοὺς ὅχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος: καὶ καθίσαντος 5
αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ: καὶ 2
ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων,

¹ περιάγω, lead around, go about. ² θεραπεύω, heal, care for. ³ νόσος, ου, ή, disease, malady. ⁴ μαλακία, ας, ή, sickness, weakness. ⁵ ἀκοή, ής, ή, hearing, report. ⁶ Συρία, ας, ή, Syria. ⁷ προσφέρω, bring to, offer. ⁸ κακώς, badly, evilly. ⁹ ποικίλος, varied, manifold. ¹⁰ βάσανος, ου, ή, torture, torment. ¹¹ συνέχω, hold fast, oppress. ¹² δαιμονίζομαι, am demon possessed. ¹³ σεληνιάζομαι, be an epileptic, am a lunatic. ¹⁴ παραλυτικός, οῦ, ὁ, paralytic, afflicted with paralysis. ¹⁵ Δεκάπολις, εως, ή, Decapolis. ¹⁶ Τουδαία, ας, ή, Judea. ¹⁷ πέραν, on the other side of, beyond (gen). ¹⁸ Τορδάνης, ου, ὁ, Jordan. ¹⁹ καθίζω, seat, sit.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 5:3

Μακάριοι οἱ πτωχοὶ¹ τῷ πνεύματι: ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ 3 βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοι οἱ πενθοῦντες:² ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

Μακάριοι οἱ πραεῖς: ^{3} ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν ^{4} τὴν ^{5} γῆν.

Μακάριοι οἱ πεινῶντες ^{5} καὶ διψῶντες ^{6} τὴν δικαιοσύνην: ^{6} ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. ^{7}

Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες:⁸ ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.⁹

Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῆ καρδία: ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν 8 ὄψονται.

https://biblicaltext.com

 $^{^1}$ πτωχός, poor, poor man (as a noun). ^{2} πενθέω, mourn, lament. ^{3} πραϋς, gentle, mild. ^{4} κληρονομέω, inherit, obtain. ^{5} πεινάω, hunger, am hungry. ^{6} διψάω, thirst, thirst for. ^{7} χορτάζω, eat until full, be filled. ^{8} έλεήμων, merciful, sympathetic. ^{9} έλεέω, have mercy, pity. ^{10} καθαρός, clean, pure.

Κατὰ Μαθθαῖον 5:9 Byzantine NT

Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί: ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ 9 κληθήσονται.

Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι² ἔνεκεν³ δικαιοσύνης: ὅτι 10 αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν⁴ ὑμᾶς καὶ διώξωσιν,² 11 καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν³ ἐμοῦ. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε,6 ὅτι ὁ μισθὸς 12 ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς: οὕτως γὰρ ἐδίωξαν² τοὺς προφήτας τοὺς πρὸδ ὑμῶν.

Ύμεῖς ἐστε τὸ ἄλας ὅτῆς γῆς: ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῆ, 10 13 ἐν τίνι ἀλισθήσεται; 11 Εἰς οὐδὲν ἰσχύει 12 ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι 13 ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ύμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου: οὐ 14 δύναται πόλις κρυβῆναι 14 ἐπάνω 5 ὄρους κειμένη: 16 15

¹ εἰρηνοποιός, ου, ὁ, making peace, pacific. ² διώκω, pursue, persecute. ³ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ⁴ ὁνειδίζω, reproach, revile. ⁵ ψεύδομαι, lie. ⁶ ἀγαλλιάω, rejoice, am full of joy. ⁻ μισθός, οῦ, ὁ, wages, reward. ⁶ πρό, before (gen), before. ⁶ ἄλας, ατος, τό, salt. ¹¹ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ¹¹ ἀλίζω, salt, sprinkle with salt. ¹² ἰσχύω, be strong, able. ¹³ καταπατέω, trample under foot. ¹⁴ κρύπτω, conceal, hide. ¹⁵ ἐπάνω, above, over (gen). ¹⁶ κεῖμαι, lie, be laid.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 5:16

οὐδὲ καίουσιν¹ λύχνον² καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον,³ ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,⁴ καὶ λάμπει⁵ πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτως λαμψάτω⁵ τὸ φῶς ὑμῶν 16 ἔμπροσθεν⁶ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε δτι ἤλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς 17 προφήτας: οὐκ ἤλθον καταλῦσαι άλλὰ πληρῶσαι. 18 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἔως ἄν παρέλθη ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα το ἔν ἢ μία κεραία το ὑ μὴ παρέλθη ἀπὸ τοῦ νόμου, ἔως ἄν πάντα γένηται. Ὁς ἐὰν οὖν λύση μίαν 19 τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξη οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῆ βασιλεία τῶν οὐρανῶν: ὅς δ' ἄν ποιήση καὶ διδάξη, οὖτος μέγας κληθήσεται ἐν τῆ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

¹ καίω, burn, ignite. ²λύχνος, ου, ό, lamp, lantern. ³ μόδιος, ου, ό, dry measure. ⁴λυχνία, ας, ή, lampstand. ⁵λάμπω, shine. ⁶ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ⁷νομίζω, suppose, think. ⁸ καταλύω, destroy, lodge. ⁹ παρέρχομαι, pass by, go by. ¹⁰ ἰωτα, τό, iota (the tenth Hebrew letter, yodh). ¹¹ κεραία, ας, ή, projection, hook. ¹²λύω, untie, loose. ¹³ ἐλάχιστος, least, smallest.

Κατὰ Μαθθαῖον 5:20 Byzantine NT

Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη 20 ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ήκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις: δς 21 δ' ἂν φονεύση, ^{3} ἔνοχος ^{4} ἔσται τῆ κρίσει: ^{5} ἐγὼ δὲ λέγω 22 ύμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος $^{\circ}$ τῶ ἀδελ ϕ ῶ αὐτοῦ εἰκῆ ^{7} ἔνογος ^{4} ἔσται τῆ κρίσει: ^{5} ος δ' αν εἴπη τῶ ἀδελφῶ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνογος ἔσται τῷ συνεδρίω: ες δ' αν εἴπη, Mωρέ, 00 ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Έὰν οὖν προσφέρης 12 τὸ δῶρόν 13 σου ἐπὶ τὸ 23 θυσιαστήριον, $^{^{14}}$ καὶ ἐκεῖ μνησθῆς $^{^{15}}$ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν ^{13} σου ἔμπροσθεν 24 τοῦ θυσιαστηρίου, 14 καὶ ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι 17 τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε ^{12} τὸ δῶρόν ^{13} σου. $I\sigma\theta$ ι εὐνοῶν t^{18} τῶ ἀντιδίκω σου ταγύ, t^{20} ξως 25

¹ περισσεύω, abound, be rich. ² ἀρχαῖος, old, ancient. ³ φονεύω, kill, murder. ⁴ ἔνοχος, involved in, liable. ⁵ κρίσις, εως, ή, judgment, judging. ⁶ ὀργίζω, irritate, provoke. ⁷ εἰκή, without cause or reason, vainly. ⁸ ῥακά, empty-headed fool, empty. ⁹ συνέδριον, ου, τό, council, Sanhedrin. ¹⁰ μωρός, foolish, stupid. ¹¹ γέεννα, ης, ή, gehenna, Gehenna. ¹² προσφέρω, bring to, offer. ¹³ δῶρον, ου, τό, gift, present. ¹⁴ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹⁵ μιμνήσκομαι, remember, recall. ¹⁶ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ¹⁷ διαλλάσσομαι, become reconciled to. ¹⁸ εὐνοέω, think kindly of, make friends. ¹⁹ ἀντίδικος, ου, ό, opponent, adversary. ²⁰ ταχύ, quickly, speedily.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 5:26

ὅτου¹ εἶ ἐν τῆ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτέ² σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος³ τῷ κριτῆ,⁴ καὶ ὁ κριτής⁴ σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ,⁵ καὶ εἰς φυλακὴν⁶ βληθήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, 26 οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν,⁻ ἕως ἄν ἀποδῷς⁵ τὸν ἔσχατον κοδράντην.°

Ήκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Οὐ μοιχεύσεις: ¹⁰ ἐγὼ δὲ λέγω 27 ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ¹¹ αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν ¹⁰ αὐτὴν ἐν τῆ καρδία αὐτοῦ. Εἰ 29 δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει ¹² σε, ἔξελε ¹³ αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ: συμφέρει ¹⁴ γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἕν τῶν μελῶν ¹⁵ σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. ¹⁶ Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ 30 σκανδαλίζει ¹² σε, ἔκκοψον ¹⁷ αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ: συμφέρει ¹⁴ γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἕν τῶν μελῶν ¹⁵ σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. ¹⁶ Έρρέθη 31

¹ ὅτου, until. ² μήποτε, never, lest perchance. ³ ἀντίδικος, ου, ὁ, opponent, adversary. ⁴ κριτής, ου, ὁ, judge. ⁵ ὑπηρέτης, ου, ὁ, servant, assistant. ⁶ φυλακή, ῆς, ἡ, guard, prison. ⁷ ἐκεῖθεν, from there, from that place. ⁸ ἀποδίδωμι, give back, pay. ⁹ κοδράντης, ου, ὁ, quadrans (penny). ¹⁰ μοιχεύω, commit adultery. ¹¹ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹² σκανδαλίζω, cause to stumble. ¹³ ἐξαιρέω, take out, deliver. ¹⁴ συμφέρω, bring together, it is profitable. ¹⁵ μέλος, ους, τό, member, limb. ¹⁶ γέεννα, ης, ἡ, gehenna, Gehenna. ¹⁷ ἐκκόπτω, cut out, cut off.

Κατὰ Μαθθαῖον 5:32 Byzantine NT

δὲ ὅτι Ὁς ἄν ἀπολύση τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῆ ἀποστάσιον: ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ὅς ἄν ἀπολύση 32 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι: καὶ ὅς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήση μοιχᾶται.

Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ 33 ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους 34 σου: ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι δλως: μήτε ἐν 34 τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ: μήτε ἐν τῆ γῆ, 35 ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ: μήτε ἐς Τεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως: 36 μήτε ἐν τῆ κεφαλῆ σου ὀμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ὅ μέλαιναν ποιῆσαι. ἔστω δὲ 37 ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, τοῦ οὐ οὐ: τὸ δὲ περισσὸν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

¹ ἀποστάσιον, ου, τό, certificate of divorce, repudiation. ² παρεκτός, except for, apart from. ³ πορνεία, ας, ή, fornication, idolatry. ⁴ μοιχάομαι, commit adultery with, commit adultery. ⁵ γαμέω, marry. ⁶ ἀρχαῖος, old, ancient. ⁷ ἐπιορκέω, swear falsely, make a false vow. ⁸ ἀποδίδωμι, give back, pay. ⁹ ὅρκος, ου, ό, oath. ¹⁰ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹¹ ὅλως, altogether, completely. ¹² μήτε, neither, nor. ¹³ ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ¹⁴ θρίξ, τριχός, ή, hair. ¹⁵ λευκός, white, bright. ¹⁶ μέλας, black, ink. ¹⁷ ναί, yes, truly. ¹⁸ περισσός, excessive, abundant.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 5:38

Ήκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ¹ ὀφθαλμοῦ, καὶ 38 όδόντα ^{2} ἀντὶ ^{1} όδόντος: ^{2} ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ 39 ἀντιστῆναι³ τῷ πονηρῷ: ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει⁴ ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, 5 στρέψον 6 αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην: 40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά ^{7} σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῶ καὶ τὸ ἱμάτιον: καὶ ὅστις σε 41 άγγαρεύσει μίλιον έν, ύπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. Τῷ 42 αἰτοῦντί σε δίδου: καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι 10 μὴ ἀποστραφῆς. 11

Ήκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἁγαπήσεις τὸν πλησίον 12 σου, 43 καὶ μισήσεις ^{13} τὸν ἐχθρόν ^{14} σου: ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, 44Άγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς 14 ὑμῶν, εὐλογεῖτε 15 τοὺς καταρωμένους ^{16} ύμᾶς, καλώς ^{17} ποιείτε τοίς μισούσιν ^{13} ύμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ύπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων 18 ύμᾶς, καὶ διωκόντων 19 ύμᾶς: ὅπως γένησθε υίοὶ τοῦ 45

¹ ἀντί, instead of, in place of. ² ὀδούς, ὁ, tooth. ³ ἀνθίστημι, resist, oppose. ⁴ ῥαπίζω, slap, strike. ⁵ σιαγών, όνος, ἡ, cheek, jawbone. ^{6} στρέφω, turn, am converted. ^{7} χιτών, ῶνος, δ, tunic, garment. ^{8} ἀγγαρεύω, compel, press into service. ⁹ μίλιον, ου, τό, mile, Roman mile. ¹⁰ δανείζω, lend, borrow. ¹¹ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹² πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹³ μισέω, hate, detest. ¹⁴ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹⁵ εὐλογέω, bless. 16 καταράομαι, curse. 17 καλῶς, rightly, well. 18 ἐπηρεάζω, mistreat, revile. 19 διώκω, pursue, persecute.

Κατὰ Μαθθαῖον 5:46 Byzantine NT

πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον¹ αὐτοῦ ἀνατέλλει² ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει³ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.⁴ Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε 46 τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν⁵ ἔχετε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι⁶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε 47 τοὺς φίλους⁻ ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν⁵ ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι⁶ οὕτως ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς 48 τέλειοι,⁵ ὥσπερ¹⁰ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειος⁵ ἐστιν.

Προσέχετε την ἐλεημοσύνην το ὑμῶν μὴ ποιεῖν 6 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς: εἰ δὲ μήγε, το μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

¹ ἥλιος, ου, ὁ, sun, sunlight. ² ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise. ³ βρέχω, send rain, rain. ⁴ ἄδικος, unjust, unrighteous. ⁵ μισθός, οῦ, ὁ, wages, reward. ⁶ τελώνης, ου, ὁ, tax collector, collector of taxes. ⁷ φίλος, ου, ὁ, loving, friend. ⁸ περισσός, excessive, abundant. ⁹ τέλειος, complete, perfect. ¹⁰ ὥσπερ, just as, even as. ¹¹ προσέχω, take head of, attend to. ¹² ἐλεημοσύνη, ης, ἡ, alms, alms-giving. ¹³ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ¹⁴ θεάομαι, look at, behold. ¹⁵ μήγε, otherwise (used in the phrase εἰ δὲ μήγε).

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 6:2

"Όταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσης ^{2} 2 ἔμπροσθέν ^{3} σου, ὥσπερ ^{4} οἱ ὑποκριταὶ ^{5} ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων: ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν ^{7} τὸν μισθὸν ^{8} αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιοῦντος 3 έλεημοσύνην, μη γνώτω ή αριστερά σου τί ποιεί ή δεξιά σου, ὅπως ή σου ή ἐλεημοσύνη ^{1} ἐν τῷ κρυπτῷ: ^{10} 4 καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ 10 αὐτὸς αποδώσει¹¹ σοι ἐν τῷ φανερῷ.¹²

 $\mathbf{K}$ αὶ ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔση ὥσπερ ^{4} οἱ ὑποκριταί, ^{5} ὅτι ^{5} φιλοῦσιν ^{13} ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις ^{14} τών πλατειών ^{15} έστώτες προσεύχεσθαι, ὅπως αν φανῶσιν¹⁶ τοῖς ἀνθρώποις: ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέγουσιν ^{7} τὸν μισθὸν ^{8} αὐτῶν. Σὺ δέ, ὅταν προσεύχη, 6εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν 17 σου, καὶ κλείσας 18 τὴν θύραν

¹ ἐλεημοσύνη, ης, ή, alms, alms-giving. ² σαλπίζω, sound a trumpet. ³ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ⁴ ὥσπερ, just as, even as. ⁵ ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ⁶ ῥύμη, ης, ἡ, narrow street, lane. ⁷ ἀπέχω, received, obtain. ⁸ μισθός, οῦ, ὁ, wages, reward. ⁹ ἀριστερός, left, on the left. ¹⁰ κρυπτός, hidden, secret. ¹¹ ἀποδίδωμι, give back, pay. 12 φανερός, manifest, apparent. 13 φιλέω, love, kiss. 14 γωνία, ας, ή, angle, corner. 15 πλατεῖα, ας, ή, street. 16 φαίνω, shine, appear. ¹⁷ ταμείον, ου, τό, inner room, storeroom. ¹⁸ κλείω, shut, shut up. ¹⁹ θύρα, ας, ή, door, gate.

Κατὰ Μαθθαῖον 6:7 Byzantine NT

σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ: καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῶ¹ ἀποδώσει² σοι ἐν τῷ φανερῷ. Τροσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, 7 ὥσπερ ^{5} οἱ ἐθνικοί: δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῆ πολυλογία ^{7} αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. ^{8} Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε ^{9} αὐτοῖς: ^{8} οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ^{10} ἔχετε, πρὸ ^{11} τοῦ ύμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς: 9 Π άτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω ^{12} τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ή βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά 10 σου, ώς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν 11 τὸν ἐπιούσιον ^{13} δὸς ἡμῖν σήμερον. ^{14} Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ 12 όφειλήματα 15 ήμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς όφειλέταις ^{16} ήμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκης ^{17} ήμᾶς εἰς 13 πειρασμόν, ^{18} άλλὰ ῥῦσαι ^{19} ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. 'Ότι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς

¹ κρυπτός, hidden, secret. ² ἀποδίδωμι, give back, pay. ³ φανερός, manifest, apparent. ⁴ βαττολογέω, chatter, utter empty words. ⁵ ὤσπερ, just as, even as. ⁶ ἐθνικός, Gentile, pagan. ⁷ πολυλογία, ας, ή, much speaking, wordiness. ⁸ εἰσακούω, listen, hear. ⁹ ὁμοιόω, make like, liken. ¹⁰ χρεία, ας, ή, need, necessity. ¹¹ πρό, before (gen), before. ¹² ἀγιάζω, make holy, consecrate. ¹³ ἐπιούσιος, for today, daily. ¹⁴ σήμερον, today, now. ¹⁵ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ¹⁶ ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ¹⁷ εἰσφέρω, carry inward, bring in. ¹⁸ πειρασμός, οῦ, ό, temptation, trial. ¹⁹ ῥύομαι, rescue, save.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 6:14

τοὺς αἰῶνας. Ἡμήν. Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις 14 τὰ παραπτώματα¹ αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος:² ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ 15 παραπτώματα¹ αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα¹ ὑμῶν.

"Όταν δὲ νηστεύητε,³ μὴ γίνεσθε ὥσπερ⁴ οἱ ὑποκριταὶ⁵ 16 σκυθρωποἱ:⁶ ἀφανίζουσιν⁻ γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσιν⁶ τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες:³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσιν⁶ τὸν μισθὸν¹⁰ αὐτῶν. Σὺ δὲ 17 νηστεύων³ ἄλειψαἰ¹¹ σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι,¹² ὅπως μὴ φανῆς⁶ τοῖς 18 ἀνθρώποις νηστεύων,³ ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ:¹³ καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ¹¹ ἀποδώσει¹⁴ σοι.

¹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ² οὐράνιος, heavenly, in heaven. ³ νηστεύω, fast. ⁴ ἄσπερ, just as, even as. ⁵ ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ⁶ σπευθρωπός, sad, gloomy. ⁷ ἀφανίζω, destroy, cause to disappear. ⁸ φαίνω, shine, appear. ⁹ ἀπέχω, received, obtain. ¹⁰ μισθός, οῦ, ὁ, wages, reward. ¹¹ ἀλείφω, anoint. ¹² νίπτω, wash. ¹³ κρυπτός, hidden, secret. ¹⁴ ἀποδίδωμι, give back, pay.

Κατὰ Μαθθαῖον 6:19 Byzantine NT

Μὴ θησαυρίζετε υμίν θησαυρούς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου 19 σὴς³ καὶ βρῶσις⁴ ἀφανίζει,⁵ καὶ ὅπου κλέπται6 διορύσσουσιν ^{7} καὶ κλέπτουσιν: ^{8} θησαυρίζετε ^{1} δὲ ὑμῖν 20 θησαυρούς ^{2} ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς ^{3} οὔτε βρῶσις ^{4} άφανίζει, ^{5} καὶ ὅπου κλέπται ^{6} οὐ διορύσσουσιν ^{7} οὐδὲ κλέπτουσιν. ⁸ Όπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ² ὑμῶν, ἐκεῖ 21 ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός 22 ἐστιν ὁ ὀφθαλμός: ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς 10 ἦ, όλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ^{11} ἔσται: ἐὰν δὲ ὁ 23 όφθαλμός σου πονηρὸς ἧ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ^{12} ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ^{13} ἐστίν, τὸ σκότος ^{13} πόσον; ^{14} Οὐδεὶς δύναται δυσὶν 24 κυρίοις δουλεύειν: 3 η γάρ τὸν ἕνα μισήσει, 6 καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει: ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, 17 καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. 18 Οὐ δύνασθε θεῶ δουλεύειν 15 καὶ μαμων $\tilde{a}$. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε $\tilde{a}$ τῆ 25

¹ θησαυρίζω, lay up, store up. ² θησαυρός, οῦ, ὁ, storehouse, treasure. ³ σής, σητός, ὁ, moth. ⁴ βρῶσις, εως, ἡ, eating, food. ⁵ ἀφανίζω, destroy, cause to disappear. ⁶ κλέπτης, ου, ὁ, thief. ⁷ διορύσσω, break through, break in. ⁸ κλέπτω, steal. ⁹ λύχνος, ου, ὁ, lamp, lantern. ¹⁰ ἀπλοῦς, simple, single. ¹¹ φωτεινός, bright, full of light. ¹² σκοτεινός, dark, full of darkness. ¹³ σκότος, ους, τό, darkness. ¹⁴ πόσος, how many? how great? ¹⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁶ μισέω, hate, detest. ¹⁷ ἀντέχομαι, hold, hold fast. ¹⁸ καταφρονέω, think little of, despise. ¹⁹ μαμωνᾶς, ᾶ, ὁ, riches, mammon. ²⁰ μεριμνάω, be anxious, distracted.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 6:26

ψυχῆ ύμῶν, τί Φάγητε καὶ τί πίητε: μηδὲ τῶ σώματι ύμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; Έμβλέψατε 26 εἰς τὰ πετεινὰ⁵ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ^{8} τρέφει ^{9} αὐτά: οὐχ ὑμεῖς μάλλον διαφέρετε ^{10} αὐτῶν; Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν ^{11} ^{27} δύναται προσθεῖναι ^{12} ἐπὶ τὴν ἡλικίαν ^{13} αὐτοῦ πῆχυν ^{14} ἕνα; Καὶ περὶ ἐνδύματος³ τί μεριμνᾶτε;¹¹ Καταμάθετε 28 τὰ κρίνα¹⁶ τοῦ ἀγροῦ, ¹⁷ πῶς αὐξάνει: ¹⁸ οὐ κοπιᾶ, ¹⁹ οὐδὲ νήθει: ^{20} λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομών ^{21} ἐν πάση τῆ 29 δόξη αὐτοῦ περιεβάλετο²² ώς εν τούτων. Εἰ δὲ τὸν 30 χόρτον ^{23} τοῦ ἀγροῦ, ^{17} σήμερον ^{24} ὄντα, καὶ αὔριον ^{25} εἰς κλίβανον²⁶ βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν,²⁷

¹ ἐνδύω, put on, clothe. ² τροφή, ῆς, ἡ, food, nourishment. ³ ἔνδυμα, τος, τό, apparel (esp. the outer robe). ⁴ ἐμβλέπω, look at, look into. ⁵ πετεινόν, ου, τό, bird. ⁶ θερίζω, reap, gather. ⁻ ἀποθήκη, ης, ἡ, storehouse, barn. 8 οὐράνιος, heavenly, in heaven. ⁵ τρέφω, make to grow, nourish. ¹⁰ διαφέρω, differ, carry through. ¹¹ μεριμνάω, be anxious, distracted. ¹² προστίθημι, add, add to. ¹³ ἡλικία, ας, ἡ, maturity, age. ¹⁴ πῆχυς, εως, ὁ, cubit. ¹⁵ καταμανθάνω, observe (well), learn. ¹⁶ κρίνον, ου, τό, lily. ¹⁻ ἀγρός, ου, ὁ, field, farm. ¹ϐ αὐξάνω, cause to grow, increase. ¹⁰ κοπιάω, toil, labor. ²⁰ νήθω, spin. ²¹ Σολομών, ωνος, ὁ, Solomon. ²² περιβάλλω, put around, clothe. ²³ χόρτος, ου, ὁ, grass, hay. ²⁴ σήμερον, today, now. ²⁵ αὔριον, tomorrow. ²⁶ κλίβανος, ου, ὁ, oven, furnace. ²⁻ ἀμφιέννυμι, clothe, dress.

Κατὰ Μαθθαῖον 6:31 Byzantine NT

οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;¹ Μὴ οὖν 31 μεριμνήσητε,² λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα;³ Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ: 32 οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος⁵ ὅτι χρήζετε⁶ τούτων ἀπάντων.⁻ Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν 33 τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται⁵ ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήσητε² εἰς τὴν 34 αὔριον:⁰ ἡ γὰρ αὔριον⁰ μεριμνήσει² τὰ ἑαυτῆς. ᾿Αρκετὸν¹⁰ τῆ ἡμέρᾳ ἡ κακία¹¹ αὐτῆς.

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε: ἐν ῷ γὰρ κρίματι¹² κρίνετε, 7 κριθήσεσθε: καὶ ἐν ῷ μέτρῳ¹³ μετρεῖτε,¹⁴ μετρηθήσεται¹⁴ ὑμῖν. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος¹⁵ τὸ ἐν 3 τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ¹⁶ ὀφθαλμῷ δοκὸν¹⁻ οὐ κατανοεῖς;¹³ "Η πῶς ἐρεῖς τῷ 4 ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος¹⁵ ἀπὸ τοῦ

¹ δλιγόπιστος, of little faith. ² μεριμνάω, be anxious, distracted. ³ περιβάλλω, put around, clothe. ⁴ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁵ οὐράνιος, heavenly, in heaven. ⁶ χρήζω, need, have need of. ⁷ ἄπας, each, every. ⁸ προστίθημι, add, add to. ⁹ αὔριον, tomorrow. ¹⁰ ἀρκετός, sufficient, enough. ¹¹ κακία, ας, ή, malice, evil. ¹² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹³ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ¹⁴ μετρέω, measure, estimate. ¹⁵ κάρφος, ους, τό, speck, dry stalk. ¹⁶ σός, your, yours. ¹⁷ δοκός, οῦ, ἡ, beam of timber, log. ¹⁸ κατανοέω, observe, understand.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 7:5

όφθαλμοῦ σου: καὶ ἰδού, ἡ δοκὸς¹ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;
Ύποκριτά,² ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν¹ ἐκ τοῦ 5
ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις³ ἐκβαλεῖν τὸ
κάρφος⁴ ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

Μὴ δῶτε τὸ ἄγιον τοῖς κυσίν: ^{5} μηδὲ βάλητε τοὺς ^{6} μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν ^{10} αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ^{11} ῥήξωσιν ^{12} ὑμᾶς.

Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν: ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε: 7 κρούετε, ¹³ καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν 8 λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ¹³ ἀνοιγήσεται. "Η τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὂν ἐὰν 9 αἰτήσῃ ὁ υίὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει ¹⁴ αὐτῷ; 10 Καὶ ἐὰν ἰχθὺν ¹⁵ αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ¹⁶ ἐπιδώσει ¹⁴ αὐτῷ; Εἰ 11

¹ δοκός, οῦ, ἡ, beam of timber, log. ² ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ³ διαβλέπω, see clearly, look intently. ⁴ κάρφος, ους, τό, speck, dry stalk. ⁵ κύων, ος, ὁ, dog. ⁶ μαργαρίτης, ου, ὁ, pearl. ⁷ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ⁸ χοῖρος, ου, ὁ, swine, pig. ⁹ μήποτε, never, lest perchance. ¹⁰ καταπατέω, trample under foot. ¹¹ στρέφω, turn, am converted. ¹² ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹³ κρούω, knock, strike. ¹⁴ ἐπιδίδωμι, give to, hand in. ¹⁵ ἰχθύς, ύος, ὁ, fish. ¹⁶ δφις, εως, ὁ, snake, serpent.

Κατὰ Μαθθαῖον 7:12 Byzantine NT

οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα¹ ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω² μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; Πάντα οὖν ὅσα ἄν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ 12 ἄνθρωποι, οὕτως³ καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς: οὖτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης: ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, 13 καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς: τί στενὴ ἡ 14 πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

Προσέχετε¹² δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, ¹³ οἴτινες 15 ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν¹⁴ προβάτων, ¹⁵ ἔσωθεν¹⁶ δέ εἰσιν λύκοι¹⁷ ἄρπαγες. ¹⁸ Ἀπὸ τῶν καρπῶν 16

¹ δόμα, τος, τό, present, gift. ² πόσος, how many? how great? ³ οὕτως, thus, so. ⁴ στενός, narrow. ⁵ πύλη, ης, ή, gate, porch. ⁶ πλατύς, broad, street. ⁷ εὐρύχωρος, broad, spacious. ⁸ ἀπάγω, lead away, lead. ⁹ ἀπώλεια, ας, ή, destruction, ruin. ¹⁰ θλίβω, press, oppress. ¹¹ δλίγος, little, few. ¹² προσέχω, take head of, attend to. ¹³ ψευδοπροφήτης, ου, ό, false prophet. ¹⁴ ἔνδυμα, τος, τό, apparel (esp. the outer robe). ¹⁵ πρόβατον, ου, τό, sheep. ¹⁶ ἔσωθεν, from within, within. ¹⁷ λύκος, ου, ὁ, wolf, jackal. ¹⁸ ἄρπαξ, ravenous, rapacious.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 7:17

αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε¹ αὐτούς: μήτι² συλλέγουσιν³ ἀπὸ ἀκανθῶν⁴ σταφυλήν,⁵ ἢ ἀπὸ τριβόλων" σῦκα;⁷ Οὕτως 17 πᾶν δένδρον⁸ ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ: τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρπούς πονηρούς ποιεῖ. Οὐ 18 δύναται δένδρον⁸ άγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Πᾶν 19 δένδρον ^{8} μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται $^{^{10}}$ καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἄρα¹¹ γε 12 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν 20 ἐπιγνώσεσθε¹ αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, 21 κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν: άλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα, 22 Κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ^{13} ὀνόματι προεφητεύσαμεν, ^{14} καὶ τῶ σῶ¹³ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῶ σῶ¹³ ονόματι δυνάμεις πολλάς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε 23 όμολογήσω ^{15} αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ^{16} ἔγνων ὑμᾶς:

¹ ἐπιγινώσκω, recognise, come to know. ² μήτι, interrogative particle expecting a negative answer. ³ συλλέγω, collect, gather. ⁴ ἄκανθα, ης, ή, thorn, thorn bush. ⁵ σταφυλή, ής, ή, grape, bunch of grapes. ⁶ τρίβολος, ου, ὁ, thistle, briar. ⁻ σῦκον, ου, τό, fig. ⁵ δένδρον, ου, τό, tree. ९ σαπρός, rotten, worthless. ¹¹ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ¹¹ ἄρα, so, then. ¹² γέ, indeed, at least. ¹³ σός, your, yours. ¹⁴ προφητεύω, prophesy, foretell. ¹⁵ ὁμολογέω, confess, profess. ¹⁶ οὐδέποτε, never.

Κατὰ Μαθθαῖον 7:24 Byzantine NT

ἀποχωρεῖτε ^{1} ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι ^{2} τὴν ἀνομίαν. ^{3} 24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω ^{4} αὐτὸν ἀνδρὶ Φρονίμω, ^{5} ὅστις ώκοδόμησεν την οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ την πέτραν: καὶ 25 κατέβη ή βροχὴ⁸ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ⁹ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, ^{11} καὶ προσέπεσον ^{12} τῆ οἰκία ἐκείνη, καὶ οὐκ ἔπεσεν: τεθεμελίωτο ^{13} γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ^{7} Καὶ πᾶς ὁ ^{26} ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται $\dot{}^4$ ἀνδρὶ μωρ $\tilde{\omega}$, $\dot{}^{14}$ ὅστις ώκοδόμησεν⁶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον: 15 καὶ 27 κατέβη ή βροχή⁸ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ² καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, ^{11} καὶ προσέκοψαν ^{16} τῆ οἰκία ἐκείνη, καὶ ἔπεσεν: καὶ ἦν ἡ πτῶσις¹⁷ αὐτῆς μεγάλη.

¹ ἀποχωρέω, go away, depart. ² ἐργάζομαι, work, word. ³ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁴ ὁμοιόω, make like, liken. ⁵ φρόνιμος, prudent, wise. ⁶ οἰκοδομέω, build up, construct. ⁷ πέτρα, ας, ἡ, rock. ⁸ βροχή, ης, ἡ, rain, heavy rain. ⁹ ποταμός, οῦ, ὁ, river, stream. ¹⁰ πνέω, blow. ¹¹ ἄνεμος, ου, ὁ, wind. ¹² προσπίπτω, fall upon, fall down before. ¹³ θεμελιόω, lay a foundation, found. ¹⁴ μωρός, foolish, stupid. ¹⁵ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ¹⁶ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹⁷ πτῶσις, εως, ἡ, fall, falling.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 7:28

Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν¹ ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους 28 τούτους, ἐξεπλήσσοντο² οἱ ὅχλοι ἐπὶ τῆ διδαχῆ³ αὐτοῦ: ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ 29 ὡς οἱ γραμματεῖς.

Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὅρους, ἡκολούθησαν αὐτῷ 8 ὅχλοι πολλοί: καὶ ἰδού, λεπρὸς⁴ ἐλθὼν προσεκύνει 2 αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλης, δύνασαί με καθαρίσαι.
Καὶ ἐκτείνας⁶ τὴν χεῖρα, ἤψατο⁻ αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, 3 λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι.⁵ Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη⁵ αὐτοῦ ἡ λέπρα.⁵ Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ορα 4 μηδενὶ εἴπης: ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν² δεῖξον¹⁰ τῷ ἱερεῖ,¹¹ καὶ προσένεγκε¹² τὸ δῶρον¹³ δ προσέταξεν¹⁴ Μωσῆς, εἰς μαρτύριον¹⁵ αὐτοῖς.

¹ συντελέω, complete, accomplish. ² ἐκπλήσσω, am thunderstruck, astounded. ³ διδαχή, ῆς, ῆ, teaching, instruction. ⁴ λεπρός, οῦ, ὁ, scaly, leprous. ⁵ καθαρίζω, cleanse, make clean. ⁶ ἐκτείνω, stretch forth, stretch out. ⁷ ἄπτομαι, touch or handle. ⁸ λέπρα, ας, ἡ, leprosy. ⁹ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹⁰ δείκνυμι, show, point out. ¹¹ ἱερεύς, έως, ὁ, priest. ¹² προσφέρω, bring to, offer. ¹³ δῶρον, ου, τό, gift, present. ¹⁴ προστάσσω, command, order. ¹⁵ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness.

Κατὰ Μαθθαῖον 8:5 Byzantine NT

Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ 5 έκατόνταργος παρακαλών αὐτόν, καὶ λέγων, Κύριε, δ 6 παῖς³ μου βέβληται ἐν τῆ οἰκία παραλυτικός,⁴ δεινῶς⁵ βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ 7 έλθων θεραπεύσω ^{7} αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς δ 8 έκατόνταργος² ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς⁸ ἵνα μου ύπὸ τὴν στέγην° εἰσέλθης: ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται 10 ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι 9 ύπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν ^{11} στρατιώτας: ^{12} καὶ λέγω τούτω, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται: καὶ ἄλλω, "Ερχου, καὶ ἔρχεται: καὶ τῷ δούλω μου, Ποίησον τούτο, καὶ ποιεί. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν. 10 καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῶ Ἰσραὴλ τοσαύτην ^{14} πίστιν εὖρον. Λέγω δὲ ὑμῖν 11 ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν ^{15} καὶ δυσμῶν ^{16} ἥξουσιν, ^{17} καὶ ἀνακλιθήσονται¹⁸ μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ

¹ Καπερναούμ, ή, Capernaum. ² έκατοντάρχης, centurion. ³ παῖς, ὁ, male or female child, servant. ⁴ παραλυτικός, οῦ, ὁ, paralytic, afflicted with paralysis. ⁵ δεινῶς, terribly, vehemently. ⁶ βασανίζω, torment, torture. ⁷ θεραπεύω, I will heal, I will care for. ⁸ ἱκανός, sufficient, able. ⁹ στέγη, ης, ή, roof, flat roof of a house. ¹⁰ ἰάομαι, heal. ¹¹ ἐμαυτοῦ, of myself. ¹² στρατιώτης, ου, ὁ, soldier. ¹³ θαυμάζω, am amazed, marvel at. ¹⁴ τοσοῦτος, so great, so much. ¹⁵ ἀνατολή, ῆς, ἡ, east, dawn. ¹⁶ δυσμή, ῆς, ἡ, the western region. ¹⁷ ἥκω, have come, am present. ¹⁸ ἀνακλίνω, lay upon, lay down.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 8:12

Ίακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν: οἱ δὲ υἱοὶ τῆς 12 βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον: ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. 13 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ, "Υπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Καὶ ἐλθῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδεν τὴν 14 πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, 10 καὶ 15 ἤψατο 11 τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός: 12 καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει 13 αὐτῷ. Ὁψίας 14 δὲ 16 γενομένης προσήνεγκαν 15 αὐτῷ δαιμονιζομένους 16 πολλούς: καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς 17 ἔχοντας ἐθεράπευσεν: 18 ὅπως 17 πληρωθῆ τὸ ἡηθὲν διὰ Ἡσαΐου 19 τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας 20 ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ

¹ σκότος, ους, τό, darkness. ² ἔξώτερος, outer, outside. ³ κλαυθμός, οῦ, ὁ, weeping, lamentation. ⁴ βρυγμός, οῦ, ὁ, biting, gnashing of teeth. ⁵ ὁδούς, ὁ, tooth. ⁶ ἐκατοντάρχης, centurion. ⁷ Ιάομαι, heal. ⁸ παῖς, ὁ, male or female child, servant. ⁹ πενθερά, ᾶς, ἡ, mother-in-law. ¹⁰ πυρέσσω, suffer with a fever. ¹¹ ἄπτομαι, touch or handle. ¹² πυρετός, οῦ, ὁ, fever. ¹³ διακονέω, serve, minister. ¹⁴ δψιος, late. ¹⁵ προσφέρω, bring to, offer. ¹⁶ δαιμονίζομαι, am demon possessed. ¹⁷ κακῶς, badly, evilly. ¹⁸ θεραπεύω, heal, care for. ¹⁹ Ἡσαϊας, ου, ὁ, Isaiah. ²⁰ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness.

Κατὰ Μαθθαῖον 8:18 Byzantine NT

τὰς νόσους¹ ἐβάστασεν.²

Ίδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὅχλους περὶ αὐτόν, 18 ἐκέλευσεν³ ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.⁴ Καὶ προσελθών εἶς 19 γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχη. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ 20 ἀλώπεκες⁵ φωλεοὺς⁶ ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ⁻ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις:⁶ ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ⁰ τὴν κεφαλὴν κλίνη.¹⁰ "Ετερος δὲ τῶν 21 μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν¹¹ μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι¹² τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ 22 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ᾿Ακολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι¹² τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

Καὶ ἐμβάντι¹³ αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἰ 23
 μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδού, σεισμὸς¹⁴ μέγας ἐγένετο ἐν 24
 τῆ θαλάσση, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι¹⁵ ὑπὸ τῶν

¹ νόσος, ου, ή, disease, malady. ² βαστάζω, bear, carry. ³ κελεύω, order, command. ⁴ πέραν, on the other side of, beyond (gen). ⁵ ἀλώπηξ, εκος, ή, fox. ⁶ φωλεός, οῦ, ὁ, den, hole. ⁷ πετεινόν, ου, τό, bird. ⁸ κατασκήνωσις, εως, ή, place to live, nest. ⁹ ποῦ, where?. ¹⁰ κλίνω, cause to bend, bow. ¹¹ ἐπιτρέπω, permit, allow. ¹² θάπτω, bury. ¹³ ἐμβαίνω, embark. ¹⁴ σεισμός, οῦ, ὁ, earthquake, storm. ¹⁵ καλύπτω, cover, veil.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 8:25

κυμάτων: αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. Καὶ προσελθόντες οἱ 25 μαθηταὶ ἤγειραν αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, 26 ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῆ θαλάσση, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Οἱ δὲ 27 ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὖτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν¹¹ εἰς τὴν χώραν¹² τῶν 28
 Γεργεσηνῶν,¹³ ὑπήντησαν¹⁴ αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων¹⁶ ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ¹⁻ λίαν,¹³ ὥστε μὴ ἰσχύειν¹⁰ τινὰ παρελθεῖν²⁰ διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης: 29
 καὶ ἰδού, ἔκραξαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ; Ἦλθες ὧδε πρὸ²¹ καιροῦ βασανίσαι²² ἡμᾶς; 30
 Ἦν δὲ μακρὰν²³ ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη²⁴ χοίρων²⁵ πολλῶν

¹ κῦμα, τος, τό, wave. ² καθεύδω, sleep. ³ δειλός, cowardly, timid. ⁴ ὀλιγόπιστος, of little faith. ⁵ ἐπιτιμάω, rebuke, warn. ⁶ ἄνεμος, ου, ὁ, wind. ⁷ γαλήνη, ης, ἡ, calm. ⁸ θαυμάζω, am amazed, marvel at. ⁹ ποταπός, what kind of? what type of? ¹⁰ ὑπακούω, obey, listen. ¹¹ πέραν, on the other side of, beyond (gen). ¹² χώρα, ας, ἡ, land, region. ¹³ Γεργεσηνός, from Gerasene. ¹⁴ ὑπαντάω, meet, go to meet. ¹⁵ δαιμονίζομαι, am demon possessed. ¹⁶ μνημεῖον, ου, τό, tomb, monument. ¹⁷ χαλεπός, hard, difficult. ¹⁸ λίαν, greatly, very. ¹⁹ ἰσχύω, be strong, able. ²⁰ παρέρχομαι, pass by, go by. ²¹ πρό, before (gen), before. ²² βασανίζω, torment, torture. ²³ μακράν, far away. ²⁴ ἀγέλη, ης, ἡ, herd, flock. ²⁵ χοῖρος, ου, ὁ, swine, pig.

Κατὰ Μαθθαῖον 8:31 Byzantine NT

βοσκομένη. 1 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτόν, 31 λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον³ ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην⁴ τῶν χοίρων. 5 Καὶ εἶπεν 32 αὐτοῖς, Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην⁴ τῶν γοίρων: καὶ ἰδού, ὥρμησεν πᾶσα ἡ αγέλη⁴ τῶν χοίρων⁵ κατὰ τοῦ κρημνοῦ⁷ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. Οἱ δὲ 33 βόσκοντες έφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν⁹ πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. 10 Καὶ 34 ίδού, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν11 τῷ Ίησοῦ: καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῆ άπὸ τῶν ὁρίων ^{13} αὐτῶν.

Καὶ ἐμβὰς¹⁴ εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασεν¹⁵ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν
 ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδού, προσέφερον¹⁶ αὐτῷ 2
 παραλυτικὸν¹⁻ ἐπὶ κλίνης¹ጾ βεβλημένον: καὶ ἰδὼν ὁ

¹ βόσκω, feed. ² δαίμων, ονος, ὁ, demon, evil spirit. ³ ἐπιτρέπω, permit, allow. ⁴ ἀγέλη, ης, ἡ, herd, flock. ⁵ χοῖρος, ου, ὁ, swine, pig. ⁶ ὁρμάω, hasten on, rush. ⁷ κρημνός, οῦ, ὁ, steep bank, cliff. ⁸ φεύγω, flee, escape. ⁹ ἀπαγγέλλω, announce, report. ¹⁰ δαιμονίζομαι, am demon possessed. ¹¹ συνάντησις, εως, ἡ, meeting with. ¹² μεταβαίνω, depart, leave. ¹³ ὅριον, ου, τό, boundary, region. ¹⁴ ἐμβαίνω, embark. ¹⁵ διαπεράω, cross over, pass through. ¹⁶ προσφέρω, bring to, offer. ¹⁷ παραλυτικός, οῦ, ὁ, paralytic, afflicted with paralysis. ¹⁸ κλίνη, ης, ἡ, couch, bed.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 9:3

Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῶ παραλυτικῶ,1 Θάρσει, τέκνον: ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ 3 ίδού, τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὧτος βλασφημεῖ. ^{3} Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις ^{4} 4 αὐτῶν εἶπεν, "Ινα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε⁵ πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ύμῶν; Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, 5 Άφέωνταί σου αἱ άμαρτίαι: ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ίνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υίὸς τοῦ 6 άνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας – τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ ^{1} – Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην, ^{7} καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς 7 τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν, καὶ 8 έδόξασαν τὸν θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς άνθρώποις.

¹ παραλυτικός, οῦ, ὁ, paralytic, afflicted with paralysis. ² θαρσέω, of good courage, of good cheer. ³ βλασφημέω, revile, blaspheme. ⁴ ἐνθύμησις, εως, ἡ, deliberation, thought. ⁵ ἐνθυμέομαι, ponder, consider. ⁶ εὐκοπώτερον, easier. ⁷ κλίνη, ης, ἡ, couch, bed. ⁸ θαυμάζω, am amazed, marvel at.

Κατὰ Μαθθαῖον 9:9 Byzantine NT

Καὶ παράγων¹ ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν² εἶδεν ἄνθρωπον 9 καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον,³ Ματθαῖον⁴ λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἡκολούθησεν αὐτῷ.

Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδού, 10 πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Καὶ 11 ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, 12 Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἱο ἰατροῦ, ἱι ἀλλ' οἱ κακῶς ἐχουτες. Πορευθέντες δὲ μάθετε τἱ ἐστιν, 13 Ἦχουν ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. ἱο καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. ἱο

¹ παράγω, pass by, depart. ² ἐκεῖθεν, from there, from that place. ³ τελώνιον, ου, τό, tax office, tax collector's office. ⁴ Ματθαῖος, ου, ὁ, Matthew. ⁵ ἀνάκειμαι, recline, recline (at a meal). ⁶ τελώνης, ου, ὁ, tax collector, collector of taxes. ⁷ ἀμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ⁸ συνανάκειμαι, recline at table with. ⁹ χρεία, ας, ἡ, need, necessity. ¹⁰ ἰσχύω, be strong, able. ¹¹ ἰατρός, οῦ, ὁ, physician. ¹² κακῶς, badly, evilly. ¹³ μανθάνω, learn, ascertain. ¹⁴ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁵ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹⁶ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 9:14

Τότε προσέργονται αὐτῶ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, 14 Δ ιὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φ αρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ 15 Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, έφ' όσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Έλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῆ⁵ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος,⁴ καὶ τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει έπίβλημα ^{7} 16 ράκους ^{8} ἀγνάφου ^{9} ἐπὶ ἱματίω παλαιῷ: ^{10} αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα¹¹ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ γεῖρον¹² σχίσμα ^{13} γίνεται. Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον ^{14} νέον ^{15} εἰς 17 καὶ ὁ οἶνος 14 ἐκχεῖται, 19 καὶ οἱ ἀσκοὶ 16 ἀπολοῦνται: άλλὰ βάλλουσιν οἶνον ^{14} νέον ^{15} εἰς ἀσκοὺς ^{16} καινούς. ^{20} καὶ ἀμφότεροι 21 συντηροῦνται. 22

¹ νηστεύω, fast. ² νυμφών, ώνος, ὁ, bridal chamber, wedding hall. ³ πενθέω, mourn, lament. ⁴ νυμφίος, ου, ὁ, bridegroom. ⁵ ἀπαίρω, take away, depart. ⁶ ἐπιβάλλω, lay upon, throw upon. ⁷ ἐπίβλημα, τος, τό, patch, patch on a garment. ⁸ ῥάκος, ους, τό, rag, piece of cloth. ⁹ ἄγναφος, new, unshrunken. ¹⁰ παλαιός, old, ancient. ¹¹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹² χείρων, worse. ¹³ σχίσμα, τος, τό, tear, division. ¹⁴ οἴνος, ου, ὁ, wine. ¹⁵ νέος, new, young. ¹⁶ ἀσκός, οῦ, ὁ, leather bottle, wineskin. ¹⁷ μήγε, otherwise (used in the phrase εἰ δὲ μήγε). ¹⁸ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹⁹ ἐκχέω, pour out, shed. ²⁰ καινός, new, fresh. ²¹ ἀμφότεροι, both, both of two. ²² συντηρέω, preserve, treasure.

Κατὰ Μαθθαῖον 9:18 Byzantine NT

Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού, ἄρχων¹ εἶς ἐλθὼν 18 προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ² μου ἄρτι³ έτελεύτησεν: ⁴ άλλὰ έλθων ἐπίθες ⁵ τὴν γεῖρά σου ἐπ' καὶ ζήσεται. Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς 19 ήκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδού, 20 γυνη αίμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα όπισθεν, ^{8} ήψατο ^{9} τοῦ κρασπέδου ^{10} τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. 21 "Ελεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῆ, Ἐὰν μόνον ἄψωμαι⁹ τοῦ ίματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς 22 καὶ ἰδών αὐτὴν εἶπεν, Θάρσει, 2 θύγατερ: ή πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας έκείνης. Καὶ ἐλθών ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ 23 ἄρχοντος, καὶ ἰδών τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, 4 λέγει αὐτοῖς, Άναχωρεῖτε: 5 οὐ γὰρ 24 κατεγέλων ^{18} αὐτοῦ. Ότε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, 25

¹ ἄρχων, οντος, ὁ, ruler, prince. ² θυγάτηρ, τρος, ἡ, daughter. ³ ἄρτι, now, just now. ⁴ τελευτάω, die, end. ⁵ ἐπιτίθημι, lay upon, put. ⁶ αἰμορροέω, bleed, suffer with hemorrhage. ⁷ ἔτος, ους, τό, year. ⁸ ὅπισθεν, behind, after. ⁹ ἄπτομαι, touch or handle. ¹⁰ κράσπεδον, ου, τό, border, tassel. ¹¹ ἐπιστρέφω, turn to, return. ¹² θαρσέω, of good courage, of good cheer. ¹³ αὐλητής, οῦ, ὁ, flute player, pipe player. ¹⁴ θορυβέω, make a commotion, agitate. ¹⁵ ἀναχωρέω, depart, withdraw. ¹⁶ κοράσιον, ου, τό, girl, little girl. ¹⁷ καθεύδω, sleep. ¹⁸ καταγελάω, deride, ridicule.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 9:26

εἰσελθὼν ἐκράτησεν¹ τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.² Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη³ αὕτη εἰς ὅλην τὴν 26 γῆν ἐκείνην.

Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἡκολούθησαν αὐτῷ 27 δύο τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυίδ. Ἑλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον 28 αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, κύριε. Τότε ἡψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, 29 Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ 30 ἀνεῷχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί: καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Όρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ 31 δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν οἱ αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῆ γῆ ἐκείνῃ.

¹ κρατέω, grasp, lay hold of. ² κοράσιον, ου, τό, girl, little girl. ³ φήμη, ης, ή, report, news. ⁴ παράγω, pass by, depart. ⁵ ἐκεῖθεν, from there, from that place. ⁶ ἐλεέω, have mercy, pity. ⁻ ναί, yes, truly. ⁶ ἄπτομαι, touch or handle. ⁶ ἐμβριμάομαι, be moved with anger, admonish sternly. ¹¹ διαφημίζω, spread abroad, report.

Κατὰ Μαθθαῖον 9:32 Byzantine NT

Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδού, προσήνεγκαν¹ αὐτῷ 32 ἄνθρωπον κωφὸν² δαιμονιζόμενον.³ Καὶ ἐκβληθέντος 33 τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός:² καὶ ἐθαύμασαν⁴ οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Οὐδέποτε⁵ ἐφάνη⁶ οὕτως⁻ ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι⁵ τῶν 34 δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Καὶ περιῆγεν³ ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, 35 διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων¹¹ πᾶσαν νόσον¹² καὶ πᾶσαν μαλακίαν¹³ ἐν τῷ λαῷ. Ἰδὼν δὲ 36 τοὺς ὅχλους, ἐσπλαγχνίσθη¹⁴ περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι¹⁵ καὶ ἐρριμμένοι¹6 ὡσεὶ¹7 πρόβατα¹8 μὴ ἔχοντα ποιμένα.¹9 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ 37 μὲν θερισμὸς²0 πολύς, οἱ δὲ ἐργάται²¹ ὀλίγοι:²² δεήθητε 38 οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ,²0 ὅπως ἐκβάλη ἐργάτας

¹προσφέρω, bring to, offer. ² κωφός, deaf, dumb. ³ δαιμονίζομαι, am demon possessed. ⁴ θαυμάζω, am amazed, marvel at. ⁵ οὐδέποτε, never. ⁶ φαίνω, shine, appear. ⁷ οὕτως, thus, so. ⁸ ἄρχων, οντος, ό, ruler, prince. ⁹ περιάγω, lead around, go about. ¹⁰ κώμη, ης, ή, village. ¹¹ θεραπεύω, heal, care for. ¹² νόσος, ου, ή, disease, malady. ¹³ μαλακία, ας, ή, sickness, weakness. ¹⁴ σπλαγχνίζομαι, have compassion, have pity on. ¹⁵ σκύλλω, trouble, bother. ¹⁶ ῥίπτω, throw, cast. ¹⁷ ώσεί, like, about. ¹⁸ πρόβατον, ου, τό, sheep. ¹⁹ ποιμήν, ένος, ό, shepherd. ²⁰ θερισμός, οῦ, ό, harvest, reaping. ²¹ ἐργάτης, ου, ό, workman, laborer. ²² δλίγος, little, few. ²³ δέομαι, ask, request.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 10:2

είς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

Καὶ προσκαλεσάμενος² τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, 10 ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων,³ ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν⁴ πᾶσαν νόσον⁵ καὶ πᾶσαν μαλακίαν.6

Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα: 2 πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ: Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ: Φίλιππος, ιο καὶ 3 Βαρθολομαῖος: Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ό τελώνης: Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ό ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος: Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ 4 Ἰούδας Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

¹ θερισμός, οῦ, ὁ, harvest, reaping. ² προσκαλέω, summon. ³ ἀκάθαρτος, unclean, impure. ⁴ θεραπεύω, heal, care for. ⁵ νόσος, ου, ἡ, disease, malady. ⁶ μαλακία, ας, ἡ, sickness, weakness. ⁷ Ανδρέας, ου, ὁ, Andrew. ⁸ Τάκωβος, James, Jacob. ⁹ Ζεβεδαῖος, ου, ὁ, Zebedee. ¹⁰ Φίλιππος, ου, ὁ, Philip. ¹¹ Βαρθολομαῖος, ου, ὁ, Bartholomew. ¹² Θωμᾶς, ᾶ, ὁ, Thomas. ¹³ Ματθαῖος, ου, ὁ, Matthew. ¹⁴ τελώνης, ου, ὁ, tax collector, collector of taxes. ¹⁵ Άλφαῖος, ου, ὁ, Alphaeus. ¹⁶ Λεββαῖος, ου, ὁ, Lebbaeus. ¹⁷ ἐπικαλέω, call upon, invoke. ¹⁸ Θαδδαῖος, ου, ὁ, Thaddaeus. ¹⁹ Κανανίτης, ου, ὁ, Canaanite. ²⁰ Ιούδας, α, ὁ, Judas, Judah. ²¹ Ίσκαριώτης, ου, ὁ, Iscariot, man of Kerioth.

Κατὰ Μαθθαῖον 10:5 Byzantine NT

Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, 5 παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν² μὴ εἰσέλθητε: 6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα³ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Πορευόμενοι δὲ 7 κηρύσσετε, λέγοντες ὅτι Ἦγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς 8 καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε: δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν ^{9} δότε. Μὴ κτήσησθε ^{10} χρυσόν, ^{11} μηδὲ ἄργυρον, ^{9} μηδὲ χαλκὸν ^{13} εἰς τὰς ζώνας ^{14} ὑμῶν, μὴ πήραν ^{15} εἰς 10όδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, 16 μηδὲ ὑποδήματα, 17 μηδὲ ράβδους: $^{^{18}}$ ἄξιος $^{^{19}}$ γὰρ ὁ ἐργάτης $^{^{20}}$ τῆς τροφῆς $^{^{21}}$ αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην ^{22} εἰσέλθητε, 11έξετάσατε ^{23} τίς ἐν αὐτῆ ἄξιός ^{19} ἐστιν: κἀκεῖ ^{24} μείνατε. έως ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, 12

 $^{^1}$ παραγγέλλω, order, command. ^{2} Σαμαρείτης, ου, ὁ, Samaritan. ^{3} πρόβατον, ου, τό, sheep. ^{4} ἐγγίζω, come near, approach. ^{5} ἀσθενέω, be weak, sick. ^{6} θεραπεύω, heal, care for. ^{7} λεπρός, οῦ, ὁ, scaly, leprous. ^{8} καθαρίζω, cleanse, make clean. ^{9} δωρεάν, without cost, without cause. ^{10} κτάομαι, acquire, win. ^{11} χρυσός, οῦ, ὁ, gold, anything made of gold. ^{12} ἄργυρος, ου, ὁ, silver, silver as a metal. ^{13} χαλκός, οῦ, ὁ, money, copper or bronze. ^{14} ζώνη, ης, ἡ, belt, girdle. ^{15} πήρα, ας, ἡ, leather pouch, bag. ^{16} χιτών, ῶνος, ὁ, tunic, garment. ^{17} ὑπόδημα, τος, τό, sandal, shoe. ^{18} ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ^{19} ἄξιος, worthy, deserving. ^{20} ἐργάτης, ου, ὁ, workman, laborer. ^{21} τροφή, ῆς, ἡ, food, nourishment. ^{22} κώμη, ης, ἡ, village. ^{23} ἐξετάζω, scrutinize, examine. ^{24} κὰκεῖ, and there.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 10:13

ἀσπάσασθε αὐτήν. Καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἡ οἰκία ἀξία, 13 ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν: ἐὰν δὲ μὴ ἢ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ δς ἐὰν μὴ 14 δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἀμὴν 15 λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρα κρίσεως, ἢ τῆ πόλει ἐκείνῃ.

Τδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα⁹ ἐν μέσῳ λύκων: 16
γίνεσθε οὖν φρόνιμοι¹¹ ὡς οἱ ὄφεις,¹² καὶ ἀκέραιοι¹³ ὡς
αἱ περιστεραί.¹⁴ Προσέχετε¹⁵ δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων: 17
παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια,¹⁶ καὶ ἐν ταῖς
συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν¹⁷ ὑμᾶς: καὶ ἐπὶ 18
ἡγεμόνας¹⁸ δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν¹⁹ ἐμοῦ,
εἰς μαρτύριον²⁰ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ 19

 $^{^1}$ ἄξιος, worthy, deserving. ^{2} ἐπιστρέφω, turn to, return. ^{3} ἐκτινάσσω, shake off or out, shake off. ^{4} κονιορτός, οῦ, ὁ, dust. ^{5} ἀνεκτός, tolerable, bearable. ^{6} Σόδομα, ων, τό, Sodom. ^{7} Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ^{8} κρίσις, εως, ἡ, judgment, judging. ^{9} πρόβατον, ου, τό, sheep. ^{10} λύκος, ου, ὁ, wolf, jackal. ^{11} φρόνιμος, prudent, wise. ^{12} δφις, εως, ὁ, snake, serpent. ^{13} ἀκέραιος, unmixed, pure. ^{14} περιστερά, ἄς, ἡ, dove. ^{15} προσέχω, take head of, attend to. ^{16} συνέδριον, ου, τό, council, Sanhedrin. ^{17} μαστιγόω, whip, lash. ^{18} ἡγρεμών, όνος, ὁ, governor, leader. ^{19} ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ^{20} μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness.

Κατὰ Μαθθαῖον 10:20 Byzantine NT

παραδιδώσιν ύμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πώς ἢ τί λαλήσητε: δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε: οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ 20 πνεύμα τού πατρὸς ύμῶν τὸ λαλούν ἐν ὑμῖν. 21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατήρ τέκνον: καὶ ἐπαναστήσονται ^{2} τέκνα ἐπὶ γονεῖς, ^{3} καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι 22 ύπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου: ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, ^{7} οδτος σωθήσεται. Όταν δὲ διώκωσιν ^{8} ἡμᾶς ἐν 23 τῆ πόλει ταύτη, φεύγετε' εἰς τὴν ἄλλην: ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε 10 τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, ἔως ἂν ἔλθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος 24 ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἡρκετὸν¹¹ τῷ μαθητῇ ἵνα 25 γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην¹² Βεελζεβοὺλ¹³

¹ μεριμνάω, be anxious, distracted. ² ἐπανίστημι, rise up against. ³ γονεύς, έως, ὁ, parent. ⁴ θανατόω, put to death, subdue. ⁵ μισέω, hate, detest. ⁶ ὑπομένω, tarry, endure. ⁷ τέλος, ους, τό, end, purpose. ⁸ διώκω, pursue, persecute. ⁹ φεύγω, flee, escape. ¹⁰ τελέω, finish, fulfill. ¹¹ ἀρκετός, sufficient, enough. ¹² οἰκοδεσπότης, ου, ὁ, householder, head of a household. ¹³ Βεελζεβούλ, ὁ, Beelzebul.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 10:26

ἐκάλεσαν, πόσ $ω^1$ μᾶλλον τοὺς οἰκειακοὺς αὐτοῦ; Mὴ 26 οὖν φοβηθῆτε αὐτούς: οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ο οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, ^{4} καὶ κρυπτὸν ^{5} ο οὐ γνωσθήσεται. Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῆ σκοτία, εἴπατε ἐν 27 τῶ φωτί: καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ^{7} ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων 28 τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι: φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννη. Οὐχὶ δύο στρουθία 29 ἀσσαρίου¹¹ πωλεῖται; ¹² Καὶ ε̈ν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ ^{13} τοῦ πατρὸς ὑμῶν: ὑμῶν δὲ καὶ αί 30τρίχες 14 τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι 15 εἰσίν. Μὴ 31 οὖν φοβηθῆτε: πολλῶν στρουθίων ^{10} διαφέρετε ^{16} ὑμεῖς. Π ᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ^{17} ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν ^{18} τῶν 32άνθρώπων, δμολογήσω ^{17} κάγω ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν ^{18} τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. "Όστις δ' ἂν 33

¹ πόσος, how many? how great? ² οἰκειακός, one of a family. ³ καλύπτω, cover, veil. ⁴ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ⁵ κρυπτός, hidden, secret. ⁶ σκοτία, ας, ή, darkness. ⁷ οὕς, ους, τό, ear. ⁸ δῶμα, τος, τό, house, housetop. ⁹ γέεννα, ης, ή, gehenna, Gehenna. ¹⁰ στρουθίον, ου, τό, sparrow, small bird. ¹¹ ἀσσάριον, ου, τό, assarion. ¹² πωλέω, sell. ¹³ ἄνευ, without (gen). ¹⁴ θρίξ, τριχός, ή, hair. ¹⁵ ἀριθμέω, number, count. ¹⁶ διαφέρω, differ, carry through. ¹⁷ ὁμολογέω, confess, profess. ¹⁸ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen).

Κατὰ Μαθθαῖον 10:34 Byzantine NT

ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κάγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε δτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν: 34 οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. 4 ΤΗλθον 35 γὰρ διγάσαι⁵ ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα ^{6} κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην ^{7} κατὰ τῆς πενθερᾶς ^{8} αὐτῆς: καὶ ἐχθροὶ ^{9} τοῦ ἀνθρώπου οἱ 36οἰκειακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ 37 ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος: ^{12} καὶ ὁ φιλῶν ^{11} υίὸν ἢ θυγατέρα ^{6} ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος: ^{12} καὶ ὅς οὐ ^{38} λαμβάνει τὸν σταυρὸν¹³ αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω¹⁴ μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ^{12} Ο εύρων τὴν Ψυγὴν αὐτοῦ 39 <math>άπολέσει αὐτήν: καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν¹⁵ ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

¹ ἀρνέομαι, deny, repudiate. ² ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ³ νομίζω, suppose, think. ⁴ μάχαιρα, ης, ή, sword. ⁵ διχάζω, divide in two, set at variance. ὁ θυγάτηρ, τρος, ή, daughter. ⁻ νύμφη, ης, ή, bride, young woman. ὁ πενθερά, ᾶς, ή, mother-in-law. ໑ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹¹ οἰκειακός, one of a family. ¹¹ φιλέω, love, kiss. ¹² ἄξιος, worthy, deserving. ¹³ σταυρός, οῦ, ό, cross. ¹⁴ ὀπίσω, behind, after (gen). ¹⁵ ἔνεκεν, for the sake of, on account of.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 10:40

Ο δεχόμενος ύμᾶς ἐμὲ δέχεται: καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος 40 δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ο δεχόμενος προφήτην 41 εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν¹ προφήτου λήψεται: καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν¹ δικαίου λήψεται. Καὶ ὃς ἐὰν ποτίση² ἔνα τῶν μικρῶν³ τούτων 42 ποτήριον⁴ ψυχροῦ⁵ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέση τὸν μισθὸν¹ αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ^{6} ὁ Ἰησοῦς διατάσσων ^{7} τοῖς 11 δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ^{8} ἐκεῖθεν ^{9} τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ¹¹ τὰ ἔργα τοῦ 2
 χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ, 3
 Σὰ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἔτερον προσδοκῶμεν;¹¹ Καὶ 4
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες
 ἀπαγγείλατε¹² Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε: τυφλοὶ 5

https://biblicaltext.com

¹ μισθός, οῦ, ὁ, wages, reward. ² ποτίζω, give drink to, cause to drink. ³ μικρός, small, little. ⁴ ποτήριον, ου, τό, cup, drinking cup. ⁵ ψυχρός, cold, cold hearted. ⁶ τελέω, finish, fulfill. ⁷ διατάσσω, command, give orders to. ⁸ μεταβαίνω, depart, leave. ⁹ ἐκεῖθεν, from there, from that place. ¹⁰ δεσμωτήριον, ου, τό, prison, jail. ¹¹ προσδοκάω, wait for, look for. ¹² ἀπαγγέλλω, announce, report.

Κατὰ Μαθθαῖον 11:6 Byzantine NT

ἀναβλέπουσιν, 1 καὶ χωλοί περιπατοῦσιν, λεπροί καθαρίζονται,⁴ καὶ κωφοί⁵ ἀκούουσιν, έγείρονται, καὶ πτωχοὶ⁶ εὐαγγελίζονται: καὶ μακάριός 6 ἐστιν, ὅς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῆ ^{7} ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ 7πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον⁸ θεάσασθαι;⁹ Κάλαμον 10 ύπὸ ἀνέμου 11 σαλευόμενον; 12 Άλλὰ τί 8 έξήλθετε ίδεῖν; "Ανθρωπον ἐν μαλακοῖς" ἱματίοις ήμφιεσμένον; ^{14} Ίδού, οἱ τὰ μαλακὰ ^{13} φοροῦντες ^{15} ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε 9 ίδεῖν; Προφήτην; Ναί, ^{17} λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οδίτος γάρ ἐστιν περὶ οδί γέγραπται, Ἰδού, 10 ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ ^{19} προσώπου σου, ος κατασκευάσει την όδον σου ἔμπροσθέν σου. 11 ^{2} Αμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς ^{22}

¹ ἀναβλέπω, look up, receive sight. ² χωλός, lame, deprived of a foot. ³ λεπρός, οῦ, ό, scaly, leprous. ⁴ καθαρίζω, cleanse, make clean. ⁵ κωφός, deaf, dumb. ⁶ πτωχός, poor, poor man (as a noun). ⁻ σκανδαλίζω, cause to stumble. ⁶ ἔρημος, ου, ἡ, wilderness, desert. ⁶ θεάομαι, look at, behold. ¹⁰ κάλαμος, ου, ὁ, reed, reed-pen. ¹¹ ἄνεμος, ου, ὁ, wind. ¹² σαλεύω, shake, excite. ¹³ μαλακός, soft, effeminate. ¹⁴ ἀμφιέννυμι, clothe, dress. ¹⁵ φορέω, wear, bear. ¹⁶ βασίλειος, kingly, royal. ¹⁻ ναί, yes, truly. ¹ఠ περισσός, excessive, abundant. ¹⁰ πρό, before (gen), before. ²⁰ κατασκευάζω, prepare, build. ²¹ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ²² γεννητός, born, begotten.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 11:12

γυναικών μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ: ό δὲ μικρότερος έν τῆ βασιλεία τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ 12 βαπτιστοῦ¹ ἔως ἄρτι³ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ άρπάζουσιν αὐτήν. Πάντες 13 γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἔως Ἰωάννου προεφήτευσαν: ^{7} καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν ^{14} 'Ηλίας δ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν 15 ἀκουέτω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω ^{10} τὴν γενεὰν ^{11} ταύτην; 16 Όμοία 12 ἐστὶν παιδίοις ἐν ἀγοραῖς 13 καθημένοις, καὶ προσφωνούσιν ^{14} τοῖς ἑταίροις ^{15} αὐτῶν, καὶ λέγουσιν, 17 ύμῖν, καὶ οὐκ ώρχήσασθε:¹⁷ Ηὐλήσαμεν16 έθρηνήσαμεν 18 ύμιν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. 19 Ἦλθεν γὰρ 18 Ἰωάννης μήτε ^{20} ἐσθίων μήτε ^{20} πίνων, καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον ἔγει. Ἦλθεν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων 19

¹ βαπτιστής, οῦ, ὁ, baptist, baptizer. ² μικρός, small, little. ³ ἄρτι, now, just now. ⁴ βιάζω, use force, violence. ⁵ βιαστής, οῦ, ὁ, violent man, forceful. ⁶ ἀρπάζω, seize, snatch. ⁷ προφητεύω, prophesy, foretell. ⁸ Ἡλίας, ου, ὁ, Elijah. ⁹ οῦς, ους, τό, ear. ¹⁰ ὁμοιόω, make like, liken. ¹¹ γενεά, ᾶς, ἡ, generation. ¹² ὅμοιος, like, similar. ¹³ ἀγορά, ᾶς, ἡ, marketplace, place of assembly. ¹⁴ προσφωνέω, call to, summon. ¹⁵ ἐταῖρος, ου, ὁ, companion, friend. ¹⁶ αὐλέω, play a flute, play the flute. ¹⁷ ὀρχέομαι, dance. ¹⁸ θρηνέω, lament, mourn. ¹⁹ κόπτω, strike, smite. ²⁰ μήτε, neither, nor.

Κατὰ Μαθθαῖον 11:20 Byzantine NT

καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος¹ καὶ οἰνοπότης,² τελωνῶν³ φίλος⁴ καὶ ἁμαρτωλῶν.⁵ Καὶ ἐδικαιώθη⁴ ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.

Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἶς ἐγένοντο αἰ 20 πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. Οὐαί 21 σοι, Χοραζίν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδά, τοτι εἰ ἐν Τύρω το καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἰ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἀν ἐν σάκκω το καὶ σποδῷ μετενόησαν. 22 Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρω ταὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρα κρίσεως, ἡ ὑμῖν. Καὶ σύ, 23 Καπερναούμ, οἡ ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἐν ἔως ἤδου καταβιβασθήση: ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐνένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἄν μέχρι τῆς σήμερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῆ 24

¹ φάγος, ου, ὁ, glutton. ² οἰνοπότης, ου, ὁ, drunkard, excessive wine-drinker. ³ τελώνης, ου, ὁ, tax collector, collector of taxes. ⁴ φίλος, ου, ὁ, loving, friend. ⁵ ἀμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ⁶ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ⁷ ὁνειδίζω, reproach, revile. ⁸ μετανοέω, repent, change my mind. ⁹ οὐαί, woe! alas! woe! ¹⁰ Χοραζίν, ἡ, Chorazin. ¹¹ Βηθσαϊδά, ἡ, Bethsaida. ¹² Τύρος, ου, ἡ, Tyre. ¹³ Σιδών, ὧνος, ἡ, Sidon. ¹⁴ πάλαι, long ago, of old. ¹⁵ σάκκος, ου, ὁ, sackcloth. ¹⁶ σποδός, οῦ, ἡ, ashes. ¹⁷ πλήν, however, but. ¹⁸ ἀνεκτός, tolerable, bearable. ¹⁹ κρίσις, εως, ἡ, judgment, judging. ²⁰ Καπερναούμ, ἡ, Capernaum. ²¹ ὑψόω, lift up, exalt. ²² ἤδης, ου, ὁ, Hades. ²³ καταβιβάζω, bring down, cause to go down. ²⁴ Σόδομα, ων, τό, Sodom. ²⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ²⁶ σήμερον, today, now.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 11:25

Σοδόμων¹ ἀνεκτότερον² ἔσται ἐν ἡμέρα κρίσεως,³ ἢ σοί.

Έν ἐκείνω τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, 25 Έξομολογοῦμαί ^{4} σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ^{5} ταῦτα ἀπὸ σοφῶν ^{6} καὶ συνετών, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναί, δ 26 πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ^{11} ἔμπροσθέν ^{12} σου. 27 Πάντα μοι παρεδόθη ύπὸ τοῦ πατρός μου: καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει¹³ τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ: οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, 13 εἰ μὴ ὁ υίός, καὶ ὧ ἐὰν βούληται ^{14} ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ^{8} Δεῦτε ^{15} πρός με 28 πάντες οἱ κοπιῶντες ^{16} καὶ πεφορτισμένοι, ^{17} κάγω ἀναπαύσω ^{18} ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγόν ^{19} μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ 29 μάθετε ^{20} ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός ^{21} εἰμι καὶ ταπεινὸς ^{22} τῆ καρδία: καὶ εύρήσετε ἀνάπαυσιν²³ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. 30

¹ Σόδομα, ων, τό, Sodom. ² ἀνεκτός, tolerable, bearable. ³ κρίσις, εως, ή, judgment, judging. ⁴ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁵ ἀποκρύπτω, hide, conceal. ⁶ σοφός, wise. ⁷ συνετός, intelligent, clever. ⁸ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ⁹ νήπιος, infant, child. ¹⁰ ναί, yes, truly. ¹¹ εὐδοκία, ας, ή, good pleasure, good-will. ¹² ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ¹³ ἐπιγινώσκω, recognise, come to know. ¹⁴ βούλομαι, wish, will. ¹⁵ δεῦτε, come!. ¹⁶ κοπιάω, toil, labor. ¹⁷ φορτίζω, load, burden. ¹⁸ ἀναπαύω, refresh, take rest. ¹⁹ ζυγός, οῦ, ὁ, yoke, heavy burden. ²⁰ μανθάνω, learn, ascertain. ²¹ πραϋς, gentle, mild. ²² ταπεινός, humble, downcast. ²³ ἀνάπαυσις, εως, ή, cessation, rest.

Κατὰ Μαθθαῖον 12:2 Byzantine NT

Ο γὰρ ζυγός ^{1} μου χρηστός, ^{2} καὶ τὸ φορτίον ^{3} μου ^{2} ἐλαφρόν ^{4} ἐστιν.

Έν ἐκείνω τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν 12 διὰ τῶν σπορίμων: 5 οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, 6 καὶ ἤρξαντο τίλλειν ^{7} στάχυας ^{8} καὶ ἐσθίειν. Οἱ δὲ ^{2} Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ, Ἰδού, οἱ μαθηταί σου ποιούσιν δ οὐκ ἔξεστιν ποιείν ἐν σαββάτω. Ὁ δὲ 3 εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε ^{10} τί ἐποίησεν Δ αυίδ, ὅτε ἐπείνασεν ^{6} αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ: πῶς εἰσῆλθεν εἰς ^{4} τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως 11 ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν ^{12} μόνοις; ^{8} H οὐκ ἀνέγνωτε ^{10} 5 έν τῶ νόμω, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς 12 ἐν τῶ ἱερῶ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν, ^{13} καὶ ἀναίτιο ^{14} εἰσιν; Λέγω δὲ ^{6} ύμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. Εἰ δὲ ἐγνώκειτε 7

¹ ζυγός, οῦ, ὁ, yoke, heavy burden. ² χρηστός, good, kind. ³ φορτίον, ου, τό, burden, load. ⁴ ἐλαφρός, light, easy to bear. ⁵ σπόριμος, grain field, sown. ⁶ πεινάω, hunger, am hungry. ⁷ τίλλω, pluck, pick. ⁶ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ⁶ ἔξεστιν, it is lawful, it is permitted. ¹¹ ἀναγινώσκω, read. ¹¹ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹² ἱερεύς, έως, ὁ, priest. ¹³ βεβηλόω, profane, desecrate. ¹⁴ ἀναίτιος, innocent, guiltless.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 12:8

τί ἐστιν, ελεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. Κύριος γάρ ἐστιν τοῦ 8 σαββάτου ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. Καὶ ἰδού, ἄνθρωπος ἦν τὴν γεῖρα ἔγων ξηράν: καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστιν⁸ τοῖς σάββασιν θεραπεύειν; ίνα κατηγορήσωσιν ο αὐτοῦ. 11 Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς έξει πρόβατον¹¹ έν, καὶ ἐὰν ἐμπέση¹² τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, ¹³ οὐχὶ κρατήσει ¹⁴ αὐτὸ καὶ έγερεῖ; Πόσω 15 οὖν διαφέρει 16 ἄνθρωπος προβάτου. 11 12 $^{\circ}\Omega$ στε ἔξεστιν $^{\circ}$ τοῖς σάββασιν καλῶς $^{^{17}}$ ποιεῖν. Τότε 13 λέγει τῶ ἀνθρώπω, "Εκτεινον¹⁸ τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινεν, ^{18} καὶ ἀποκατεστάθη ^{19} ὑγιὴς ^{20} ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ 14 δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ελαβον κατ' αὐτοῦ

¹ ξλεος, ους, ό, pity, mercy. ² θυσία, ας, ή, sacrifice. ³ καταδικάζω, pass sentence upon, condemn. ⁴ ἀναίτιος, innocent, guiltless. ⁵ μεταβαίνω, depart, leave. ⁶ ἐκεῖθεν, from there, from that place. ⁷ ξηρός, dry, withered. ⁸ ἔξεστιν, it is lawful, it is permitted. ⁹ θεραπεύω, heal, care for. ¹⁰ κατηγορέω, accuse, charge. ¹¹ πρόβατον, ου, τό, sheep. ¹² ἐμπίπτω, fall into, fall in. ¹³ βόθυνος, ου, ό, pit, ditch. ¹⁴ κρατέω, grasp, lay hold of. ¹⁵ πόσος, how many? how great? ¹⁶ διαφέρω, differ, carry through. ¹⁷ καλῶς, rightly, well. ¹⁸ ἐκτείνω, stretch forth, stretch out. ¹⁹ ἀποκαθίστημι, restore, give back. ²⁰ ὑγιής, whole, healthy. ²¹ συμβούλιον, ου, τό, counsel, council.

Κατὰ Μαθθαῖον 12:15 Byzantine NT

έξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 15 γνούς ἀνεγώρησεν έκεῖθεν: καὶ ἠκολούθησαν αὐτῶ όγλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν³ αὐτοὺς πάντας, καὶ 16 ἐπετίμησεν ^{4} αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν ^{5} αὐτὸν ποιήσωσιν: όπως πληρωθή τὸ ἡηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου. 17 λέγοντος, Ἰδού, ὁ παῖς ^{7} μου ὃν ἡρέτισα: ^{8} ὁ ἀγαπητός 18 μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου: θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν ^{10} τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ^{11} 19 Οὐκ ἐρίσει, ^{12} οὐδὲ κραυγάσει: ^{13} οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις την φωνην αὐτοῦ. Κάλαμον 20 συντετριμμένον ^{16} οὐ κατεάξει, ^{17} καὶ λίνον ^{18} τυφόμενον οὐ σβέσει: ^{20} ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος ^{21} τὴν κρίσιν. ^{10} 21 Καὶ τῶ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 22

¹ ἀναχωρέω, depart, withdraw. ² ἐκεῖθεν, from there, from that place. ³ θεραπεύω, heal, care for. ⁴ ἐπιτιμάω, rebuke, warn. ⁵ φανερός, manifest, apparent. 6' Ησαΐας, ου, ό, Isaiah. ⁷ παῖς, ό, male or female child, servant. ⁸ αἰρετίζω, choose. ² εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹0 κρίσις, εως, ή, judgment, judging. ¹¹ ἀπαγγέλλω, announce, report. ¹² ἐρίζω, quarrel, wrangle. ¹³ κραυγάζω, cry out, cry aloud. ¹⁴ πλατεῖα, ας, ή, street. ¹⁵ κάλαμος, ου, ό, reed, reed-pen. ¹⁶ συντρίβω, break in pieces, crush. ¹² κατάγνυμι, break in pieces. ¹8 λίνον, ου, τό, lamp-wick, linen garment. ¹⁵ τύφω, raise smoke. ²⁰ σβέννυμι, quench, extinguish. ²¹ νῖκος, ους, τό, victory. ²² ἐλπίζω, hope, hope for.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 12:22

Τότε προσηνέχθη αὐτῶ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ 22 κωφός: καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν³ καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο 23 πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, Μήτι οὖτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δ αυίδ; Oί δὲ Φ αρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Oὖτος οὐκ 24 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῶ Βεελζεβοὺλ⁷ ἄρχοντι⁸ τῶν δαιμονίων. Εἰδώς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς 25 ένθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα ^{10} καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται: ^{11} καὶ πᾶσα πόλις η οἰκία μερισθεῖσα 10 καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. Καὶ 26 εἰ ὁ Σατανᾶς 12 τὸν Σατανᾶν 12 ἐκβάλλει, ἐΦ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη: 10 πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; 27 Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺ λ^7 ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υίοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί. 13 Εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω 28 τὰ δαιμόνια, ἄρα έφθασεν έφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ

 $^{^1}$ προσφέρω, bring to, offer. ^{2} δαιμονίζομαι, am demon possessed. ^{3} κωφός, deaf, dumb. ^{4} θεραπεύω, heal, care for. ^{5} ἐξίστημι, amaze, be amazed. ^{6} μήτι, interrogative particle expecting a negative answer. ^{7} Βεελζεβούλ, ^{5} , Beelzebul. ^{8} ἄρχων, οντος, ^{5} , ruler, prince. ^{9} ἐνθύμησις, εως, ^{4} , deliberation, thought. ^{10} μερίζω, divide, part. ^{11} ἐρημόω, destroy, strip. ^{12} Σατανᾶς, ^{4} , ^{5} , Satan, adversary. ^{13} κριτής, ου, ^{5} , judge. ^{14} ἄρα, so, then. ^{15} φθάνω, come before another, anticipate.

Κατὰ Μαθθαῖον 12:29 Byzantine NT

θεοῦ. "Η πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ 29 ἰσχυροῦ ^{1} καὶ τὰ σκεύη ^{2} αὐτοῦ διαρπάσαι, ^{3} ἐὰν μὴ πρῶτον δήση τον ἰσχυρόν; Καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Το μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν: 30 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. Διὰ τοῦτο 31 Πᾶσα άμαρτία καὶ βλασφημία⁶ λέγω ύμῖν, άφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις: ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ δς 32 έὰν εἴπη λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, άφεθήσεται αὐτῷ: δς δ' ἂν εἴπη κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. "Η ποιήσατε τὸ δένδρον ^{7} καλόν, 33καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν: ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον ^{7} γινώσκεται. Γεννήματα ^{9} ἐγιδνῶν, ^{34} πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; Ἐκ γὰρ

 $^{^1}$ ἰσχυρός, strong, mighty. ^{2} σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ^{3} διαρπάζω, plunder, rob thoroughly. ^{4} δέω, bind, tie. ^{5} σκορπίζω, scatter, disperse. ^{6} βλασφημία, ας, ή, blasphemy, reproach. ^{7} δένδρον, ου, τό, tree. ^{8} σαπρός, rotten, worthless. ^{9} γέννημα, τος, τό, offspring, child. ^{10} ἔχιδνα, ης, ή, viper, serpent.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 12:35

τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ 35 ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά: καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν 36 ῥῆμα ἀργόν, δὲ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. 37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήση, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήση.

Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ 38 Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ⁸ 39 πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς⁹ σημεῖον ἐπιζητεῖ:¹⁰ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνα¹¹ τοῦ προφήτου. Ὠσπερ¹² γὰρ ἦν Ἰωνᾶς¹¹ ἐν τῆ κοιλία¹³ τοῦ 40 κήτους¹⁴ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως¹⁵ ἔσται

¹ περίσσευμα, τος, τό, superfluity, abundance. ² θησαυρός, οῦ, ὁ, storehouse, treasure. ³ ἀργός, inactive, idle. ⁴ ἀποδίδωμι, give back, pay. ⁵ κρίσις, εως, ή, judgment, judging. ⁶ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ⁷ καταδικάζω, pass sentence upon, condemn. ⁸ γενεά, ᾶς, ή, generation. ⁹ μοιχαλίς, ίδος, ή, adulteress. ¹⁰ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ¹¹ Ἰωνᾶς, ᾶ, ὁ, Jonah. ¹² ὥσπερ, just as, even as. ¹³ κοιλία, ας, ή, belly, womb. ¹⁴ κῆτος, ους, τό, sea monster, huge fish. ¹⁵ οὕτως, thus, so.

Κατὰ Μαθθαῖον 12:41 Byzantine NT

ό υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆ καρδία τῆς γῆς τρεῖς ήμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Άνδρες Νινευῖται 41 αναστήσονται ἐν τῆ κρίσει² μετὰ τῆς γενεᾶς³ ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν⁴ αὐτήν: ὅτι μετενόησαν⁵ εἰς τὸ κήρυγμα ^{6} Ἰων $\tilde{a}$, καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰων $\tilde{a}$ $\tilde{b}$ δε. 42 Bασίλισσα ^{8} νότου ^{9} ἐγερθήσεται ἐν τῆ κρίσει ^{2} μετὰ τῆς γενεᾶ $ς^3$ ταύτης καὶ κατακρινεῖ ^{4} αὐτήν: ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων ^{10} τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος: ^{11} καὶ ἰδού, πλεῖον Σολομῶνος ^{11} ὧδε. 43 "Όταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον¹² πνεῦμα ἐξέλθη ἀπὸ τοῦ άνθρώπου, διέρχεται ^{13} δι' άνύδρων ^{14} τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν,15 καὶ οὐγ εὑρίσκει. Τότε λέγει, 44 Έπιστρέψ ω^{16} εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ^{17} ἐξῆλθον. Καὶ έλθὸν ευρίσκει σχολάζοντα, 18 σεσαρωμένον 19 καὶ κεκοσμημένον.²⁰ Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει²¹ 45

 $^{^1}$ Νινευίτης, ου, δ, Ninevite. ^{2} κρίσις, εως, ή, judgment, judging. ^{3} γενεά, ᾶς, ή, generation. ^{4} κατακρίνω, condemn. ^{5} μετανοέω, repent, change my mind. ^{6} κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ^{7} Ἰωνᾶς, ᾶ, δ, Jonah. ^{8} βασίλισσα, ης, ή, queen. ^{9} νότος, ου, δ, south wind, south. ^{10} πέρας, ατος, τό, limit, end. ^{11} Σολομών, ωνος, δ, Solomon. ^{12} ἀκάθαρτος, unclean, impure. ^{13} διέρχομαι, cross over, pass through. ^{14} ἄνυδρος, waterless, dry. ^{15} ἀνάπαυσις, εως, ή, cessation, rest. ^{16} ἐπιστρέφω, turn to, return. ^{17} δθέν, from where, from which. ^{18} σχολάζω, devote oneself to, be unoccupied. ^{19} σαρόω, sweep, sweep using a broom. ^{20} κοσμέω, adorn, put into order. ^{21} παραλαμβάνω, receive, take.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 12:46

μεθ' έαυτοῦ έπτὰ ἔτερα πνεύματα πονηρότερα έαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ¹ ἐκεῖ: καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα² τῶν πρώτων. Οὕτως³ ἔσται καὶ τῆ γενεᾳ⁴ ταύτη τῆ πονηρᾳ.

Έτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδού, ἡ μήτηρ καὶ 46
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. Εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Ἰδού, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ 47
ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. 48
Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ εἰπόντι αὐτῷ, Τ΄ίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου; Καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ 49
ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Ἰδού, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ὅστις 50
γὰρ ἄν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

 $^{^1}$ κατοικέω, inhabit, dwell. ^{2} χείρων, worse. ^{3} οὕτως, thus, so. ^{4} γενεά, ᾶς, ή, generation. ^{5} ἐκτείνω, stretch forth, stretch out. ^{6} ἀδελφή, ῆς, ή, sister.

Κατὰ Μαθθαῖον 13:2 Byzantine NT

Έν δὲ τῆ ἡμέρα ἐκείνη ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας 13 ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ συνήχθησαν πρὸς 2 αὐτὸν ὄγλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον έμβάντα καθήσθαι: καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν έμβάντα καθήσθαι: καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν έμβάντα καθήσθαι: είστήκει. Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, 3 λέγων, Ίδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. Καὶ ἐν 4 τῷ σπείρειν αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ήλθεν τὰ πετεινὰ ^{3} καὶ κατέφαγεν ^{4} αὐτά. Ἄλλα δὲ 5 ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη,⁵ ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν: καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔγειν βάθος γῆς: 6 ήλίου ^{8} δὲ ἀνατείλαντος ^{9} ἐκαυματίσθη, ^{10} καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ^{11} ἐξηράνθη. ^{12} Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς 7ἀκάνθας, 13 καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι 13 καὶ ἀπέπνιξαν 14 αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν: καὶ 8 ἐδίδου καρπόν, ὅ μὲν ἑκατόν, ὅ δὲ ἑξήκοντα, ⁶ ὅ δὲ τριάκοντα. ^{17} $\circ$ ἔχων ὧτα ^{18} ἀκούειν ἀκουέτω. 9

¹ ἐμβαίνω, embark. ² αἰγιαλός, οῦ, ὁ, seashore, beach. ³ πετεινόν, ου, τό, bird. ⁴ κατεσθίω, eat up, devour. ⁵ πετρώδης, rocky, stony. ⁶ ἐξανατέλλω, spring up, spring up out. ⁷ βάθος, ους, τό, depth, deep. ⁸ ἥλιος, ου, ὁ, sun, sunlight. ⁹ ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise. ¹⁰ καυματίζω, burn up, scorch. ¹¹ ῥίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ¹² ξηραίνω, dry up, parch. ¹³ ἄκανθα, ης, ἡ, thorn, thorn bush. ¹⁴ ἀποπνίγω, choke, drown. ¹⁵ ἐκατόν, hundred, 100. ¹⁶ ἐξήκοντα, sixty, 60. ¹⁷ τριάκοντα, thirty, 30. ¹⁸ οῦς, ους, τό, ear.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 13:10

Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῶ, Διὰ τί ἐν 10 παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 11 αὐτοῖς ὅτι Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. "Οστις 12 γὰρ ἔγει, δοθήσεται αὐτῶ καὶ περισσευθήσεται: όστις δὲ οὐκ ἔγει, καὶ ὃ ἔγει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ 13 τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσιν. Καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία 14 Ήσαΐου, ή λέγουσα, Άκοῆ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνήτε: καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 15 Ἐπαχύνθη⁸ γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ώσὶν βαρέως ήκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν: 11 μήποτε 12 ἴδωσιν τοῖς ὀΦθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῆ καρδία συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, ^{13} καὶ ἰάσομαι ^{14} αὐτούς. Ύμῶν δὲ ^{16}

¹ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ² περισσεύω, abound, be rich. ³ συνίημι, understand, consider. ⁴ ἀναπληρόω, fill up, fulfill. ⁵ προφητεία, ας, ή, prophecy. ⁶ Ἡσαϊας, ου, ό, Isaiah. ⁷ ἀκοή, ῆς, ή, hearing, report. ⁸ παχύνω, fatten. ⁹ οὕς, ους, τό, ear. ¹⁰ βαρέως, with difficulty, heavily. ¹¹ καμμύω, close (the eyes), close. ¹² μήποτε, never, lest perchance. ¹³ ἐπιστρέφω, turn to, return. ¹⁴ ἰάομαι, heal.

Κατὰ Μαθθαῖον 13:17 Byzantine NT

μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν: καὶ τὰ ὧτα¹ ύμῶν, ὅτι ἀκούει. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ 17 προφήται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον: καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ήκουσαν. Ύμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ 18 σπείροντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς 19 βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ερχεται ὁ πονηρός, καὶ άρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῆ καρδία αὐτοῦ: οὖτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. $\mathbf O$ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη ^{5} 20 σπαρείς, οὖτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ γαρᾶς λαμβάνων αὐτόν: οὐκ ἔγει δὲ ῥίζαν⁶ ἐν 21 έαυτ $\tilde{\omega}$, άλλὰ πρόσκαιρός δ ἐστιν: γενομένης δὲ θλίψεως⁸ ἢ διωγμοῦ⁹ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. ¹⁰ Ό δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας ¹¹ σπαρείς, 22 οδτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα 12 τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη 13 τοῦ πλούτου 14 συμπνίγει

 $^{^{1}}$ ούς, ους, τό, ear. ^{2} ἐπιθυμέω, desire, long for. ^{3} συνίημι, understand, consider. ^{4} ἀρπάζω, seize, snatch. ^{5} πετρώδης, rocky, stony. ^{6} ῥίζα, ης, ή, root, that which grows from the root. ^{7} πρόσκαιρος, temporary, passing. ^{8} θλῖψις, εως, ή, tribulation, persecution. ^{9} διωγμός, οῦ, ὁ, persecution. ^{10} σκανδαλίζω, cause to stumble. ^{11} ἄκανθα, ης, ή, thorn, thorn bush. ^{12} μέριμνα, ης, ή, care, anxiety. ^{13} ἀπάτη, ης, ή, deceit, deceitfulness. ^{14} πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ^{15} συμπνίγω, choke, choke utterly.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 13:23

τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος¹ γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν 23 τὴν καλὴν σπαρείς, οὖτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών:² ὃς δὴ³ καρποφορεῖ,⁴ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν,⁵ ὁ δὲ ἑξήκοντα,⁶ ὁ δὲ τριάκοντα.⁷

"Αλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, 24 'Ωμοιώθη' ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα 10 ἐν τῷ ἀγρῷ 11 αὐτοῦ: ἐν δὲ 25 τῷ καθεύδειν 12 τοὺς ἀνθρώπους, ἤλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρεν ζιζάνια 14 ἀνὰ 15 μέσον τοῦ σίτου, 16 καὶ ἀπῆλθεν. "Ότε δὲ ἐβλάστησεν 7 ὁ χόρτος 18 καὶ καρπὸν 26 ἐποίησεν, τότε ἐφάνη 19 καὶ τὰ ζιζάνια. 14 Προσελθόντες 27 δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου 20 εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα 10 ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ 11 ἀγρῷ; 11 Πόθεν 22 οὖν ἔχει ζιζάνια; 14 'Ο δὲ ἔφη αὐτοῖς, 'Εχθρὸς 13 28 ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ,

¹ ἄκαρπος, unfruitful, barren. ² συνίημι, understand, consider. ³ δή, also, indeed. ⁴ καρποφορέω, bear fruit. ⁵ έκατόν, hundred, 100. ⁶ ἐξήκοντα, sixty, 60. ⁷ τριάκοντα, thirty, 30. ⁸ παρατίθημι, set before, entrust. ⁹ όμοιόω, make like, liken. ¹⁰ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹¹ ἀγρός, ου, ό, field, farm. ¹² καθεύδω, sleep. ¹³ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹⁴ ζίζάνιον, ου, τό, tare, spurious wheat. ¹⁵ ἀνά, upwards, upon. ¹⁶ σῖτος, ου, ό, wheat, grain. ¹⁷ βλαστάνω, sprout, produce. ¹⁸ χόρτος, ου, ό, grass, hay. ¹⁹ φαίνω, shine, appear. ²⁰ οἰκοδεσπότης, ου, ό, householder, head of a household. ²¹ σός, your, yours. ²² πόθεν, from where? whence.

Κατὰ Μαθθαῖον 13:29 Byzantine NT

Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξομεν¹ αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη, 29 Οὔ: μήποτε,² συλλέγοντες¹ τὰ ζιζάνια,³ ἐκριζώσητε⁴ ἄμα⁵ αὐτοῖς τὸν σῖτον.⁶ Ἄφετε συναυξάνεσθαι₹ 30 ἀμφότερα ^{8} μέχρι ^{9} τοῦ θερισμοῦ:¹⁰ καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦτοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς,¹¹ Συλλέξατε¹ πρῶτον τὰ ζιζάνια,³ καὶ δήσατε¹² αὐτὰ εἰς δέσμας¹³ πρὸς τὸ κατακαῦσαι¹⁴ αὐτά: τὸν δὲ σῖτον ^{6} συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην ^{15} μου.

Άλλην παραβολὴν παρέθηκεν¹6 αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία¹7 31
 ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ¹8 σινάπεως,¹9 δν
 λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ²0 αὐτοῦ: δ 32
 μικρότερον²¹ μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων:²²
 ὅταν δὲ αὐξηθῆ,²³ μεῖζον τῶν λαχάνων²⁴ ἐστίν, καὶ
 γίνεται δένδρον,²⁵ ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ²6 τοῦ

¹ συλλέγω, collect, gather. ² μήποτε, never, lest perchance. ³ ζιζάνιον, ου, τό, tare, spurious wheat. ⁴ ἐκριζόω, uproot, root out. ⁵ ἄμα, at the same time. ⁶ σῖτος, ου, ὁ, wheat, grain. ⁷ συναυξάνομαι, grow together. ⁸ ἀμφότεροι, both, both of two. ⁹ μέχρι, until, as far as (gen). ¹⁰ θερισμός, οῦ, ὁ, harvest, reaping. ¹¹ θεριστής, οῦ, ὁ, reaper, harvester. ¹² δέω, bind, tie. ¹³ δέσμη, ης, ἡ, bundle. ¹⁴ κατακαίω, burn up, consume entirely. ¹⁵ ἀποθήκη, ης, ἡ, storehouse, barn. ¹⁶ παρατίθημι, set before, entrust. ¹⁷ ὅμοιος, like, similar. ¹⁸ κόκκος, ου, ὁ, grain, seed. ¹⁹ σίναπι, εως, τό, mustard plant, mustard. ²⁰ ἀγρός, ου, ὁ, field, farm. ²¹ μικρός, small, little. ²² σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ²³ αυξάνω, cause to grow, increase. ²⁴ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ²⁵ δένδρον, ου, τό, tree. ²⁶ πετεινόν, ου, τό, bird.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 13:33

οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν¹ ἐν τοῖς κλάδοις² αὐτοῦ.

Άλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁμοία³ ἐστὶν ἡ 33 βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ,⁴ ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν⁵ εἰς ἀλεύρου⁴ σάτα⁻ τρία, ἕως οὖ ἐζυμώθη⁵ ὅλον.

Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς 34 ὅχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς: 35 ὅπως πληρωθῆ τὸ ἡηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἰνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι το κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς τὸ κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὅχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς: 36 καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον¹² ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων¹³ τοῦ ἀγροῦ. 14 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ 37

¹ κατασκηνόω, cause to dwell, settle. ² κλάδος, ου, ό, branch (of a tree), branch. ³ ὅμοιος, like, similar. ⁴ ζύμη, ης, ή, leaven, ferment. ⁵ κρύπτω, conceal, hide. ⁶ ἄλευρον, ου, τό, wheat flour, meal. ⁷ σάτον, ου, τό, seah (a Hebrew measure). ⁸ ζυμόω, leaven, ferment. ⁹ χωρίς, separate, apart from (gen). ¹⁰ ἐρεύγομαι, utter, proclaim. ¹¹ καταβολή, ῆς, ή, foundation, depositing. ¹² φράζω, explain, interpret. ¹³ ζιζάνιον, ου, τό, tare, spurious wheat. ¹⁴ ἀγρός, ου, ὁ, field, farm.

Κατὰ Μαθθαῖον 13:38 Byzantine NT

καλὸν σπέρμα ^{1} ἐστὶν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου: ὁ δὲ ἀγρός ^{2} ^{38} έστιν ὁ κόσμος: τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οἶντοί εἰσιν οἱ υίοὶ τῆς βασιλείας: τὰ δὲ ζιζάνιά³ εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ: ὁ δὲ ἐχθρὸς ό σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ 39 διάβολος: δ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν: οί δὲ θερισταί⁸ ἄγγελοί εἰσιν. "Ωσπερ⁹ οὖν συλλέγεται 40 τὰ ζιζάνια ^{3} καὶ πυρὶ καίεται, ^{11} οὕτως ἔσται ἐν τῆ συντελεί α^7 τοῦ αἰώνος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ 41ανθρώπου τοὺς αγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν¹⁰ ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα¹² καὶ τοὺς ποιούντας την άνομίαν. 13 καὶ βαλούσιν αὐτούς εἰς την 42 κάμινον 14 τοῦ πυρός: ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς 15 καὶ ὁ βρυγμὸς ^{16} τῶν ὀδόντων. ^{17} Τότε οἱ δίκαιοι 43 ἐκλάμψουσιν¹⁸ ὡς ὁ ἥλιος 19 ἐν τῆ βασιλεία τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔγων ὧτα ^{20} ἀκούειν ἀκουέτω.

¹ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ² ἀγρός, ου, ὁ, field, farm. ³ ζιζάνιον, ου, τό, tare, spurious wheat. ⁴ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ⁵ διάβολος, ου, ὁ, slanderer, accuser. ⁶ θερισμός, οῦ, ὁ, harvest, reaping. ⁷ συντέλεια, ας, ἡ, completion, end. ⁸ θεριστής, οῦ, ὁ, reaper, harvester. ⁹ ὥσπερ, just as, even as. ¹⁰ συλλέγω, collect, gather. ¹¹ καίω, burn, ignite. ¹² σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹³ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹⁴ κάμινος, ου, ἡ, furnace. ¹⁵ κλαυθμός, οῦ, ὁ, weeping, lamentation. ¹⁶ βρυγμός, οῦ, ὁ, biting, gnashing of teeth. ¹⁷ ὁδούς, ὁ, tooth. ¹⁸ ἐκλάμπω, shine (forth), shine forth. ¹⁹ ἥλιος, ου, ὁ, sun, sunlight. ²⁰ οῦς, ους, τό, ear.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 13:44

Πάλιν όμοία έστιν ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ 44 κεκρυμμένῷ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν: καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

Πάλιν όμοία¹ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ 45 ἐμπόρῳ⁷ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας:⁸ ὅς εὑρὼν ἕνα 46 πολύτιμον⁹ μαργαρίτην,⁸ ἀπελθὼν πέπρακεν¹⁰ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἡγόρασεν⁶ αὐτόν.

Πάλιν όμοία ¹ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνη ¹¹ 47 βληθείση εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους ¹² συναγαγούση: ἥν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ¹³ ἐπὶ 48 τὸν αἰγιαλόν, ¹⁴ καὶ καθίσαντες, ¹⁵ συνέλεξαν ¹⁶ τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, ¹⁷ τὰ δὲ σαπρὰ ¹⁸ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως ἔσται 49 ἐν τῆ συντελείᾳ ¹⁹ τοῦ αἰῶνος: ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι,

¹ ὅμοιος, like, similar. ² θησαυρός, οῦ, ὁ, storehouse, treasure. ³ κρύπτω, conceal, hide. ⁴ ἀγρός, ου, ὁ, field, farm. ⁵ πωλέω, sell. ⁶ ἀγοράζω, buy. ⁷ ἔμπορος, ου, ὁ, merchant, trader. ⁸ μαργαρίτης, ου, ὁ, pearl. ⁹ πολύτιμος, very precious, costly. ¹⁰ πιπράσκω, sell. ¹¹ σαγήνη, ης, ἡ, dragnet, fishing net. ¹² γένος, ους, τό, race, kind. ¹³ ἀναβιβάζω, bring up, draw up. ¹⁴ αἰγιαλός, οῦ, ὁ, seashore, beach. ¹⁵ καθίζω, seat, sit. ¹⁶ συλλέγω, collect, gather. ¹⁷ ἀγγεῖον, ου, τό, vessel, flask. ¹⁸ σαπρός, rotten, worthless. ¹⁹ συντέλεια, ας, ἡ, completion, end.

Κατὰ Μαθθαῖον 13:50 Byzantine NT

καὶ ἀφοριοῦσιν¹ τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον² τοῦ πυρός: ἐκεῖ 50 ἔσται ὁ κλαυθμὸς³ καὶ ὁ βρυγμὸς⁴ τῶν ὀδόντων.5

Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνήκατε ταῦτα πάντα; 51 Λ έγουσιν αὐτῷ, Ναί, κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Δ ιὰ 52 τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν β ασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅμοιός έστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, δστις ἐκ β άλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν¹⁴ ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς 53 ταύτας, μετῆρεν¹⁵ ἐκεῖθεν: ¹⁶ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα 54 αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῆ συναγωγῆ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι ¹⁸ αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν¹⁹ τούτω ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐγ οὖτός ἐστιν 55

¹ ἀφορίζω, separate, set apart. ² κάμινος, ου, ἡ, furnace. ³ κλαυθμός, οῦ, ὁ, weeping, lamentation. ⁴ βρυγμός, οῦ, ὁ, biting, gnashing of teeth. ⁵ ὁδούς, ὁ, tooth. ⁶ συνίημι, understand, consider. ⁻ ναί, yes, truly. ² μαθητεύω, be a disciple, make a disciple. ⁰ ἄμοιος, like, similar. ¹ οἰκοδεσπότης, ου, ὁ, householder, head of a household. ¹¹ θησαυρός, οῦ, ὁ, storehouse, treasure. ¹² καινός, new, fresh. ¹³ παλαιός, old, ancient. ¹⁴ τελέω, finish, fulfill. ¹⁵ μεταίρω, go away, depart. ¹ ὁ ἐκεῖθεν, from there, from that place. ¹ ʹ πατρίς, ίδος, ἡ, of one's fathers, fatherland. ¹² ἐκεῖνσω, am thunderstruck, astounded. ¹ πόθεν, from where? whence.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 13:56

ό τοῦ τέκτονος¹ υἰός; Οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος² καὶ Ἰωσῆς³ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας;⁴ Καὶ αἱ ἀδελφαὶ⁵ αὐτοῦ οὐχὶ 56 πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; Πόθεν⁶ οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο⁻ ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 57 εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος,⁵ εἰ μὴ ἐν τῆ πατρίδι⁰ αὐτοῦ καὶ ἐν τῆ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ 58 ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ τὴν ἀπιστίαν¹ο αὐτῶν.

Έν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῷδης¹¹ ὁ τετράρχης¹² **14**τὴν ἀκοὴν¹³ Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν¹⁴ αὐτοῦ, 2
Οὕτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής:¹⁵ αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρῷδης¹¹ κρατήσας¹² τὸν Ἰωάννην 3
ἔδησεν¹8 αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῆ,¹² διὰ Ἡρῳδιάδα²٥

¹ τέκτων, ονος, ὁ, builder, carpenter. ² Τάκωβος, James, Jacob. ³ Τωσῆς, ῆτος, ὁ, Joses. ⁴ Τούδας, α, ὁ, Judas, Judah. ⁵ ἀδελφή, ῆς, ἡ, sister. ⁶ πόθεν, from where? whence. ⁷ σκανδαλίζω, cause to stumble. ⁸ ἄτιμος, without honor, dishonored. ⁹ πατρίς, ίδος, ἡ, of one's fathers, fatherland. ¹⁰ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹¹ Ἡρώδης, ου, ὁ, Herod. ¹² τετράρχης, ου, ὁ, tetrarch. ¹³ ἀκοή, ῆς, ἡ, hearing, report. ¹⁴ παῖς, ὁ, male or female child, servant. ¹⁵ βαπτιστής, οῦ, ὁ, baptist, baptizer. ¹⁶ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁷ κρατέω, grasp, lay hold of. ¹⁸ δέω, bind, tie. ¹⁹ φυλακή, ῆς, ἡ, guard, prison. ²⁰ Ἡρωδιάς, άδος, ἡ, Herodias.

Κατὰ Μαθθαῖον 14:4 Byzantine NT

τὴν γυναῖκα Φιλίππου ^{1} τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἦχεν 4 γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστίν² σοι ἔγειν αὐτήν. 5 Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ώς προφήτην αὐτὸν εἶχον. Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ 6 Ἡρώδου, ⁴ ἀργήσατο ⁵ ἡ θυγάτηρ ⁶ τῆς Ἡρωδιάδος ⁷ ἐν τῶ μέσω, καὶ ἤρεσεν⁸ τῶ Ἡρώδη: δθεν μεθ' ὅρκου 7 ώμολόγησεν αὐτῆ δοῦναι δ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δέ, 8 προβιβασθεῖσα12 ύπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι¹³ τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ^{14} Καὶ ἐλυπήθη ^{15} ὁ βασιλεύς, διὰ δὲ τοὺς 9 σρκους σ καὶ τοὺς συνανακειμένους d εκέλευσεν dδοθῆναι: καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν ^{18} τὸν Ἰωάννην ἐν 10τῆ φυλακῆ. 19 Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, 13 11 καὶ ἐδόθη τῶ κορασίω: ^{20} καὶ ἤνεγκεν τῆ μητρὶ αὐτῆς. 12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα,

¹ Φίλιππος, ου, ὁ, Philip. ² ἔξεστιν, it is lawful, it is permitted. ³ γενέσια, ων, τό, birthday celebration. ⁴ Ἡρώδης, ου, ὁ, Herod. ⁵ ὀρχέομαι, dance. ⁶ θυγάτηρ, τρος, ἡ, daughter. ⁷ Ἡρωδιάς, άδος, ἡ, Herodias. ⁸ ἀρέσκω, please, serve. ⁹ ὅθεν, from where, from which. ¹⁰ ὅρκος, ου, ὁ, οath. ¹¹ ὁμολογέω, confess, profess. ¹² προβιβάζω, cause to come forward, prompt. ¹³ πίναξ, ακος, ἡ, board, dish. ¹⁴ βαπτιστής, οῦ, ὁ, baptist, baptizer. ¹⁵ λυπέω, grieve, pain. ¹⁶ συνανάκειμαι, recline at table with. ¹⁷ κελεύω, order, command. ¹⁸ ἀποκεφαλίζω, behead. ¹⁹ φυλακή, ῆς, ἡ, guard, prison. ²⁰ κοράσιον, ου, τό, girl, little girl.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 14:13

καὶ ἔθαψαν¹ αὐτό: καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν² τῷ Ἰησοῦ.

Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ^{3} ἐκεῖθεν ^{4} ἐν πλοίω 13 εἰς ἔρημον⁵ τόπον κατ' ἰδίαν: καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄγλοι ήκολούθησαν αὐτῷ πεζῆ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ 14 έξελθών ό Ἰησοῦς εἶδεν πολύν ὄγλον, έσπλαγγνίσθη ^{7} ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσεν ^{8} τοὺς ἀρρώστους⁹ αὐτῶν. Ὁψίας¹⁰ δὲ γενομένης, προσῆλθον 15 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, "Ερημός δέστιν δ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν: 11 ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας 12 ἀγοράσωσιν 13 έαυτοῖς βρώματα. 14 Ό δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ 16 γρείαν έχουσιν ἀπελθεῖν: δότε αὐτοῖς ὑμεῖς Φαγεῖν. 17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε 16 ἄρτους καὶ δύο ἰγθύας.¹⁷ Ὁ δὲ εἶπεν, Φέρετέ μοι 18

 $^{^{1}}$ θάπτω, bury. ^{2} ἀπαγγέλλω, announce, report. ^{3} ἀναχωρέω, depart, withdraw. ^{4} ἐκεῖθεν, from there, from that place. ^{5} ἔρημος, ου, ή, wilderness, desert. ^{6} πεξή, by land, on foot. ^{7} σπλαγχνίζομαι, have compassion, have pity on. ^{8} θεραπεύω, heal, care for. ^{9} ἄρρωστος, sick, ill. ^{10} δψιος, late. ^{11} παρέρχομαι, pass by, go by. ^{12} κώμη, ης, ή, village. ^{13} ἀγοράζω, buy. ^{14} βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ^{15} χρεία, ας, ή, need, necessity. ^{16} πέντε, five, 5. ^{17} ἰχθύς, ύος, δ, fish.

Κατὰ Μαθθαῖον 14:19 Byzantine NT

αὐτοὺς ὧδε. Καὶ κελεύσας¹ τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι² 19 ἐπὶ τοὺς χόρτους,³ λαβὼν τοὺς πέντε⁴ ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας,⁵ ἀναβλέψας⁶ εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν,⁻ καὶ κλάσας⁶ ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ 20 ἐχορτάσθησαν:⁰ καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον¹0 τῶν κλασμάτων,¹¹ δώδεκα κοφίνους¹² πλήρεις.¹³ Οἱ δὲ 21 ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ώσεὶ¹⁴ πεντακισχίλιοι,¹⁵ χωρὶς¹6 γυναικῶν καὶ παιδίων.

Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν¹⁷ ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς 22 ἐμβῆναι¹⁸ εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν¹⁹ αὐτὸν εἰς τὸ πέραν,²⁰ ἔως οὖ ἀπολύση τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας 23 τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι: ὀψίας²¹ δὲ γενομένης, μόνος²² ἦν ἐκεῖ. 24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν,

¹ κελεύω, order, command. ² ἀνακλίνω, lay upon, lay down. ³ χόρτος, ου, ό, grass, hay. ⁴ πέντε, five, 5. ⁵ ἰχθύς, ύος, ό, fish. ⁶ ἀναβλέπω, look up, receive sight. ⁷ εὐλογέω, bless. ⁸ κλάω, break. ⁹ χορτάζω, eat until full, be filled. ¹⁰ περισσεύω, abound, be rich. ¹¹ κλάσμα, τος, τό, broken piece, fragment. ¹² κόφινος, ου, ό, basket, large basket. ¹³ πλήρης, full. ¹⁴ ώσεί, like, about. ¹⁵ πεντακισχίλιοι, five thousand, 5000. ¹⁶ χωρίς, separate, apart from (gen). ¹⁷ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁸ ἑμβαίνω, embark. ¹⁹ προάγω, lead forth, go before. ²⁰ πέραν, on the other side of, beyond (gen). ²¹ ὄψιος, late. ²² μόνος, only, alone.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 14:25

βασανιζόμενον¹ ύπὸ τῶν κυμάτων:² ἦν γὰρ ἐναντίος³ ὁ ἄνεμος. Τετάρτη δὲ φυλακῆ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθεν 25 πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. 26 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, ^{7} λέγοντες ὅτι Φάντασμά έστιν: καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ 27 ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θαρσεῖτε: 10 ἐγώ είμι: μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος 28 εἶπεν, Κύριε, εἰ σὰ εἶ, κέλευσόν 11 με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ 29 πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ^{4} ἰσχυρὸν ^{12} 30 έφοβήθη: καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι¹³ ἔκραξεν, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας 31 τὴν γεῖρα ἐπελάβετο 15 αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῶ, 'Ολιγόπιστε, 16 εἰς τί ἐδίστασας; 17 Καὶ ἐμβάντων 18 32

¹ βασανίζω, torment, torture. ² κῦμα, τος, τό, wave. ³ ἐναντίος, opposite, hostile. ⁴ ἄνεμος, ου, ὁ, wind. ⁵ τέταρτος, fourth. ⁶ φυλακή, ῆς, ἡ, guard, prison. ⁷ ταράσσω, trouble, agitate. ⁸ φάντασμα, τος, τό, apparition, ghost. ⁹ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ¹⁰ θαρσέω, of good courage, of good cheer. ¹¹ κελεύω, order, command. ¹² ἰσχυρός, strong, mighty. ¹³ καταποντίζω, sink in the sea, am drowned. ¹⁴ ἐκτείνω, stretch forth, stretch out. ¹⁵ ἐπιλαμβάνομαι, take hold of, seize. ¹⁶ ὀλιγόπιστος, of little faith. ¹⁷ διστάζω, doubt, waver. ¹⁸ ἐμβαίνω, embark.

Κατὰ Μαθθαῖον 14:33 Byzantine NT

αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν¹ ὁ ἄνεμος:² οἱ δὲ ἐν τῷ 33 πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, ᾿Αληθῶς³ θεοῦ υἰὸς εἶ.

Καὶ διαπεράσαντες ⁴ ἥλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. ⁵ Καὶ 34 ἐπιγνόντες ⁶ αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ⁷ ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν ⁸ αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ⁹ ἔχοντας: καὶ 36 παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἄψωνται ¹⁰ τοῦ κρασπέδου ¹¹ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ: καὶ ὅσοι ἥψαντο ¹⁰ διεσώθησαν. ¹²

Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων 15 γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Διὰ τί οἱ 2 μαθηταί σου παραβαίνουσιν¹³ τὴν παράδοσιν¹⁴ τῶν πρεσβυτέρων; Οὐ γὰρ νίπτονται¹⁵ τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 3

 $^{^1}$ κοπάζω, stop, abate. ^{2} ἄνεμος, ου, ὁ, wind. ^{3} άληθως, truly, really. ^{4} διαπεράω, cross over, pass through. ^{5} Γεννησαρέτ, ἡ, Gennesaret. ^{6} ἐπιγινώσκω, recognise, come to know. ^{7} περίχωρος, ου, ἡ, neighboring. ^{8} προσφέρω, bring to, offer. ^{9} κακώς, badly, evilly. ^{10} ἄπτομαι, touch or handle. ^{11} κράσπεδον, ου, τό, border, tassel. ^{12} διασώζω, save, bring safely to. ^{13} παραβαίνω, go aside, transgress. ^{14} παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ^{15} νίπτω, wash.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 15:4

 Δ ιὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε $^{^{1}}$ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ^{2} ὑμῶν; Ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο, ^{3} 4 λέγων, Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα: καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτω τελευτάτω: 5 ύμεῖς δὲ λέγετε, "Ος ἄν εἴπη τῷ πατρὶ ἢ τῆ μητρί, Δ ῶρον, δ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ώφεληθῆς, καὶ οὐ μὴ τιμήση ^{4} τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ: ήκυρώσατε² τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν² ύμῶν: ὑποκριταί, ^{10} καλῶς ^{11} προεφήτευσεν ^{12} περὶ ὑμῶν 7 μοι ὁ λαὸς οὖτος τῶ 8 κησίζει ^{13} μοι ὁ λαὸς οὖτος τῶ 8 στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσίν ^{15} με τιμᾶ, ^{4} ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ^{16} ἀπέχει ^{17} ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην ^{18} δὲ 9 σέβονταί¹⁹ με, διδάσκοντες διδασκαλίας²⁰ ἐντάλματα άνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος²² τὸν ὄχλον, εἶπεν 10 αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε.²³ Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς 11

¹ παραβαίνω, go aside, transgress. ² παράδοσις, εως, ή, tradition, instruction. ³ ἐντέλλομαι, command, give orders. ⁴ τιμάω, honor, value at a price. ⁵ κακολογέω, speak evil of, revile. ⁶ τελευτάω, die, end. ⁷ δώρον, ου, τό, gift, present. ⁸ ὡφελέω, profit, help. ⁹ ἀκυρόω, revoke, invalidate. ¹⁰ ὑποκριτής, οῦ, ό, hypocrite, pretender. ¹¹ καλώς, rightly, well. ¹² προφητεύω, prophesy, foretell. ¹³ Ἡσαϊας, ου, ό, Isaiah. ¹⁴ ἐγγίζω, come near, approach. ¹⁵ χείλος, ους, τό, lip, edge. ¹⁶ πόρρω, far (away), far. ¹⁷ ἀπέχω, received, obtain. ¹⁸ μάτην, in vain, no end. ¹⁹ σέβομαι, reverence, worship. ²⁰ διδασκαλία, ας, ή, teaching, doctrine. ²¹ ἔνταλμα, τος, τό, precept, commandment. ²² προσκαλέω, summon. ²³ συνίημι, understand, consider.

Κατὰ Μαθθαῖον 15:12 Byzantine NT

τὸ στόμα κοινοῖ¹ τὸν ἄνθρωπον: ἀλλὰ τὸ έκπορευόμενον ^{2} έκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ ^{1} τὸν ἄνθρωπον. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 12 είπον αὐτῶ, Οίδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, 13 Πãσα φυτεία, ^{4} ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ^{5} ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. Ἄφετε αὐτούς: ὁδηγοί⁸ 14 είσιν τυφλοί τυφλών: τυφλός δὲ τυφλόν ἐὰν ὁδηγῆ, άμφότεροι¹⁰ εἰς βόθυνον¹¹ πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 15 Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον 12 ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἰκμὴν ^{13} καὶ ὑμεῖς 16ἀσύνετοί ^{14} ἐστε; Οὔπω ^{15} νοεῖτε ^{16} ὅτι πᾶν τὸ 17 εἰσπορευόμενον 17 εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν 18 χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα²⁰ ἐκβάλλεται; Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα² 18 ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα ^{21}

¹ κοινόω, make common, defile. ² ἐκπορεύομαι, go out, come out. ³ σκανδαλίζω, cause to stumble. ⁴ φυτεία, ας, ή, plant. ⁵ φυτεύω, plant. ⁶ οὐράνιος, heavenly, in heaven. ⁷ ἐκριζόω, uproot, root out. ⁸ ὁδηγός, οῦ, ὁ, leader, guide. ⁹ ὁδηγέω, lead, guide. ¹⁰ ἀμφότεροι, both, both of two. ¹¹ βόθυνος, ου, ὁ, pit, ditch. ¹² φράζω, explain, interpret. ¹³ ἀκμήν, ή, even yet, still. ¹⁴ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁵ οὔπω, not yet. ¹⁶νοέω, understand, consider. ¹⁷ εἰσπορεύομαι, enter, journey into. ¹⁸ κοιλία, ας, ή, belly, womb. ¹⁹ χωρέω, make room for, hold. ²⁰ ἀφεδρών, ωνος, ὁ, toilet, latrine. ²¹ κὰκεῖνος, and he, and she.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 15:19

κοινοῖ¹ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται 19 διαλογισμοὶ² πονηροί, φόνοι,³ μοιχεῖαι,⁴ πορνεῖαι,⁵ κλοπαί,⁴ ψευδομαρτυρίαι,⁻ βλασφημίαι:⁵ ταῦτά ἐστιν 20 τὰ κοινοῦντα¹ τὸν ἄνθρωπον: τὸ δὲ ἀνίπτοις² χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ¹ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐξελθών ἐκεῖθεν¹ο ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν¹¹ εἰς τὰ 21 μέρη¹² Τύρου¹³ καὶ Σιδῶνος.¹⁴ Καὶ ἰδού, γυνὴ 22 Χαναναία¹⁵ ἀπὸ τῶν ὁρίων¹⁶ ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν¹² αὐτῷ, λέγουσα, Ἐλέησόν¹³ με, κύριε, υἱὲ Δαυίδ: ἡ θυγάτηρ¹⁰ μου κακῶς²ο δαιμονίζεται.²¹ Ὁ δὲ 23 οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἡρώτων αὐτόν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὅπισθεν²² ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 24 εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα²³ τὰ

¹ κοινόω, make common, defile. ² διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ³ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ⁴ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ⁵ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ⁶ κλοπή, ῆς, ἡ, theft, thieving. ⁷ ψευδομαρτυρία, ας, ἡ, false witness, false testimony. ⁸ βλασφημία, ας, ἡ, blasphemy, reproach. ⁹ ἄνιπτος, unwashed. ¹⁰ ἐκεῖθεν, from there, from that place. ¹¹ ἀναχωρέω, depart, withdraw. ¹² μέρος, ους, τό, part, portion. ¹³ Τύρος, ου, ἡ, Tyre. ¹⁴ Σιδών, ῶνος, ἡ, Sidon. ¹⁵ Χαναναῖος, ὁ, Canaanite. ¹⁶ ὅριον, ου, τό, boundary, region. ¹⁷ κραυγάζω, cry out, cry aloud. ¹⁸ ἐλεέω, have mercy, pity. ¹⁹ θυγάτηρ, τρος, ἡ, daughter. ²⁰ κακῶς, badly, evilly. ²¹ δαιμονίζομαι, am demon possessed. ²² δπισθεν, behind, after. ²³ πρόβατον, ου, τό, sheep.

Κατὰ Μαθθαῖον 15:25 Byzantine NT

ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα 25 προσεκύνησεν αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. Ὁ 26 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ 27 εἶπεν, Ναί, κύριε: καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῆ, 28 Ω^6 γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις: γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Καὶ μεταβὰς² ἐκεῖθεν¹⁰ ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν 29 θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας: καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὅρος ἐκάθητο ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὅχλοι πολλοί, 30 ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, ¹¹ τυφλούς, κωφούς, ¹² κυλλούς, ¹³ καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν¹⁴ αὐτοὺς

 $^{^{1}}$ βοηθέω, come to the aid of. ^{2} κυνάριον, ου, τό, little dog. ^{3} ναί, yes, truly. ^{4} ψιχίον, ου, τό, crumb, scrap. ^{5} τράπεζα, ης, ή, table. ^{6} ώ, Oh! omega. ^{7} ἰάομαι, heal. ^{8} θυγάτηρ, τρος, ή, daughter. ^{9} μεταβαίνω, depart, leave. ^{10} ἐκείθεν, from there, from that place. ^{11} χωλός, lame, deprived of a foot. ^{12} κωφός, deaf, dumb. ^{13} κυλλός, crippled, lame. ^{14} ῥίπτω, throw, cast.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 15:31

παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐθεράπευσεν¹ αὐτούς: 31 ὅστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι,² βλέποντας κωφοὺς³ λαλοῦντας, κυλλοὺς⁴ ὑγιεῖς,⁵ χωλοὺς⁶ περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας: καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

Ο δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος⁷ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ 32 εἶπεν, Σπλαγχνίζομαι⁸ ἐπὶ τὸν ὅχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν⁹ μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν: καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις¹⁰ οὐ θέλω, μήποτε¹¹ ἐκλυθῶσιν¹² ἐν τῆ ὁδῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 33 αὐτοῦ, Πόθεν¹³ ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ¹⁴ ἄρτοι τοσοῦτοι,¹⁵ ὥστε χορτάσαι¹⁶ ὅχλον τοσοῦτον;¹⁵ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ 34 Ἰησοῦς, Πόσους¹⁷ ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά, καὶ ὀλίγα¹⁸ ἰχθύδια.¹⁹ Καὶ ἐκέλευσεν²⁰ τοῖς ὅχλοις 35 ἀναπεσεῖν²¹ ἐπὶ τὴν γῆν: καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους

¹ θεραπεύω, heal, care for. ² θαυμάζω, am amazed, marvel at. ³ κωφός, deaf, dumb. ⁴ κυλλός, crippled, lame. ⁵ ύγιής, whole, healthy. ⁶ χωλός, lame, deprived of a foot. ⁷ προσκαλέω, summon. ⁸ σπλαγχνίζομαι, have compassion, have pity on. ⁹ προσμένω, wait longer, remain. ¹⁰ νῆστις, ό, not eating, hungry. ¹¹ μήποτε, never, lest perchance. ¹² ἐκλύω, am unstrung, become weak. ¹³ πόθεν, from where? whence. ¹⁴ ἐρημία, ας, ἡ, wilderness, desert. ¹⁵ τοσοῦτος, so great, so much. ¹⁶ χορτάζω, eat until full, be filled. ¹⁷ πόσος, how many? how great? ¹⁸ δλίγος, little, few. ¹⁹ Ιχθύδιον, ου, τό, small fish, little fish. ²⁰ κελεύω, order, command. ²¹ ἀναπίπτω, recline, lie down.

Κατὰ Μαθθαῖον 15:37 Byzantine NT

καὶ τοὺς ἰχθύας,¹ εὐχαριστήσας² ἔκλασεν,³ καὶ ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. Καὶ 37 ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν:⁴ καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον⁵ τῶν κλασμάτων,6 ἐπτὰ σπυρίδας πλήρεις.8 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι² ἄνδρες, 38 χωρὶς¹0 γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς 39 ὄχλους ἐνέβη¹1 εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια¹2 Μαγδαλά.13

Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι ¹⁴ **16** πειράζοντες ¹⁵ ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι ¹⁶ αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 2 αὐτοῖς, Ὁψίας ¹⁷ γενομένης λέγετε, Εὐδία: ¹⁸ πυρράζει ¹⁹ γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωΐ, ²⁰ Σήμερον ²¹ χειμών: ²² 3 πυρράζει ¹⁹ γὰρ στυγνάζων ²³ ὁ οὐρανός. Ὑποκριταί, ²⁴

¹ ἰχθύς, ύος, ὁ, fish. ² εὐχαριστέω, give thanks, thank. ³ κλάω, break. ⁴ χορτάζω, eat until full, be filled. ⁵ περισσεύω, abound, be rich. ⁶ κλάσμα, τος, τό, broken piece, fragment. ⁷ σπυρίς, ίδος, ή, large basket, plaited basket. ⁸ πλήρης, full. ⁹ τετρακισχίλιοι, four thousand, 4000. ¹⁰ χωρίς, separate, apart from (gen). ¹¹ ἐμβαίνω, embark. ¹² ὅριον, ου, τό, boundary, region. ¹³ Μαγδαλά, ή, Magdala. ¹⁴ Σαδδουκαῖος, ου, ὁ, Sadducee. ¹⁵ πειράζω, test, tempt. ¹⁶ ἐπιδείκνυμι, show, prove. ¹⁷ ὅψιος, late. ¹⁸ εὐδία, ας, ή, fair weather, tranquillity. ¹⁹ πυρράζω, be (fiery) red, am red. ²⁰ πρωΐ, early in the morning, at dawn. ²¹ σήμερον, today, now. ²² χειμών, ώνος, ό, winter, storm. ²³ στυγνάζω, become gloomy, be shocked or sad. ²⁴ ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 16:4

τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν,
τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; Γενεὰ πονηρὰ 4 καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ: καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθεν.

Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν 5 ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 6 Ορᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. Τοἱ δὲ διελογίζοντο 2 ἐν ἐαυτοῖς, λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. Γνοὺς 8 δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, όλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; Οὕπω νοεῖτε, 9 οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ὁλάβετε; 10 Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, ²ι καὶ

¹ διακρίνω, discriminate, judge. ² γενεά, ας, ή, generation. ³ μοιχαλίς, ίδος, ή, adulteress. ⁴ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁵ Ἰωνᾶς, α, ό, Jonah. ⁶ καταλείπω, leave, leave behind. ⁷ πέραν, on the other side of, beyond (gen). ⁸ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ⁹ προσέχω, take head of, attend to. ¹⁰ ζύμη, ης, ή, leaven, ferment. ¹¹ Σαδδουκαῖος, ου, ό, Sadducee. ¹² διαλογίζομαι, debate, reason. ¹³ δλιγόπιστος, of little faith. ¹⁴ οὅπω, not yet. ¹⁵ νοέω, understand, consider. ¹⁶ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁷ πέντε, five, 5. ¹⁸ πεντακισχίλιοι, five thousand, 5000. ¹⁹ πόσος, how many? how great? ²⁰ κόφινος, ου, ό, basket, large basket. ²¹ τετρακισχίλιοι, four thousand, 4000.

Κατὰ Μαθθαῖον 16:11 Byzantine NT

πόσας¹ σπυρίδας² ἐλάβετε; Πῶς οὐ νοεῖτε,³ ὅτι οὐ περὶ 11 ἄρτου εἶπον ὑμῖν προσέχειν⁴ ἀπὸ τῆς ζύμης⁵ τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;⁶ Τότε συνῆκαν⁻ ὅτι οὐκ 12 εἶπεν προσέχειν⁴ ἀπὸ τῆς ζύμης⁵ τοῦ ἄρτου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς⁵ τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.⁶

Έλθων δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη καισαρείας τῆς 13
Φιλίππου ἡρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, Τίνα
με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
; Οἱ δὲ εἶπον, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν: ἄλλοι 14
δὲ Ἡλίαν: ὅτεροι δὲ Ἰερεμίαν, ἡ ἔνα τῶν προφητῶν.
Λέγει αὐτοῖς, ἡμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 15
Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν, Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 17
εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν τοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν

¹ πόσος, how many? how great? ² σπυρίς, ίδος, ή, large basket, plaited basket. ³ νοέω, understand, consider. ⁴ προσέχω, take head of, attend to. ⁵ ζύμη, ης, ή, leaven, ferment. ⁶ Σαδδουκαῖος, ου, ό, Sadducee. ⁷ συνίημι, understand, consider. ⁸ διδαχή, ής, ή, teaching, instruction. ⁹ μέρος, ους, τό, part, portion. ¹⁰ Καισάρεια, ας, ή, Caesarea. ¹¹ Φίλιππος, ου, ό, Philip. ¹² βαπτιστής, οῦ, ό, baptist, baptizer. ¹³ Ἡλίας, ου, ό, Elijah. ¹⁴ Ἱερεμίας, ου, ό, Ieremiah. ¹⁵ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 16:18

τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὰ εἶ Πέτρος, 18 καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ¹ οἰκοδομήσω² μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι³ "Ἀδου⁴ οὐ κατισχύσουσιν⁵ αὐτῆς. Καὶ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς⁶ τῆς βασιλείας τῶν 19 οὐρανῶν: καὶ ὁ ἐὰν δήσης⁻ ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον⁻ ἐν τοῖς οὐρανοῖς: καὶ ὁ ἐὰν λύσης⁵ ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον⁵ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε 20 διεστείλατο² τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ χριστός.

Απὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν¹⁰ τοῖς μαθηταῖς 21 αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν¹¹ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῆ τρίτη ἡμέρα ἐγερθῆναι. Καὶ προσλαβόμενος¹² αὐτὸν ὁ 22 Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν¹³ αὐτῷ λέγων, Ἱλεώς¹⁴ σοι,

 $^{^1}$ πέτρα, ας, ή, rock. ^{2} οἰκοδομέω, build up, construct. ^{3} πύλη, ης, ή, gate, porch. ^{4} Άλης, ου, ό, Hades. ^{5} κατισχύω, overpower, prevail. ^{6} κλείς, κλειδός, ή, key. ^{7} δέω, bind, tie. ^{8} λύω, untie, loose. ^{9} διαστέλλομαι, set apart, fig. to distinguish. ^{10} δείκνυμι, show, point out. ^{11} πάσχω, suffer, am acted upon. ^{12} προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ^{13} ἐπιτιμάω, rebuke, warn. ^{14} ίλεως, gracious, merciful.

Κατὰ Μαθθαῖον 16:23 Byzantine NT

κύριε: οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. O δὲ στραφεὶς ^{1} εἶπεν τῷ 23Πέτρω, "Υπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν ^{4} μου εἶ: ὅτι οὐ Φρονεῖς⁵ τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν άνθρώπων. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 24 Εἴ τις θέλει ὀπίσω² μου έλθεῖν, ἀπαρνησάσθω έαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 25 Ός γὰρ ἄν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν: $\delta \zeta \delta'$ ἂν ἀπολέση τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ^{8} έμοῦ εύρήσει αὐτήν: τί γὰρ ώφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν 26 τὸν κόσμον ὅλον κερδήση, την δὲ ψυχην αὐτοῦ ζημιωθῆ; ΤΗ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου 27 ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν άγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει 13 ἑκάστω κατὰ τὴν πρᾶξιν ^{14} αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσίν τινες ὧδε 28 έστῶτες, οἴτινες οὐ μὴ γεύσωνται ^{15} θανάτου, ἕως ἂν

¹ στρέφω, turn, am converted. ² ὀπίσω, behind, after (gen). ³ Σατανᾶς, ᾶ, ὁ, Satan, adversary. ⁴ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁵ φρονέω, think, judge. ⁶ ἀπαρνέομαι, deny, refuse. ⁷ σταυρός, οῦ, ὁ, cross. ⁸ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ⁹ ὡφελέω, profit, help. ¹⁰ κερδαίνω, gain, win. ¹¹ ζημιόω, suffer loss, inflict loss upon. ¹² ἀντάλλαγμα, τος, τό, exchange, purchasing price. ¹³ ἀποδίδωμι, give back, pay. ¹⁴ πρᾶξις, εως, ή, deed, function. ¹⁵ γεύομαι, taste, experience.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 17:2

ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῆ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

Καὶ μεθ' ἡμέρας εξ' παραλαμβάνει δ' Ἰησοῦς τὸν 17 Πέτρον καὶ Ἰάκωβον³ καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει⁴ αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν⁵ κατ' ίδίαν. Καὶ μετεμορφώθη ^{6} ἔμπροσθεν ^{7} αὐτῶν, καὶ 2 ἔλαμψεν⁸ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ώς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ίμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ¹⁰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδού, 3 ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἡλίας, 11 μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ^{12} Άποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ ^{4} Ίησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι: εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, 13 σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ μίαν, καὶ μίαν Ἡλία. Ετι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, 5 νεφέλη ^{14} φωτεινή ^{15} ἐπεσκίασεν ^{16} αὐτούς: καὶ ἰδού, φωνη ἐκ τῆς νεφέλης, 14 λέγουσα, Οὖτός ἐστιν ὁ υἱός

 $^{^1}$ ξξ, six, 6. ^{2} παραλαμβάνω, receive, take. ^{3} Ἰάκωβος, James, Jacob. ^{4} ἀναφέρω, bring up, offer. ^{5} ὑηλός, high, lofty. ^{6} μεταμορφόω, change the form, transform. ^{7} ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ^{8} λάμπω, shine. ^{9} ἥλιος, ου, ό, sun, sunlight. ^{10} λευκός, white, bright. ^{11} Ἡλίας, ου, ό, Elijah. ^{12} συλλαλέω, talk with, discuss. ^{13} σκηνή, ῆς, ἡ, tent, tabernacle. ^{14} νεφέλη, ης, ἡ, cloud. ^{15} φωτεινός, bright, full of light. ^{16} ἐπισκιάζω, overshadow, envelop.

Κατὰ Μαθθαῖον 17:6 Byzantine NT

μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ῷ εὐδόκησα: αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ 6 ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς 7 ἤψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο 9 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, έως οὖ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. Καὶ 10 ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἡλίας μὲν 11 ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα: λέγω δὲ 12 ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἡθέλησαν: οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσγειν 10 ὑπ' αὐτῶν. 13

¹ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ² σφόδρα, exceedingly, greatly. ³ ἄπτομαι, touch or handle. ⁴ ἐπαίρω, lift up, raise. ⁵ ἐντέλλομαι, command, give orders. ⁶ ὅραμα, τος, τό, vision, spectacle. ⁷ Ἡλίας, ου, ὁ, Elijah. ⁸ ἀποκαθίστημι, restore, give back. ⁹ ἐπιγινώσκω, recognise, come to know. ¹⁰ πάσχω, suffer, am acted upon.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 17:14

Τότε συνῆκαν¹ οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ² εἶπεν αὐτοῖς.

Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ 14 ἄνθρωπος γονυπετῶν³ αὐτὸν καὶ λέγων, Κύριε, 15 έλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς ε πάσχει: ^{7} πολλάκις ^{8} γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις⁸ εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα⁹ αὐτὸν τοῖς 16 μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. Άποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, $\mathbf{\hat{\Omega}}^{11}$ γενεὰ $\mathbf{\hat{\alpha}}^{12}$ ἄπιστος $\mathbf{\hat{\alpha}}^{13}$ 17 καὶ διεστραμμένη, έως πότε έσομαι μεθ' ὑμῶν; Έως πότε ^{15} ἀνέξομαι ^{16} ὑμῶν; Φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. 18 Καὶ ἐπετίμησεν ^{17} αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη¹⁰ ὁ παῖς¹⁸ ἀπὸ τῆς ώρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ 19 Ίησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον, Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν

¹ συνίημι, understand, consider. ² βαπτιστής, οῦ, ὁ, baptist, baptizer. ³ γονυπετέω, fall on the knees, kneel down. ⁴ ἐλεέω, have mercy, pity. ⁵ σεληνιάζομαι, be an epileptic, am a lunatic. ⁶ κακῶς, badly, evilly. ⁷ πάσχω, suffer, am acted upon. ⁸ πολλάκις, often, many times. ⁹ προσφέρω, bring to, offer. ¹⁰ θεραπεύω, heal, care for. ¹¹ ὧ, Oh! omega. ¹² γενεά, ᾶς, ἡ, generation. ¹³ ἄπιστος, unbelieving, faithless. ¹⁴ διαστρέφω, distort, pervert. ¹⁵ πότε, when? at what time? ¹⁶ ἀνέχομαι, endure, bear with. ¹⁷ ἐπιτιμάω, rebuke, warn. ¹⁸ παῖς, ὁ, male or female child, servant. https://biblicaltext.com

Κατὰ Μαθθαῖον 17:20 Byzantine NT

ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τὴν 20 ἀπιστίαν¹ ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον² σινάπεως,³ ἐρεῖτε τῷ ὅρει τούτῳ, Μετάβηθι⁴ ἐντεῦθεν⁵ ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται:⁴ καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει⁶ ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος⁻ οὐκ 21 ἐκπορεύεται⁵ εἰ μὴ ἐν προσευχῆ² καὶ νηστείᾳ.¹0

Αναστρεφομένων¹¹ δὲ αὐτῶν ἐν τῆ Γαλιλαία, εἶπεν 22 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν 23 αὐτόν, καὶ τῆ τρίτῃ ἡμέρα ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν¹² σφόδρα.¹³

Έλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, ¹⁴ προσῆλθον οἱ τὰ 24 δίδραχμα ¹⁵ λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ ¹⁶ τὰ δίδραχμα; ¹⁵ Λέγει, Ναί. 25

¹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ² κόκκος, ου, ὁ, grain, seed. ³ σίναπι, εως, τό, mustard plant, mustard. ⁴ μεταβαίνω, depart, leave. ⁵ ἐντεῦθεν, hence, on each side. ⁶ ἀδυνατέω, be unable, be impossible. ⁷ γένος, ους, τό, race, kind. ⁸ ἐκπορεύομαι, go out, come out. ⁹ προσευχή, ῆς, ἡ, prayer, place for prayer. ¹⁰ νηστεία, ας, ἡ, fasting, fast. ¹¹ ἀναστρέφω, return, live. ¹² λυπέω, grieve, pain. ¹³ σφόδρα, exceedingly, greatly. ¹⁴ Καπερναούμ, ἡ, Capernaum. ¹⁵ δίδραχμον, ου, τό, double drachma, double-drachma. ¹⁶ τελέω, finish, fulfill. ¹⁷ ναί, yes, truly.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 17:26

Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν¹ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη² ἢ κῆνσον;³ Ἀπὸ τῶν υἰῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;⁴ Λέγει αὐτῷ ὁ 26 Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων.⁴ Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα⁵ γε⁶ ἐλεύθεροί⁻ εἰσιν οἱ υἰοί. Ἰνα δὲ μὴ 27 σκανδαλίσωμεν⁵ αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον,³ καὶ τὸν ἀναβαίνοντα πρῶτον ἰχθὺν¹ο ἄρον: καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα: ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ¹² ἐμοῦ καὶ σοῦ.

Έν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, 18 λέγοντες, Τίς ἄρα¹³ μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; Καὶ προσκαλεσάμενος¹⁴ ὁ Ἰησοῦς παιδίον 2 ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω 3 ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε¹⁵ καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ

¹ προφθάνω, anticipate, come before. ² τέλος, ους, τό, end, purpose. ³ κήνσος, ου, ό, government tax, poll tax. ⁴ άλλότριος, strange, foreign. ⁵ ἄρα, so, then. ⁶ γέ, indeed, at least. ⁷ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁸ σκανδαλίζω, cause to stumble. ⁹ ἄγκιστρον, ου, τό, fish hook. ¹⁰ ἰχθύς, ύος, ὁ, fish. ¹¹ στατήρ, ῆρος, ὁ, stater (a coin), Jewish shekel. ¹² ἀντί, instead of, in place of. ¹³ ἄρα, so? (introduces a question). ¹⁴ προσκαλέω, summon. ¹⁵ στρέφω, turn, am converted.

Κατὰ Μαθθαῖον 18:4 Byzantine NT

μη εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. "Οστις 4 οὖν ταπεινώσει έαυτὸν ώς τὸ παιδίον τοῦτο, οὖτός έστιν ὁ μείζων ἐν τῆ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ος 5 έὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον εν ἐπὶ τῶ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέγεται: ὅς δ' ἄν σκανδαλίση² ἕνα τῶν μικρῶν³ 6 τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῶ ἵνα κρεμασθη⁵ μύλος⁶ ὀνικὸς⁷ εἰς τὸν τράχηλον⁸ αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῆ ἐν τῶ πελάγει τῆς θαλάσσης. 7 Οὐαὶ 11 τῶ κόσμω ἀπὸ τῶν σκανδάλων: 22 ἀνάγκη 33 γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα: ^{12} πλὴν ^{14} οὐαὶ ^{11} τῶ άνθρώπω ἐκείνω, δι' οὖ τὸ σκάνδαλον ^{12} ἔρχεται. Εἰ δὲ 8ή χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει² σε, ἔκκοψον¹5 αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ: καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς την ζωην χωλὸν 16 η κυλλόν, 17 η δύο χεῖρας η δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ εἰ ὁ ᠀ όφθαλμός σου σκανδαλίζει² σε, ἔξελε¹⁸ αὐτὸν καὶ

¹ ταπεινόω, humble, humiliate. ² σκανδαλίζω, cause to stumble. ³ μικρός, small, little. ⁴ συμφέρω, bring together, it is profitable. ⁵ κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁶ μύλος, ου, ό, mill, millstone. ⁷ ὀνικός, of or for an ass. ⁸ τράχηλος, ου, ό, neck. ⁹ καταποντίζω, sink in the sea, am drowned. ¹⁰ πέλαγος, ους, τό, open sea, depths of the sea. ¹¹ οὐαί, woe! alas! woe! ¹² σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹³ ἀνάγκη, ης, ή, necessity, distress. ¹⁴ πλήν, however, but. ¹⁵ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ¹⁶ χωλός, lame, deprived of a foot. ¹⁷ κυλλός, crippled, lame. ¹⁸ ἐξαιρέω, take out, deliver.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 18:10

βάλε ἀπὸ σοῦ: καλόν σοι ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν ^{2} τοῦ πυρός. ὑρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ^{3} 10 ένὸς τῶν μικρῶν ^{4} τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθεν 11 γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί ὑμῖν 12 δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπω ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθ $\tilde{\eta}^7$ εν έξ αὐτῶν: οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα, επὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; ^{7} 13 Καὶ ἐὰν γένηται εύρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα ^{8} τοῖς μὴ πεπλανημένοις. ^{7} Οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ^{14} ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν⁴ τούτων.

 $^{^1}$ μονόφθαλμος, one-eyed. ^{2} γέεννα, ης, ή, gehenna, Gehenna. ^{3} καταφρονέω, think little of, despise. ^{4} μικρός, small, little. ^{5} έκατόν, hundred, 100. ^{6} πρόβατον, ου, τό, sheep. ^{7} πλανάω, deceive, lead astray. ^{8} ἐννέα, nine, 9. ^{9} ἔμπροσθεν, in front of, before (gen).

Κατὰ Μαθθαῖον 18:15 Byzantine NT

Έὰν δὲ ἁμαρτήση¹ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ 15 ἔλεγξον² αὐτὸν μεταξὺ³ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐάν σου ἀκούση, ἐκέρδησας τον ἀδελφόν σου: ἐὰν δὲ μὴ 16 ἀκούση, παράλαβε⁵ μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῆ πᾶν ῥῆμα: 17 έὰν δὲ παρακούση ^{7} αὐτῶν, εἰπὲ τῆ ἐκκλησία: ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούση, ^{7} ἔστω σοι ὥσπερ ^{8} ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν 18 δήσητε της γης, ἔσται δεδεμένα έν τῷ οὐρανῷ: καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ^{12} ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ^{12} ἐν τῷ οὐρανῷ. Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν 19 συμφωνήσωσιν 3 έπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὖ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Oὖ ^{15} γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς ^{20} συνηγμένοι είς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσω αὐτῶν.

¹ ἀμαρτάνω, sin. ² ἐλέγχω, convict, reprove. ³ μεταξύ, between, after. ⁴ κερδαίνω, gain, win. ⁵ παραλαμβάνω, receive, take. ⁶ μάρτυς, υρος, ὁ, witness. ⁷ παρακούω, overhear, listen. ⁸ ὥσπερ, just as, even as. ⁹ ἐθνικός, Gentile, pagan. ¹⁰ τελώνης, ου, ὁ, tax collector, collector of taxes. ¹¹ δέω, bind, tie. ¹² λύω, untie, loose. ¹³ συμφωνέω, agree with, agree together. ¹⁴ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ¹⁵ οὖ, where, when.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 18:21

Τότε προσελθών αὐτῶ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, ποσάκις 21 άμαρτήσει² εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; Έως ἑπτάκις;³ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι ἕως 22 έπτάκις, ^{3} άλλ' ξως έβδομηκοντάκις ^{4} έπτά. Δ ιὰ τοῦτο 23 ώμοιώθη⁵ ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπω βασιλεῖ, ος ήθέλησεν συναραι λόγον μετά των δούλων αὐτοῦ. 24 Άρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. 10 Μη ἔγοντος δὲ 25 αὐτοῦ ἀποδοῦναι¹¹ ἐκέλευσεν¹² αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθήναι, 13 καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. Πεσών οὖν ὁ 26δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, μακροθύμησον ^{14} ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. ^{11} 27 $\Sigma\pi\lambda \alpha\gamma\gamma\nu \iota\sigma\theta \epsilon {\rm ic}^{^{15}}$ δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ^{16} ἀφῆκεν αὐτῶ. 28 Έξελθών δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὖρεν ἕνα τῶν

¹ ποσάκις, how often? how often. ² ἀμαρτάνω, sin. ³ ἐπτάκις, seven times. ⁴ ἑβδομηκοντάκις, seventy times. ⁵ ὁμοιόω, make like, liken. ⁶ συναίρω, settle accounts, make a reckoning. ⁷ προσφέρω, bring to, offer. ⁸ ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ⁹ μυρίοι, ten thousand, innumerable. ¹⁰ τάλαντον, ου, τό, talent, talent of silver or gold. ¹¹ ἀποδίδωμι, give back, pay. ¹² κελεύω, order, command. ¹³ πιπράσκω, sell. ¹⁴ μακροθυμέω, be patient, suffer long. ¹⁵ σπλαγχνίζομαι, have compassion, have pity on. ¹⁶ δάνειον, ου, τό, loan, debt.

Κατὰ Μαθθαῖον 18:29 Byzantine NT

συνδούλων αύτοῦ, ὅς ὤφειλεν² αὐτῶ ἑκατὸν³ δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν, λέγων, Ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις. ^{2} Πεσών οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς ^{2} πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτόν. λέγων, Μακροθύμησον ^{8} ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω ^{7} σοι. ^{7} δὲ 30 ούκ ήθελεν, άλλὰ ἀπελθών ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακήν, ἕως οὖ ἀποδ $\tilde{\omega}^{7}$ τὸ ὀφειλόμενον. ² Ἰδόντες δὲ οἱ 31 σύνδουλοι¹ αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν¹0 σφόδρα: καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν 12 τῶ κυρίω ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος 13 αὐτὸν ὁ κύριος 32 αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ¹⁵ παρεκάλεσάς με: οὐκ ἔδει 33 καὶ σὲ ἐλεῆσαι 6 τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ηλέησα; 16 Καὶ ὀργισθεὶς 17 ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν 34 αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ^{18} ἕως οἱ ἀποδ $\tilde{\omega}^{7}$ πᾶν τὸ όφειλόμενον ^{2} αὐτῷ. Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ 35

¹ σύνδουλος, ου, ό, fellow slave, fellow servant. ² ὀφείλω, owe, ought. ³ ἐκατόν, hundred, 100. ⁴ δηνάριον, ου, ό, denarius. ⁵ κρατέω, grasp, lay hold of. ⁶ πνίγω, choke, strangle. ⁷ ἀποδίδωμι, give back, pay. ⁸ μακροθυμέω, be patient, suffer long. ⁹ φυλακή, ῆς, ή, guard, prison. ¹⁰ λυπέω, grieve, pain. ¹¹ σφόδρα, exceedingly, greatly. ¹² διασαφέω, report, explain. ¹³ προσκαλέω, summon. ¹⁴ ὀφείλή, ῆς, ή, debt, duty. ¹⁵ ἐπεί, when, since. ¹⁶ ἐλεέω, have mercy, pity. ¹⁷ ὀργίζω, irritate, provoke. ¹⁸ βασανιστής, οῦ, ὁ, jailer, torturer.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 19:2

ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν³ ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, 19 μετῆρεν⁴ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια⁵ τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ 2 ήκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν⁹ αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι 3 πειράζοντες 10 αὐτόν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ ἔξεστιν 11 άνθρώπω άπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; 12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε 4 ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν ^{14} καὶ θῆλυ ^{15} ἐποίησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν, "Ενεκεν¹⁶ τούτου καταλείψει¹⁷ 5 ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, προσκολληθήσεται 18 τῆ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ

¹ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ τελέω, finish, fulfill. ⁴ μεταίρω, go away, depart. ⁵ ὅριον, ου, τό, boundary, region. ⁶ Ἰουδαία, ας, ή, Judea. ⁷ πέραν, on the other side of, beyond (gen). ⁸ Ἰορδάνης, ου, ὁ, Jordan. ⁹ θεραπεύω, heal, care for. ¹⁰ πειράζω, test, tempt. ¹¹ ἔξεστιν, it is lawful, it is permitted. ¹² αἰτία, ας, ή, cause, reason. ¹³ ἀναγινώσκω, read. ¹⁴ ἄρσην, male. ¹⁵ θῆλυς, female, woman. ¹⁶ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ¹⁷ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁸ προσκολλάω, join closely, cleave to.

Κατὰ Μαθθαῖον 19:6 Byzantine NT

δύο εἰς σάρκα μίαν; "Ωστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ 6 σὰρξ μία. "Ο οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ανθρωπος μὴ χωριζέτω. Αέγουσιν αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο 7 δοῦναι βιβλίον άποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; 8 Λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ^{7} ύμῶν ἐπέτρεψεν⁸ ύμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν: ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν 9 ἀπολύση τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνεία,⁹ καὶ γαμήση ^{10} ἄλλην, μοιχᾶται: ^{11} καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας ^{10} μοιγᾶται. ^{11} Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 10 αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία¹² τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει 3 γαμῆσαι. Ο δὲ εἶπεν 11 αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσιν 14 τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. Εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι, 15 οἴτινες ἐκ κοιλίας 16 12 μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως: καί εἰσιν εὐνοῦχοι, ^{15}

¹ οὐκέτι, no longer, no more. ² συζεύγνυμι, join together, unite. ³ χωρίζω, separate, depart. ⁴ ἐντέλλομαι, command, give orders. ⁵ βιβλίον, ου, τό, book, scroll. ⁶ ἀποστάσιον, ου, τό, certificate of divorce, repudiation. ⁷ σκληροκαρδία, ας, ή, hardness of heart. ⁸ ἐπιτρέπω, permit, allow. ⁹ πορνεία, ας, ή, fornication, idolatry. ¹⁰ γαμέω, marry. ¹¹ μοιχάομαι, commit adultery with, commit adultery. ¹² αἰτία, ας, ή, cause, reason. ¹³ συμφέρω, bring together, it is profitable. ¹⁴ χωρέω, make room for, hold. ¹⁵ εὐνοῦχος, ου, ό, eunuch, keeper of the bed-chamber. ¹⁶ κοιλία, ας, ή, belly, womb.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 19:13

οἵτινες εὐνουχίσθησαν ^{1} ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων: καί εἰσιν εὐνοῦχοι, ^{2} οἵτινες εὐνούχισαν ^{1} ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν ^{3} χωρείτω. ^{3}

Τότε προσηνέχθη ^{4} αὐτῶ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῆ ^{5} 13 αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται: οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν⁶ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ 14 κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με: τῶν γὰρ τοιούτων έστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἐπιθεὶς⁵ αὐτοῖς 15 τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. ^{8} Καὶ ἰδού, εἷς ^{16} προσελθών εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ϊνα ἔγω ζωὴν αἰώνιον; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῶ, Τί με 17 λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἶς, ὁ θεός. Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, τήρησον τὰς ἐντολάς. 18 Λέγει αὐτῷ, Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Τὸ Οὐ φονεύσεις: ^{10} οὐ μοιχεύσεις: ^{11} οὐ κλέψεις: ^{12} οὐ

¹ εὐνουχίζω, make a eunuch of, castrate. ² εὐνοῦχος, ου, ὁ, eunuch, keeper of the bed-chamber. ³ χωρέω, make room for, hold. ⁴ προσφέρω, bring to, offer. ⁵ ἐπιτίθημι, lay upon, put. ⁶ ἐπιτιμάω, rebuke, warn. ⁷ κωλύω, forbid, hinder. ⁸ ἐκεῖθεν, from there, from that place. ⁹ ποῖος, what sort of? what? of what sort. ¹⁰ φονεύω, kill, murder. ¹¹ μοιχεύω, commit adultery. ¹² κλέπτω, steal.

Κατὰ Μαθθαῖον 19:19 Byzantine NT

ψευδομαρτυρήσεις: ¹ τίμα² τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα: 19 καί, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον³ σου ὡς σεαυτόν. ⁴ Λέγει 20 αὐτῷ ὁ νεανίσκος, ⁵ Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην⁶ ἐκ νεότητός ⁷ μου: τί ἔτι ὑστερῶ; ⁸ Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ 21 θέλεις τέλειος ⁹ εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν ¹⁰ σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, ¹¹ καὶ ἕξεις θησαυρὸν ¹² ἐν οὐρανῷ: καὶ δεῦρο, ¹³ ἀκολούθει μοι. ἀκούσας δὲ ὁ 22 νεανίσκος ⁵ τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος: ¹⁴ ἦν γὰρ ἔχων κτήματα ¹⁵ πολλά.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω 23
 ὑμῖν ὅτι δυσκόλως¹6 πλούσιος¹7 εἰσελεύσεται εἰς τὴν
 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, 24
 εὐκοπώτερόν¹8 ἐστιν κάμηλον¹9 διὰ τρυπήματος²0
 ῥαφίδος²¹ διελθεῖν,²² ἢ πλούσιον¹7 εἰς τὴν βασιλείαν

¹ ψευδομαρτυρέω, bear false witness, testify falsely. ² τιμάω, honor, value at a price. ³ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁴ σεαυτοῦ, yourself, of you. ⁵ νεανίσκος, ου, ό, youth, young man. ⁶ φυλάσσω, guard, keep. ⁷ νεότης, ητος, ή, youth, youthfulness. ⁸ ὑστερέω, lack, need. ⁹ τέλειος, complete, perfect. ¹⁰ πωλέω, sell. ¹¹ πτωχός, poor, poor man (as a noun). ¹² θησαυρός, οῦ, ό, storehouse, treasure. ¹³ δεῦρο, until now, come here! ¹⁴ λυπέω, grieve, pain. ¹⁵ κτήμα, ος, τό, possession, piece of property. ¹⁶ δυσκόλως, with difficulty, hardly. ¹⁷ πλούσιος, rich. ¹⁸ εὐκοπώτερον, easier. ¹⁹ κάμηλος, ου, ό, camel. ²⁰ τρύπημα, ατος, τό, hole, eye of a needle. ²¹ ῥαφίς, ίδος, ή, needle. ²² διέρχομαι, cross over, pass through.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 19:25

τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 25 έξεπλήσσοντο¹ σφόδρα,² λέγοντες, Τίς ἄρα³ δύναται σωθηναι; Ἐμβλέψας δε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ 26 ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν⁵ ἐστιν, παρὰ δὲ θεῶ πάντα δυνατά. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῶ, Ἰδού, 27 ήμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι: τί ἄρα³ ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν 28 λέγω ύμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῆ παλιγγενεσία όταν καθίση ό υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε⁸ καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. 29 Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς. $^{^{10}}$ ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, 11 ἕνεκεν¹² τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα¹³ λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. 14 Πολλοὶ 30 δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσγατοι, καὶ ἔσγατοι πρῶτοι.

Κατὰ Μαθθαῖον 20:2 Byzantine NT

Όμοία¹ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπω 20 οἰκοδεσπότη, δστις ἐξῆλθεν ἄμα πρωΐ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ συμφωνήσας ⁸ μετὰ τῶν ἐργατῶν⁶ ἐκ δηναρίου⁹ τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶν α^7 αὐτοῦ. Καὶ 3 έξελθών περὶ τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῆ ἀγορ $\tilde{a}^{10}$ ἀργούς: $\tilde{a}^{11}$ καὶ ἐκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ $\tilde{a}$ ύμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, ταὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ύμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν ἐξελθών περὶ ἔκτην ^{12} καὶ 5ἐνάτην ^{13} ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. ^{14} Περὶ δὲ τὴν 6 ένδεκάτην 5 ωραν έξελθων, εξρεν άλλους έστωτας άργούς, 11 καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε έστήκατε ὅλην τὴν ήμέραν ἀργοί; 11 Λέγουσιν αὐτῷ, "Ότι οὐδεὶς ἡμᾶς 7 έμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς, Υπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν άμπελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε. Ὁψίας ^{16} δὲ ^{8} γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ

¹ ὅμοιος, like, similar. ² οἰκοδεσπότης, ου, ὁ, householder, head of a household. ³ ἄμα, at the same time. ⁴ πρωΐ, early in the morning, at dawn. ⁵ μισθόω, hire, hire out. ⁶ ἐργάτης, ου, ὁ, workman, laborer. ⁷ ἀμπελών, ῶνος, ὁ, vineyard. ⁸ συμφωνέω, agree with, agree together. ⁹ δηνάριον, ου, ὁ, denarius. ¹⁰ ἀγορά, ᾶς, ἡ, marketplace, place of assembly. ¹¹ ἀργός, inactive, idle. ¹² ἕκτος, sixth. ¹³ ἔνατος, ninth. ¹⁴ ώσαύτως, likewise. ¹⁵ ἑνδέκατος, eleventh. ¹⁶ δ∀ιος, late.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 20:9

ἐπιτρόπω¹ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας,² καὶ ἀπόδος³ αὐτοῖς τὸν μισθόν, άρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην 5 ώραν ἔλαβον ἀνὰ⁶ δηνάριον. Ελθόντες δὲ οἱ πρῶτοι 10 ἐνόμισαν⁸ ὅτι πλείονα λήψονται: καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ ^{6} δηνάριον. ^{7} Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον ^{9} κατὰ τοῦ 11 οἰκοδεσπότου, ^{10} λέγοντες ὅτι Οὖτοι οἱ ἔσχατοι μίαν 12 ώραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ¹¹ ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασιν¹² τὸ βάρος ¹³ τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. Ό δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ένὶ αὐτῶν, Ἐταῖρε, 15 οὐκ ἀδικῶ 13 σε: οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς ^{17} μοι; ${\rm \Hat A}$ ρον τὸ σὸν ^{18} 14 καὶ ὕπαγε: θέλω δὲ τούτω τῷ ἐσχάτω δοῦναι ὡς καὶ σοί. "Η οὐκ ἔξεστίν" μοι ποιῆσαι δ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; 15 Εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός είμι; Ούτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι 16

¹ ἐπίτροπος, ου, ὁ, guardian, steward. ² ἐργάτης, ου, ὁ, workman, laborer. ³ ἀποδίδωμι, give back, pay. ⁴ μισθός, οῦ, ὁ, wages, reward. ⁵ ἐνδέκατος, eleventh. ⁶ ἀνά, upwards, upon. ⁻ δηνάριον, ου, ὁ, denarius. ² νομίζω, suppose, think. 9 γογγύζω, mutter, murmur. ¹¹ οἰκοδεσπότης, ου, ὁ, householder, head of a household. ¹¹ ἴσος, equal, identical. ¹² βαστάζω, bear, carry. ¹³ βάρος, ους, τό, burden, weight. ¹⁴ καύσων, ωνος, ὁ, burning heat, scorching heat. ¹⁵ ἐταῖρος, ου, ὁ, companion, friend. ¹⁶ ἀδικέω, do wrong, harm. ¹⁻ συμφωνέω, agree with, agree together. ¹² σός, your, yours. ¹ゥ ἔξεστιν, it is lawful, it is permitted.

Κατὰ Μαθθαῖον 20:17 Byzantine NT

ἔσχατοι: πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί,¹ ὀλίγοι² δὲ ἐκλεκτοί.
Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν⁴ 17 τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῆ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς 18 τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν⁵ αὐτὸν θανάτῳ, καὶ 19 παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι⁶ καὶ μαστιγῶσαι⁻ καὶ σταυρῶσαι:⁵ καὶ τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

Τότε προσήλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου 20 μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῆ, Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ, 21 Εἰπὲ ἴνα καθίσωσιν οὖτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἶς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἶς ἐξ εὐωνύμων σου, ἐν τῆ βασιλεία σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἴδατε τί 22 αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον δὲ ἐγὼ μέλλω

 $^{^1}$ κλητός, called, summoned. ^{2} δλίγος, little, few. ^{3} έκλεκτός, chosen, elect. ^{4} παραλαμβάνω, receive, take. ^{5} κατακρίνω, condemn. ^{6} εμπαίζω, mock. ^{7} μαστιγόω, whip, lash. ^{8} σταυρόω, crucify. ^{9} Ζεβεδαῖος, ου, ό, Zebedee. ^{10} καθίζω, seat, sit. ^{11} εὐώνυμος, of good name, euph. for left. ^{12} ποτήριον, ου, τό, cup, drinking cup.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 20:23

η τὸ βάπτισμα¹ δ ἐγὼ βαπτίζομαι π ively. βαπτισθηναι; Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. Καὶ λέγει 23 αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν² μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα δ έγω βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε: τὸ δὲ καθίσαι ^{3} ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων ^{4} μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὁπὸ τοῦ πατρός μου. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ^{6} ἠγανάκτησαν ^{7} 24 περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Sè O προσκαλεσάμενος⁸ αὐτοὺς εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες⁹ τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν¹⁰ αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν¹¹ αὐτῶν. Οὐχ οὕτως δὲ 26 ἔσται ἐν ὑμῖν: ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλη ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος: 12 καὶ ὃς ἐὰν θέλη ἐν 27 ύμιν είναι πρώτος, ἔστω ύμων δούλος: ώσπερ 3 ὁ υίὸς 28 τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ^{14} ἀλλὰ διακονήσαι, ^{14} καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ^{15}

¹ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ² ποτήριον, ου, τό, cup, drinking cup. ³ καθίζω, seat, sit. ⁴ εὐώνυμος, of good name, euph. for left. ⁵ έτοιμάζω, prepare, make ready. ⁶ δέκα, ten, 10. ⁷ ἀγανακτέω, be indignant, am angry. ⁸ προσκαλέω, summon. ⁹ ἄρχων, οντος, ό, ruler, prince. ¹⁰ κατακυριεύω, exercise dominion over, lord over. ¹¹ κατεξουσιάζω, exercise authority over. ¹² διάκονος, ου, ό, minister, deacon. ¹³ ὥσπερ, just as, even as. ¹⁴ διακονέω, serve, minister. ¹⁵ λύτρον, ου, τό, price of release, ransom.

Κατὰ Μαθθαῖον 20:29 Byzantine NT

ἀντὶ¹ πολλῶν.

Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχώ, ἠκολούθησεν 29 αὐτῷ ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδού, δύο τυφλοὶ καθήμενοι 30 παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει,3 ἔκραξαν, λέγοντες, Ἐλέησον ^{4} ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δ αυίδ. δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υίὸς Δ αυίδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν ^{7} αὐτούς, καὶ 32 εἶπεν, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, 33 ΐνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Σ πλαγχνισθεὶς δὲ 34 ό Ἰησοῦς ήψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν: καὶ εὐθέως ανέβλεψαν¹⁰ αὐτῶν οἱ ὀΦθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῶ.

¹ ἀντί, instead of, in place of. ² ἐκπορεύομαι, go out, come out. ³ παράγω, pass by, depart. ⁴ ἐλεέω, have mercy, pity. ⁵ ἐπιτιμάω, rebuke, warn. ⁶ σιωπάω, be silent, keep silence. ⁶ φωνέω, call, crow. ⁶ σπλαγχνίζομαι, have compassion, have pity on. ⁰ ἄπτομαι, touch or handle. ¹⁰ ἀναβλέπω, look up, receive sight.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 21:2

Καὶ ὅτε ἤγγισαν¹ εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς 21 Βηθσφαγή² πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν,³ τότε ὁ Ἰησοῦς άπέστειλεν δύο μαθητάς, λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε 2 εἰς τὴν κώμην ^{4} τὴν ἀπέναντι ^{5} ὑμῶν, καὶ εὐθέως εύρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ αὐτῆς: λύσαντες ἀγάγετέ μοι. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη τι, 3 ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν¹0 ἔχει: εὐθέως δὲ άποστέλλει αὐτούς. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα 4 πληρωθή τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, 5 Εἴπατε τῆ θυγατρὶ Σιών, Ἰδού, ὁ βασιλεύς σου ἔργεταί σοι, πρα $\ddot{\upsilon}_{c}^{12}$ καὶ ἐπιβεβηκώς $\dot{\upsilon}_{c}^{13}$ ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον ^{8} υίὸν ὑποζυγίου. ^{14} Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, 6 καὶ ποιήσαντες καθώς προσέταξεν15 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7 ήγαγον τὴν ὄνον ^{6} καὶ τὸν πώλον: ^{8} καὶ ἐπέθηκαν ^{16} ἐπάνω ^{17} αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ^{18} ἐπάνω ^{17} αὐτῶν. Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ^{19} 8

 $^{^{1}}$ ἐγγίζω, come near, approach. ^{2} Βηθφαγή, ή, Bethphage. ^{3} ἐλαία, ας, ή, olive tree. ^{4} κώμη, ης, ή, village. ^{5} ἀπέναντι, over against, before. ^{6} ὄνος, ου, ό, ass, donkey. ^{7} δέω, bind, tie. ^{8} πώλος, ου, ό, colt, young ass. ^{9} λύω, untie, loose. ^{10} χρεία, ας, ή, need, necessity. ^{11} θυγάτηρ, τρος, ή, daughter. ^{12} πραϋς, gentle, mild. ^{13} ἐπιβαίνω, go aboard, set foot. ^{14} ὑποζύγιον, ου, τό, donkey, ass. ^{15} προστάσσω, command, order. ^{16} ἐπιτίθημι, lay upon, put. ^{17} ἐπάνω, above, over (gen). ^{18} ἐπικαθίζω, sit, sit down. ^{19} στρωννύω, spread, furnish.

Κατὰ Μαθθαῖον 21:9 Byzantine NT

έαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῆ ὁδῷ: ἄλλοι δὲ ἔκοπτον¹ κλάδους² ἀπὸ τῶν δένδρων,³ καὶ ἐστρώννυον⁴ ἐν τῆ ὁδῷ. Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες⁵ καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες 9 ἔκραζον, λέγοντες, Ὠσαννὰ⁶ τῷ υἱῷ Δαυίδ: εὐλογημένος⁻ ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Ὠσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.⁵ Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς 10 Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη⁰ πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστιν οὖτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὖτός ἐστιν Ἰησοῦς 11 ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ¹ο τῆς Γαλιλαίας.

Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ 12 ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας ¹¹ καὶ ἀγοράζοντας ¹² ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας ¹³ τῶν κολλυβιστῶν ¹⁴ κατέστρεψεν, ¹⁵ καὶ τὰς καθέδρας ¹⁶ τῶν πωλούντων ¹¹ τὰς περιστεράς. ¹⁷ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ 13 οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ¹⁸ κληθήσεται: ὑμεῖς δὲ

¹ κόπτω, strike, smite. ² κλάδος, ου, ό, branch (of a tree), branch. ³ δένδρον, ου, τό, tree. ⁴ στρωννύω, spread, furnish. ⁵ προάγω, lead forth, go before. ⁶ ώσαννά, hosanna. ⁷ εὐλογέω, bless. ⁸ ὕψιστος, highest, most high. ⁹ σείω, shake. ¹⁰ Ναζαρέτ, ή, Nazareth. ¹¹ πωλέω, sell. ¹² ἀγοράζω, buy. ¹³ τράπεζα, ης, ή, table. ¹⁴ κολλυβιστής, οῦ, ό, moneychanger, money-changer. ¹⁵ καταστρέφω, overturn, destroy. ¹⁶ καθέδρα, ας, ή, seat, chair. ¹⁷ περιστερά, ᾶς, ή, dove. ¹⁸ προσευχή, ῆς, ή, prayer, place for prayer.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 21:14

αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον¹ λῃστῶν.² Καὶ προσῆλθον 14 αὐτῷ χωλοί³ καὶ τυφλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ: καὶ ἐθεράπευσεν⁴ αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ 15 θαυμάσια⁵ ἃ ἐποίησεν, καὶ τοὺς παῖδας⁶ κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὠσαννὰ⁻ τῷ υἱῷ Δαυίδ, ἡγανάκτησαν,⁶ καὶ εἶπον αὐτῷ, ᾿Ακούεις τί οὖτοι 16 λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί:⁰ οὐδέποτε¹ο ἀνέγνωτε¹¹ ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων¹² καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω¹⁴ αἶνον;¹5 Καὶ καταλιπὼν¹6 αὐτοὺς 17 ἑξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν,¹7 καὶ ηὐλίσθη¹8 ἐκεῖ.

Πρωΐας 19 δὲ ἐπανάγων 20 εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασεν. 21 Καὶ 18 ἰδὼν συκῆν 22 μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὖρεν ἐν αὐτῆ εἰ μὴ φύλλα 23 μόνον: καὶ λέγει αὐτῆ, Μηκέτι 24 ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα.

¹ σπήλαιον, ου, τό, cave, den. ² ληστής, οῦ, ὁ, robber, brigand. ³ χωλός, lame, deprived of a foot. ⁴ θεραπεύω, heal, care for. ⁵ θαυμάσιος, wonderful, remarkable. ⁶ παῖς, ὁ, male or female child, servant. ⁷ ώσαννά, hosanna. ⁸ ἀγανακτέω, be indignant, am angry. ⁹ ναί, yes, truly. ¹⁰ οὐδέποτε, never. ¹¹ ἀναγινώσκω, read. ¹² νήπιος, infant, child. ¹³ θηλάζω, suckle, nurse. ¹⁴ καταρτίζω, mend, fit. ¹⁵ αΐνος, ου, ὁ, praise. ¹⁶ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁷ Βηθανία, ας, ή, Bethany. ¹⁸ αὐλίζομαι, spend the night, lodge. ¹⁹ πρωΐα, ας, ή, early morning. ²⁰ ἐπανάγω, put out (to sea), return. ²¹ πεινάω, hunger, am hungry. ²² συκή, ής ή, fig tree. ²³ φύλλον, ου, τό, leaf. ²⁴ μηκέτι, no longer.

Κατὰ Μαθθαῖον 21:20 Byzantine NT

Καὶ ἐξηράνθη¹ παραχρῆμα² ἡ συκῆ.³ Καὶ ἰδόντες οἱ 20 μαθηταὶ ἐθαύμασαν,⁴ λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα² ἐξηράνθη¹ ἡ συκῆ;³ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 21 αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε,⁵ οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς³ ποιήσετε, ἀλλὰ κἄν⁴ τῷ ὄρει τούτῳ εἶπητε, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. Καὶ πάντα ὅσα ἐὰν 22 αἰτήσητε ἐν τῆ προσευχῆ,⁻ πιστεύοντες, λήψεσθε.

Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ 23 διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ⁸ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς 24 εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, δν ἐὰν εἶπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ⁸ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τὸ βάπτισμα⁹ Ἰωάννου πόθεν¹⁰ ἦν; Ἐξ οὐρανοῦ 25

½ηραίνω, dry up, parch. ²παραχρῆμα, immediately, instantly. ³ συκῆ, ῆς, ἡ, fig tree. ⁴ θαυμάζω, am amazed, marvel at. ⁵ διακρίνω, discriminate, judge. ⁶ κἄν, and if, even if. ⁿ προσευχή, ῆς, ἡ, prayer, place for prayer. ⁿ ποῖος, what sort of? what? of what sort. ⁹ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹¹⁰ πόθεν, from where? whence.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 21:26

η έξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες, Έὰν εἴπωμεν, Έξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ 26 φοβούμεθα τὸν ὄχλον: πάντες γὰρ άνθρώπων, ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Καὶ ἀποκριθέντες 27 τῶ Ἰησοῦ εἶπον, Οὐκ οἴδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ² ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί 28 δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο, καὶ προσελθών τῷ πρώτῳ εἶπεν, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ^{4} ἐν τῷ ἀμπελῶνί ^{5} μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, 29 Οὐ θέλω: ὕστερον δὲ μεταμεληθείς, ἀπῆλθεν. Καὶ 30 προσελθών τῷ δευτέρω⁸ εἶπεν ώσαύτως.⁹ Ὁ δὲ άποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε: καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. Τίς 31 ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ύμῖν ὅτι οἱ τελῶναι ^{10} καὶ αἱ πόρναι ^{11} προάγουσιν ^{12}

¹ διαλογίζομαι, debate, reason. ² ποῖος, what sort of? what? of what sort. ³ σήμερον, today, now. ⁴ ἐργάζομαι, work, word. ⁵ ἀμπελών, ῶνος, ὁ, vineyard. ⁶ ὕστερον, lastly, afterward. ⁻ μεταμέλομαι, regret, repent. 8 δεύτερος, second. 9 ώσαύτως, likewise. ¹¹ τελώνης, ου, ὁ, tax collector, collector of taxes. ¹¹ πόρνη, ης, ἡ, prostitute. ¹² προάγω, lead forth, go before.

Κατὰ Μαθθαῖον 21:32 Byzantine NT

ύμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Ἦλθεν γὰρ πρὸς 32 ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ: οἱ δὲ τελῶναι¹ καὶ αἱ πόρναι² ἐπίστευσαν αὐτῷ: ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε³ ὕστερον⁴ τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

Άλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπός τις ἦν 33 οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν, καὶ ἄρυξεν ὁ ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ἀκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο ἐν αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὁτε δὲ ἤγγισεν ἐδ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, 35 δν μὲν ἔδειραν, δο δὲ ἀπέκτειναν, δο δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους 36

¹ τελώνης, ου, ό, tax collector, collector of taxes. ² πόρνη, ης, ή, prostitute. ³ μεταμέλομαι, regret, repent. ⁴ ὕστερον, lastly, afterward. ⁵ οἰκοδεσπότης, ου, ό, householder, head of a household. ⁶ φυτεύω, plant. ⁷ ἀμπελών, ῶνος, ό, vineyard. ⁸ φραγμός, οῦ, ό, wall, fence. ⁹ περιτίθημι, place around, put around. ¹⁰ ὀρύσσω, dig, dig out. ¹¹ ληνός, οῦ, ή, wine press, winepress. ¹² οἰκοδομέω, build up, construct. ¹³ πύργος, ου, ό, tower, fortified structure. ¹⁴ ἐκδίδωμι, rent, let out for hire. ¹⁵ γεωργός, οῦ, ό, farmer, worker of the soil. ¹⁶ ἀποδημέω, go abroad, go on a journey. ¹⁷ ἐγγίζω, come near, approach. ¹⁸ δέρω, beat, flay. ¹⁹ λιθοβολέω, pelt with stones, stone.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 21:37

πλείονας τῶν πρώτων: καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.1 "Υστερον² δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, 37 λέγων, Έντραπήσονται³ τὸν υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ⁴ 38 ίδόντες τὸν υίὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὖτός ἐστιν ὁ κληρονόμος: δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατάσχωμεν ^{7} τὴν κληρονομίαν ^{8} αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες 39 αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. 40 Όταν οὖν ἔλθη ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ^{4} ἐκείνοις; Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς 41κακῶς απολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται¹¹ ἄλλοις γεωργοῖς, οἴτινες ἀποδώσουσιν¹² αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. Λέγει 42 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε¹³ ἀνέγνωτε¹⁴ ἐν ταῖς γραφαῖς, Λ ίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν ^{15} οἱ οἰκοδομοῦντες, ^{16} ούτος έγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας: παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ^{18} ἐν ὀφθαλμοῖς

¹ ώσαύτως, likewise. ² ὕστερον, lastly, afterward. ³ ἐντρέπω, turn about, reverence. ⁴ γεωργός, οῦ, ὁ, farmer, worker of the soil. ⁵ κληρονόμος, οῦ, ὁ, heir, inheritor. ⁶ δεῦτε, come!. ⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ⁸ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁹ ἀμπελών, ῶνος, ὁ, vineyard. ¹⁰ κακως, badly, evilly. ¹¹ ἐκδίδωμι, rent, let out for hire. ¹² ἀποδίδωμι, give back, pay. ¹³ οὐδέποτε, never. ¹⁴ ἀναγινώσκω, read. ¹⁵ ἀποδοκιμάζω, reject, reject after testing. ¹⁶ οἰκοδομέω, build up, construct. ¹⁷ γωνία, ας, ἡ, angle, corner. ¹⁸ θαυμαστός, wonderful, marvelous.

Κατὰ Μαθθαῖον 21:43 Byzantine NT

ήμων; Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμων ἡ 43 βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον 44 συνθλασθήσεται: ¹ ἐφ' ὅν δ' ἄν πέσῃ, λικμήσει² αὐτόν. 45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. Καὶ 46 ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ³ ἐφοβήθησαν τοὺς ὅχλους, ἐπειδὴ ⁴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν 22 παραβολαῖς, λέγων, Ὠμοιώθη⁵ ἡ βασιλεία τῶν 2 οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους⁶ τῷ υἰῷ αὐτοῦ: καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ 3 καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους,⁶ καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, 4 λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις. Ἰδού, τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα,⁵ οἱ ταῦροί⁰ μου καὶ τὰ σιτιστὰ¹⁰

¹ συνθλάω, break, break in pieces. ² λικμάω, crush, scatter. ³ κρατέω, grasp, lay hold of. ⁴ ἐπειδή, since, because. ⁵ ὁμοιόω, make like, liken. ⁶ γάμος, ου, ὁ, marriage, wedding. ⁷ ἄριστον, ου, τό, breakfast. ⁸ ἐτοιμάζω, I prepared. ⁹ ταῦρος, ου, ὁ, bull, οχ. ¹⁰ σιτιστός, fattened.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 22:5

τεθυμένα, 1 καὶ πάντα ἔτοιμα: 2 δεῦτε 3 εἰς τοὺς γάμους. 4 Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ^{5} ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον 5 αγρόν, δ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ: οἱ δὲ λοιποὶ 6κρατήσαντες⁸ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν⁹ καὶ ἀπέκτειναν. Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὡργίσθη, 7 καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ^{12} ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. ^{13} 8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος έτοιμός έστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. ^{14} Πορεύεσθε 9 οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους 15 τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι 10 έκεῖνοι εἰς τὰς όδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους εὖρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς: καὶ ἐπλήσθη ^{16} ὁ γάμος ^{4} άνακειμένων. ^{17} Εἰσελθών δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι ^{18} 11 τούς ἀνακειμένους ^{17} εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ένδεδυμένον ^{19} ἔνδυμα ^{20} γάμου ^{4} καὶ λέγει αὐτῷ, 12

¹ θύω, sacrifice, kill. ² ἔτοιμος, ready, prepared. ³ δεῦτε, come!. ⁴ γάμος, ου, ό, marriage, wedding. ⁵ ἀμελέω, neglect, be unconcerned. ⁶ ἀγρός, ου, ό, field, farm. ⁷ ἐμπορία, ας, ἡ, business, trade. ⁸ κρατέω, grasp, lay hold of. ⁹ ὑβρίζω, mistreat, insult. ¹⁰ ὀργίζω, irritate, provoke. ¹¹ στράτευμα, τος, τό, expedition, army. ¹² φονεύς, έως, ό, murderer. ¹³ ἐμπρήθω, burn, set on fire. ¹⁴ ἄξιος, worthy, deserving. ¹⁵ διέξοδος, ου, ἡ, outlet, way out. ¹⁶ πλήθω, fill. ¹⁷ ἀνάκειμαι, recline, recline (at a meal). ¹⁸ θεάομαι, look at, behold. ¹⁹ ἐνδύω, put on, clothe. ²⁰ ἔνδυμα, τος, τό, apparel (esp. the outer robe).

Κατὰ Μαθθαῖον 22:13 Byzantine NT

Έταῖρε, ^{1} πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα ^{2} γάμου; ^{3} Ο δὲ ἐφιμώθη. ^{4} Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, ^{5} ^{13} Δήσαντες ^{6} αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος ^{7} τὸ ἐξώτερον: ^{8} ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς ^{9} καὶ ὁ βρυγμὸς ^{10} τῶν ὀδόντων. ^{11} Πολλοὶ ^{14} γάρ εἰσιν κλητοί, ^{12} ὀλίγοι ^{13} δὲ ἐκλεκτοί. ^{14}

Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον 15 ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν εἰν λόγω. Καὶ 16 ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, το λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθεία διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός: οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί 17 σοι δοκεῖ; Ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, το 18

 $^{^1}$ έταῖρος, ου, ὁ, companion, friend. ^{2} ἔνδυμα, τος, τό, apparel (esp. the outer robe). ^{3} γάμος, ου, ὁ, marriage, wedding. ^{4} φιμόω, muzzle, silence. ^{5} διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ^{6} δέω, bind, tie. ^{7} σκότος, ους, τό, darkness. ^{8} ἔξώτερος, outer, outside. ^{9} κλαυθμός, οῦ, ὁ, weeping, lamentation. ^{10} βρυγμός, οῦ, ὁ, biting, gnashing of teeth. ^{11} δόδυς, ὁ, tooth. ^{12} κλητός, called, summoned. ^{13} δλίγος, little, few. ^{14} ἐκλεκτός, chosen, elect. ^{15} συμβούλιον, ου, τό, counsel, council. ^{16} παγιδεύω, ensnare, entrap. ^{17} Ἡρωδιανοί, ών, ὁ, Herodian, Herodians. ^{18} ἀληθής, true, unconcealed. ^{19} μέλει, it is a care, it concerns. ^{20} ἔξεστιν, it is lawful, it is permitted. ^{21} κῆνσος, ου, ὁ, government tax, poll tax. ^{22} Καΐσαρ, ος, ὁ, Caesar.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 22:19

Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν¹ αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε,² ὑποκριταί;³ Ἐπιδείξατέ⁴ μοι τὸ νόμισμα⁵ 19 τοῦ κήνσου.6 Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.8 20 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος.11 Τότε λέγει αὐτοῖς, 21 ἀπόδοτε¹² οὖν τὰ Καίσαρος¹1 Καίσαρι,¹1 καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν:13 καὶ 22 ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

Έν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, 14 οί 23 λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, 15 καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν τις 24 ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει 16 ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα 17 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ΤΗσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί: καὶ 25 ὁ πρῶτος γαμήσας 18 ἐτελεύτησεν: 19 καὶ μὴ ἔχων

¹ πονηρία, ας, ή, iniquity, wickedness. ² πειράζω, test, tempt. ³ ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ⁴ ἐπιδείκνυμι, show, prove. ⁵ νόμισμα, τος, τό, coin, money. ⁶ κῆνσος, ου, ὁ, government tax, poll tax. ⁷ προσφέρω, bring to, offer. ⁸ δηνάριον, ου, ὁ, denarius. ⁹ είκών, όνος, ἡ, image, likeness. ¹⁰ ἐπιγραφή, ῆς, ἡ, inscription, title. ¹¹ Καΐσαρ, ος, ὁ, Caesar. ¹² ἀποδίδωμι, give back, pay. ¹³ θαυμάζω, am amazed, marvel at. ¹⁴ Σαδδουκαΐος, ου, ὁ, Sadducee. ¹⁵ ἀνάστασις, εως, ἡ, resurrection, rising again. ¹⁶ ἐπιγαμβρεύω, marry as next of kin. ¹⁷ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹⁸ γαμέω, marry. ¹⁹ τελευτάω, die, end.

Κατὰ Μαθθαῖον 22:26 Byzantine NT

σπέρμα, αφηκεν την γυναϊκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως² καὶ ὁ δεύτερος,³ καὶ ὁ τρίτος, ἔως τῶν 26 έπτά. "Υστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή. Ἐν 27 τῆ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; Πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς 29 εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. Ἐν γὰρ τῆ ἀναστάσει 30 οὔτε γαμοῦσιν, σοὔτε ἐκγαμίζονται, δαλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσιν. Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως 31 τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, λέγοντος, Έγώ εἰμι ὁ θεὸς Άβραάμ, καὶ ὁ θεὸς 32 Ίσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρών, άλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι 33 έξεπλήσσοντο ^{10} ἐπὶ τῆ διδαχῆ ^{11} αὐτοῦ.

¹ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ² ὁμοίως, likewise, in like manner. ³ δεύτερος, second. ⁴ ὕστερον, lastly, afterward. ⁵ ἀνάστασις, εως, ή, resurrection, rising again. ⁶ πλανάω, deceive, lead astray. ⁷ γαμέω, marry. ⁸ ἐκγαμίζω, give in marriage, marry. ⁹ ἀναγινώσκω, read. ¹⁰ ἐκπλήσσω, am thunderstruck, astounded. ¹¹ διδαχή, ῆς, ή, teaching, instruction.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 22:34

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν¹ τοὺς 34 Σαδδουκαίους,² συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ 35 ἐπηρώτησεν εἶς ἐξ αὐτῶν νομικός,³ πειράζων⁴ αὐτόν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, ποία⁵ ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ 36 νόμῳ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Ἁγαπήσεις κύριον τὸν 37 θεόν σου, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῆ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῆ διανοίᾳ⁶ σου. Αὕτη ἐστὶν πρώτη καὶ 38 μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῆ, Ἁγαπήσεις 39 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 10 Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν 40 ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. 11

Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ 41 Ἰησοῦς, λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; Τίνος 42 υἰός ἐστιν; Λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυίδ. Λέγει αὐτοῖς, 43 Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων, Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν 44 μου, ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθρούς του ὑποπόδιον τῶν

 $^{^1}$ φιμόω, muzzle, silence. ^{2} Σαδδουκαῖος, ου, ὁ, Sadducee. ^{3} νομικός, pertaining to the law. ^{4} πειράζω, test, tempt. ^{5} ποῖος, what sort of? what? of what sort. ^{6} διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ^{7} δεύτερος, second. ^{8} ὅμοιος, like, similar. ^{9} πλησίον, near, neighbor (as a noun). ^{10} σεαυτοῦ, yourself, of you. ^{11} κρεμάννυμι, hang, hang up. ^{12} ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ^{13} ὑποπόδιον, ου, τό, footstool.

Κατὰ Μαθθαῖον 22:45 Byzantine NT

ποδών σου; Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πώς 45 υἰὸς αὐτοῦ ἐστιν; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ 46 ἀποκριθῆναι λόγον: οὐδὲ ἐτόλμησέν¹ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.²

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς 23 αὐτοῦ, λέγων, Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας³ ἐκάθισαν⁴ 2 οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι: πάντα οὖν ὅσα ἐἀν 3 εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε: κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. 4 Δεσμεύουσιν⁵ γὰρ φορτία⁶ βαρέα⁻ καὶ δυσβάστακτα,⁵ καὶ ἐπιτιθέασιν⁵ ἐπὶ τοὺς ὤμους¹⁰ τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ¹¹ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι¹² αὐτά. 5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι¹³ τοῖς ἀνθρώποις: πλατύνουσιν¹⁴ δὲ τὰ φυλακτήρια¹⁵ αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσιν¹⁴ δὲ τὰ κράσπεδα¹⁻ τῶν

¹ τολμάω, dare, endure. ² οὐκέτι, no longer, no more. ³ καθέδρα, ας, ή, seat, chair. ⁴ καθίζω, seat, sit. ⁵ δεσμεύω, bind together, tie into a bundle. ⁶ φορτίον, ου, τό, burden, load. ⁷ βαρύς, heavy, burdensome. ⁸ δυσβάστακτος, hard to bear, difficult to carry. ⁹ ἐπιτίθημι, lay upon, put. ¹⁰ ὧμος, ου, ὁ, shoulder. ¹¹ δάκτυλος, ου, ὁ, finger. ¹² κινέω, move, stir. ¹³ θεάομαι, look at, behold. ¹⁴ πλατύνω, broaden, enlarge. ¹⁵ φυλακτήριον, ου, τό, leather prayerband or case, amulet. ¹⁶ μεγαλύνω, make or declare great, enlarge. ¹⁷ κράσπεδον, ου, τό, border, tassel.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 23:6

ίματίων αὐτῶν: φιλοῦσίν¹ τε τὴν πρωτοκλισίαν² ἐν 6 τοῖς δείπνοις, ^{3} καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ^{4} ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ^{5} ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ^{6} 7 καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί, ῥαββί: 8 ύμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαββί: εἶς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ^{7} δ γριστός: πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. 9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς: εἶς γάρ έστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ 10 κληθήτε καθηγηταί: είς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής, ό χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. 8 11 "Οστις δὲ ὑψώσει" έαυτόν, ταπεινωθήσεται: 10 καὶ όστις ταπεινώσει 10 έαυτόν, ύψωθήσεται.

Οὐαὶ¹¹ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,¹² 13
ὅτι κατεσθίετε¹³ τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν,¹⁴ καὶ προφάσει
μακρὰ¹⁶ προσευχόμενοι: διὰ τοῦτο λήψεσθε

¹ φιλέω, love, kiss. ² πρωτοκλισία, ας, ή, chief place. ³ δεῖπνον, ου, τό, supper, dinner. ⁴ πρωτοκαθεδρία, ας, ή, chief seat, seat of honor. ⁵ ἀσπασμός, οῦ, ὁ, greeting, salutation. ⁶ ἀγορά, ᾶς, ή, marketplace, place of assembly. ⁷ καθηγητής, οῦ, ὁ, teacher, leader. ⁸ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ⁹ ὑψόω, lift up, exalt. ¹⁰ ταπεινόω, humble, humiliate. ¹¹ οὺαί, woe! alas! woe! ¹² ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ¹³ κατεσθίω, eat up, devour. ¹⁴ χήρα, ας, ή, widow. ¹⁵ πρόφασις, εως, ή, pretense, pretext. ¹⁶ μακρός, long, far distant.

Κατὰ Μαθθαῖον 23:14 Byzantine NT

περισσότερον¹ κρίμα.² Οὐαἰ³ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ 14 Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,⁴ ὅτι κλείετε⁵ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν⁶ τῶν ἀνθρώπων: ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

Οὐαὶ³ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,⁴ ὅτι 15 περιάγετε⁻ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν⁵ ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον,² καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης¹¹ διπλότερον¹¹ ὑμῶν.

Οὐαὶ³ ὑμῖν, ὁδηγοὶ¹² τυφλοί, οἱ λέγοντες, Ὁς ἄν ὀμόση¹³ ¹6
ἐν τῷ ναῷ,¹⁴ οὐδέν ἐστιν: ὃς δ' ἄν ὀμόση¹³ ἐν τῷ
χρυσῷ¹⁵ τοῦ ναοῦ,¹⁴ ὀφείλει.¹⁶ Μωροὶ¹⁻ καὶ τυφλοί: τίς 17
γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσός,¹⁵ ἢ ὁ ναὸς¹⁴ ὁ ἁγιάζων¹8
τὸν χρυσόν;¹⁵ Καί, Ὁς ἐὰν ὀμόση¹³ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, 18

¹ περισσός, excessive, abundant. ² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ³ οὐαί, woe! alas! woe! ⁴ ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ⁵ κλείω, shut, shut up. ⁶ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ⁷ περιάγω, lead around, go about. ⁸ ἔμρός, dry, withered. ⁹ προσήλυτος, ου, ὁ, proselyte, convert. ¹⁰ γέεννα, ης, ἡ, gehenna, Gehenna. ¹¹ δὶπλοῦς, double, two-fold. ¹² ὁδηγός, οῦ, ὁ, leader, guide. ¹³ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹⁴ ναός, οῦ, ὁ, temple, shrine. ¹⁵ χρυσός, οῦ, ὁ, gold, anything made of gold. ¹⁶ ὀφείλω, owe, ought. ¹⁷ μωρός, foolish, stupid. ¹⁸ ἀγιάζω, make holy, consecrate. ¹⁹ θυσιαστήριον, ου, τό, altar.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 23:19

οὐδέν ἐστιν: ὃς δ' ἄν ὁμόση¹ ἐν τῷ δώρῳ² τῷ ἐπάνω³ αὐτοῦ, ὀφείλει.⁴ Μωροὶ⁵ καὶ τυφλοί: τί γὰρ μεῖζον, τὸ 19 δῶρον,² ἢ τὸ θυσιαστήριον⁶ τὸ ἀγιάζον⁻ τὸ δῶρον;² Ὁ 20 οὖν ὀμόσας¹ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ⁶ ὀμνύει¹ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω³ αὐτοῦ: καὶ ὁ ὀμόσας¹ ἐν τῷ ναῷδ 21 ὀμνύει¹ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι² αὐτόν: καὶ ὁ 22 ὀμόσας¹ ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει¹ ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω³ αὐτοῦ.

Οὐαὶ¹⁰ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,¹¹ ὅτι 23 ἀποδεκατοῦτε¹² τὸ ἡδύοσμον¹³ καὶ τὸ ἄνηθον¹⁴ καὶ τὸ κύμινον,¹⁵ καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα¹⁶ τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν¹⁷ καὶ τὸν ἔλεον¹⁸ καὶ τὴν πίστιν: ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα¹⁹ μὴ ἀφιέναι. Ὁδηγοὶ²⁰ τυφλοί, οἱ 24 διϋλίζοντες²¹ τὸν κώνωπα,²² τὴν δὲ κάμηλον²³

 $^{^{1}}$ δμνύω, swear, take an oath. ^{2} δώρον, ου, τό, gift, present. ^{3} ἐπάνω, above, over (gen). ^{4} ὀφείλω, owe, ought. ^{5} μωρός, foolish, stupid. ^{6} θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ^{7} ἀγιάζω, make holy, consectate. ^{8} ναός, οῦ, ὁ, temple, shrine. ^{9} κατοικέω, inhabit, dwell. ^{10} οὐαί, woe! alas! woe! ^{11} ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ^{12} ἀποδεκατόω, tithe, collect a tithe. ^{13} ἡδύοσμον, ου, τό, mint, peppermint. ^{14} ἄνηθον, ου, τό, dill, anise. ^{15} κύμινον, ου, τό, cummin, cumin. ^{16} βαρύς, heavy, burdensome. ^{17} κρίσις, εως, ή, judgment, judging. ^{18} ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ^{19} κάκεῖνος, and he, and she. ^{20} δδηγός, οῦ, ὁ, leader, guide. ^{21} διϋλίζω, filter out, strain out. ^{22} κώνωψ, ωπος, ὁ, gnat, mosquito. ^{23} κάμηλος, ου, ὁ, camel.

Κατὰ Μαθθαῖον 23:25 Byzantine NT

καταπίνοντες.1

Οὐαὶ² ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,³ ὅτι 25 καθαρίζετε⁴ τὸ ἔξωθεν⁵ τοῦ ποτηρίου⁶ καὶ τῆς παροψίδος,⁻ ἔσωθεν⁵ δὲ γέμουσιν⁰ ἐξ ἀρπαγῆς¹⁰ καὶ ἀδικίας.¹¹ Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον⁴ πρῶτον τὸ 26 ἐντὸς¹² τοῦ ποτηρίου⁶ καὶ τῆς παροψίδος,⁻ ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς¹³ αὐτῶν καθαρόν.¹⁴

Οὐαὶ² ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,³ ὅτι 27 παρομοιάζετε¹⁵ τάφοις¹⁶ κεκονιαμένοις,¹⁶ οἴτινες ἔξωθεν⁵ μὲν φαίνονται¹в ὡραῖοι,¹⁰ ἔσωθεν δὲ γέμουσιν⁰ ὀστέων²⁰ νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.²¹ Οὕτως καὶ 28 ὑμεῖς ἔξωθεν⁵ μὲν φαίνεσθε¹в τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί²² ἐστε ὑποκρίσεως²³ καὶ ἀνομίας.²⁴

¹ καταπίνω, drink down, swallow. ²οὐαί, woe! alas! woe! ³ ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ⁴ καθαρίζω, cleanse, make clean. ⁵ ἔξωθεν, from without, outside (gen). ⁶ ποτήριον, ου, τό, cup, drinking cup. ⁷ παροψίς, ίδος, ἡ, dish, plate. ⁸ ἔσωθεν, from within, within. ⁹ γέμω, fill, am full of. ¹⁰ ἀρπαγή, ῆς, ἡ, plunder, robbery. ¹¹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹² ἐντός, inside, among. ¹³ ἐκτός, aside from, besides. ¹⁴ καθαρός, clean, pure. ¹⁵ παρομοιάζω, be like, resemble. ¹⁶ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ¹⁷ κονιάω, whitewash. ¹⁸ φαίνω, shine, appear. ¹⁹ ὡραῖος, beautiful, fair. ²⁰ ὀστέον, τό, bone. ²¹ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ²² μεστός, full. ²³ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ²⁴ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 23:29

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι 29 οἰκοδομεῖτε³ τοὺς τάφους⁴ τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε⁵ τὰ μνημεῖα⁶ τῶν δικαίων, καὶ λέγετε, Εἰ 30 ήμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεν κοινωνοί ^{7} αὐτών ἐν τῶ αἵματι τῶν προφητῶν. ^{6} Ωστε 31 μαρτυρείτε έαυτοίς ότι υίοί έστε των φονευσάντων⁸ τοὺς προφήτας: καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν 32 πατέρων ύμῶν. "Όφεις, ^{10} γεννήματα ^{11} ἐχιδνῶν, ^{12} πῶς ^{33} φύγητε¹³ ἀπὸ τῆς κρίσεως¹⁴ τῆς γεέννης; ^{15} Διὰ τοῦτο, ^{34} ίδού, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφούς καὶ γραμματεῖς: καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, ^{17} καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ^{18} ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε 19 ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν: 35 ὅπως ἔλθη ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον²⁰ έπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἴματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως

¹ οὐαί, woe! alas! woe! ² ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ³ οἰκοδομέω, build up, construct. ⁴ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ⁵ κοσμέω, adorn, put into order. ⁶ μνημεῖον, ου, τό, tomb, monument. ⁷ κοινωνός, οῦ, ὁ, partner, sharer. ⁸ φονεύω, kill, murder. ⁹ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ¹⁰ δφις, εως, ὁ, snake, serpent. ¹¹ γέννημα, τος, τό, offspring, child. ¹² ἔχιδνα, ης, ἡ, viper, serpent. ¹³ φεύγω, flee, escape. ¹⁴ κρίσις, εως, ἡ, judgment, judging. ¹⁵ γέεννα, ης, ἡ, gehenna, Gehenna. ¹⁶ σοφός, wise. ¹⁷ σταυρόω, crucify. ¹⁸ μαστιγόω, whip, lash. ¹⁹ διώκω, pursue, persecute. ²⁰ ἔκγέω, pour out, shed.

Κατὰ Μαθθαῖον 23:36 Byzantine NT

τοῦ αἴματος Ζαχαρίου υἰοῦ Βαραχίου, δν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Αμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἥξει πάντα ταῦτα ἐπὶ τὴν 36 γενεὰν ταύτην.

Τερουσαλήμ, Τερουσαλήμ, ή ἀποκτένουσα τοὺς 37 προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα⁹ τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις¹⁰ ἡθέλησα ἐπισυναγαγεῖν¹¹ τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον¹² ἐπισυνάγει¹¹ ὄρνις¹³ τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας,¹⁵ καὶ οὐκ ἡθελήσατε. Ἰδού, 38 ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.¹⁶ Λέγω γὰρ ὑμῖν, 39 οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι¹⁷ ἔως ἄν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

¹ Ζαχαρίας, ου, ὁ, Zacharias, Zechariah. ² Βαραχίας, ου, ὁ, Barachiah. ³ φονεύω, kill, murder. ⁴ μεταξύ, between, after. ⁵ ναός, οῦ, ὁ, temple, shrine. ⁶ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ⁷ ἥκω, have come, am present. ⁸ γενεά, ᾶς, ἡ, generation. ⁹ λιθοβολέω, pelt with stones, stone. ¹⁰ ποσάκις, how often? how often. ¹¹ ἐπισυνάγω, gather, gather together. ¹² τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ¹³ ὄρνις, ιθος, ἡ, hen, bird. ¹⁴ νοσσίον, ου, τό, young bird, nestling. ¹⁵ πτέρυξ, υγος, ἡ, wing. ¹⁶ ἔρημος, ου, ἡ, wilderness, desert. ¹⁷ ἄρτι, now, just now. ¹⁸ εὐλογέω, bless.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 24:2

Καὶ ἐξελθών ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ: καὶ 24 προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι¹ αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς² τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ 2 βλέπετε πάντα ταῦτα; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὅς οὐ καταλυθήσεται.³

Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὅρους τῶν Ἐλαιῶν, ⁴ 3 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ⁵ ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς ⁶ παρουσίας, ⁷ καὶ τῆς συντελείας ⁸ τοῦ αἰῶνος; Καὶ ⁴ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήση. ⁹ Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ 5 ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ χριστός: καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁹ Μελλήσετε δὲ ἀκούειν 6 πολέμους ¹⁰ καὶ ἀκοὰς ¹¹ πολέμων: ¹⁰ ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε: δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω ¹³ ἐστὶν τὸ τέλος. ¹⁴ 7

 $^{^1}$ èπιδείκνυμι, show, prove. ^{2} οἰκοδομή, ῆς, ἡ, building, edification. ^{3} καταλύω, destroy, lodge. ^{4} ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ^{5} πότε, when? at what time? ^{6} σός, your, yours. ^{7} παρουσία, ας, ἡ, presence, coming. ^{8} συντέλεια, ας, ἡ, completion, end. ^{9} πλανάω, deceive, lead astray. ^{10} πόλεμος, ου, ὁ, war, battle. ^{11} ἀκοή, ῆς, ἡ, hearing, report. ^{12} θροέω, disturb, agitate. ^{13} οὔπω, not yet. ^{14} τέλος, ους, τό, end, purpose.

Κατὰ Μαθθαῖον 24:8 Byzantine NT

Έγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν: καὶ ἔσονται λιμοὶ¹ καὶ λοιμοὶ² καὶ σεισμοὶ³ κατὰ τόπους. Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ώδίνων. Τότε 8 παραδώσουσιν ύμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ύμᾶς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὁ ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται 10 πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν, καὶ μισήσουσιν άλλήλους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται⁸ ἐγερθήσονται, 11 καὶ πλανήσουσιν πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι 12 τὴν ἀνομίαν, 11 ψυγήσεται 12 ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν: ὁ 13 δὲ ὑπομείνας 13 εἰς τέλος, 14 οὖτος σωθήσεται. Καὶ 14 κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν όλη τῆ οἰκουμένη ^{15} εἰς μαρτύριον ^{16} πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν: καὶ τότε ἥξει 17 τὸ τέλος. 14

¹ λιμός, οῦ, ὁ, hunger, famine. ² λοιμός, οῦ, ὁ, pestilence, plague. ³ σεισμός, οῦ, ὁ, earthquake, storm. ⁴ ώδιν, ῖνος, ἡ, birth pang, agony. ⁵ θλῖψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ⁶ μισέω, hate, detest. ⁷ σκανδαλίζω, cause to stumble. ⁸ ψευδοπροφήτης, ου, ὁ, false prophet. ⁹ πλανάω, deceive, lead astray. ¹⁰ πληθύνω, multiply, increase. ¹¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹² ψύχω, cool, grow cold. ¹³ ὑπομένω, tarry, endure. ¹⁴ τέλος, ους, τό, end, purpose. ¹⁵ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ¹⁶ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness. ¹⁷ ἥκω, have come, am present.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 24:15

"Όταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα¹ τῆς ἐρημώσεως,² τὸ 15 ρηθεν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, έστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ - ὁ ἀναγινώσκων ^{3} νοείτω ^{4} - τότε οἱ ἐν τῆ Ἰουδαία ^{5} 16 φευγέτωσαν⁶ ἐπὶ τὰ ὄρη: ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος⁷ μὴ 17καταβαινέτω άραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ: καὶ ὁ ἐν τῷ 18 άγρ $\tilde{\omega}^8$ μὴ ἐπιστρεψάτ ω^9 ὀπίσ ω^{10} ἇραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Οὐαὶ δ ὲ ταῖς ἐν γαστρὶ δ ἐ ἐγούσαις καὶ ταῖς 19 θηλαζούσαις 13 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε 20 δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, 15 μηδὲ σαββάτω. "Εσται γὰρ τότε θλίψις¹⁶ μεγάλη, οἴα¹⁷ οὐ 21 γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἔως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν 18 αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, 22 οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ: διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς 19 κολοβωθήσονται $^{^{18}}$ αί ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν τις ^{23} ύμιν εἴπη, Ἰδού, ὧδε ὁ χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. γὰρ ψευδόχριστοι²⁰ Έγερθήσονται καὶ 24

¹ βδέλυγμα, τος, τό, detestable thing, abomination. ² ἐρήμωσις, εως, ή, desolation, devastation. ³ ἀναγινώσκω, read. ⁴ νοέω, understand, consider. ⁵ Τουδαία, ας, ή, Judea. ⁶ φεύγω, flee, escape. ⁷ δῶμα, τος, τό, house, housetop. ⁸ ἀγρός, ου, ό, field, farm. ⁹ ἐπιστρέφω, turn to, return. ¹⁰ ὀπίσω, behind, after (gen). ¹¹ οὐαί, woe! alas! woe! ¹² γαστήρ, τρος, ή, belly, womb. ¹³ θηλάζω, suckle, nurse. ¹⁴ φυγή, ῆς, ἡ, flight. ¹⁵ χειμών, ῶνος, ὁ, winter, storm. ¹⁶ θλῖψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ¹⁷ οἴος, such as, of what kind. ¹⁸ κολοβόω, curtail, shorten. ¹⁹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ²⁰ ψευδόχριστος, ου, ὁ, false Christ or Messiah, false Christ.

Κατὰ Μαθθαῖον 24:25 Byzantine NT

ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὅστε πλανήσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Τδού, προείρηκα ὑμῖν. Ἐὰν οὖν εἴπωσιν 25 ὑμῖν, Ἰδού, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε: Ἰδού, ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. "Ωσπερ γὰρ ἡ 27 ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν ταὶ φαίνεται ἔως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου. "Οπου γὰρ ἐὰν ῇ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ 28 συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Ε

Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν¹⁷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ 29 ἤλιος ¹⁸ σκοτισθήσεται, ¹⁹ καὶ ἡ σελήνη²⁰ οὐ δώσει τὸ φέγγος ²¹ αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες ²² πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²³ Καὶ τότε φανήσεται ¹² τὸ σημεῖον 30

 $^{^1}$ ψευδοπροφήτης, ου, ό, false prophet. ^{2} τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ^{3} πλανάω, deceive, lead astray. ^{4} δυνατός, powerful, possible. ^{5} ἐκλεκτός, chosen, elect. ^{6} προλέγω, say beforehand, forewarn. ^{7} ἔρημος, ου, ή, wilderness, desert. ^{8} ταμεῖον, ου, τό, inner room, storeroom. ^{9} ὤσπερ, just as, even as. ^{10} ἀστραπή, ῆς, ή, lightning, brightness. ^{11} ἀνατολή, ῆς, ή, east, dawn. ^{12} φαίνω, shine, appear. ^{13} δυσμή, ῆς, ή, the western region. ^{14} παρουσία, ας, ή, presence, coming. ^{15} πτώμα, τος, τό, dead body, corpse. ^{16} ἀετός, οῦ, ὁ, eagle, vulture. ^{17} θλῖψις, εως, ή, tribulation, persecution. ^{18} ἥλιος, ου, ὁ, sun, sunlight. ^{19} σκοτίζω, darken. ^{20} σελήνη, ης, ή, moon. ^{21} φέγγος, ους, τό, light, brightness. ^{22} ἀστήρ, ος, ὁ, star. ^{23} σαλεύω, shake, excite.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 24:31

τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ: καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ² τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν³ τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Καὶ 31 ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος⁴ φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν⁵ τοὺς ἐκλεκτοὺς⁶ αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀκρων⁰ οὐρανῶν ἔως ἄκρων⁰ αὐτῶν.

Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς¹⁰ μάθετε¹¹ τὴν παραβολήν: ὅταν ἤδη ὁ 32 κλάδος¹² αὐτῆς γένηται ἀπαλός,¹³ καὶ τὰ φύλλα¹⁴ ἐκφύῃ,¹⁵ γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς¹⁶ τὸ θέρος:¹⁻ οὕτως¹³ καὶ 33 ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς¹⁶ ἐστιν ἐπὶ θύραις.¹⁵ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ²⁰ 34 ἡ γενεὰ²¹ αὕτη, ἕως ἄν πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ 35 οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται,²⁰ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ

 $^{^1}$ κόπτω, strike, smite. ^{2} φυλή, ής, ή, tribe, race. ^{3} νεφέλη, ης, ή, cloud. ^{4} σάλπιγξ, ιγγος, ή, trumpet. ^{5} ἐπισυνάγω, gather, gather together. ^{6} ἐκλεκτός, chosen, elect. ^{7} τέσσαρες, four, 4. ^{8} ἄνεμος, ου, ό, wind. ^{9} ἄκρον, ου, τό, high point, boundary. ^{10} συκή, ής, ή, fig tree. ^{11} μανθάνω, learn, ascertain. ^{12} κλάδος, ου, ό, branch (of a tree), branch. ^{13} άπαλός, tender. ^{14} φύλλον, ου, τό, leaf. ^{15} ἐκφύω, put forth, cause to sprout. ^{16} ἐγγύς, near. ^{17} θέρος, ους, τό, summer. ^{18} οὕτως, thus, so. ^{19} θύρα, ας, ή, door, gate. ^{20} παρέργομαι, pass by, go by. ^{21} γενεά, ᾶς, ή, generation.

Κατὰ Μαθθαῖον 24:36 Byzantine NT

μὴ παρέλθωσιν. Τερὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας 36 ούδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. " Ω σπερ² δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Nῶε, 37 ούτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 38 Ω σπερ ^{2} γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ ^{5} τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ^{9} ἄχρι ^{10} ῆς ἡμέρας εἰσῆλθεν Nῶε ^{3} εἰς τὴν κιβωτόν, 11 καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ 39 κατακλυσμὸς ^{6} καὶ ἦρεν ἄπαντας, ^{12} οὕτως ^{13} ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο ἔσονται 40έν τῷ ἀγρῷ: ^{14} ὁ εἶς παραλαμβάνεται, ^{15} καὶ ὁ εἷς άφίεται. Δ ύο άλήθουσαι ^{16} ἐν τῷ μύλωνι: ^{17} μία 41παραλαμβάνεται, ^{15} καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε ^{18} οὖν, 42ότι οὐκ οἴδατε ποία¹⁹ ὥρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔργεται. 43 Έκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης 20 ποία

¹ παρέρχομαι, pass by, go by. ² ὤσπερ, just as, even as. ³ Νῶε, ὁ, Noah. ⁴ παρουσία, ας, ἡ, presence, coming. ⁵ πρό, before (gen), before. ⁶ κατακλυσμός, οῦ, ὁ, flood, deluge. ⁷ τρώγω, gnaw, crunch. ⁸ γαμέω, marry. ⁹ ἐκγαμίζω, give in marriage, marry. ¹⁰ ἄχρι, as far as, up to (gen). ¹¹ κιβωτός, οῦ, ἡ, wooden box, ark. ¹² ἄπας, each, every. ¹³ οὅτως, thus, so. ¹⁴ ἀγρός, ου, ὁ, field, farm. ¹⁵ παραλαμβάνω, receive, take. ¹⁶ ἀλήθω, grind. ¹⁷ μυλών, mill-house. ¹⁸ γρηγορέω, watch, keep watch. ¹⁹ ποῖος, what sort of? what? of what sort. ²⁰ οἰκοδεσπότης, ου, ὁ, householder, head of a household.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 24:44

συλακ $\tilde{\eta}^1$ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴασεν ^{4} διορυγῆναι ^{5} τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Δ ιὰ 44τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι: ὅτι ἧ ὥρα οὐ δοκεῖτε ό υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ^{7} ἐστὶν ὁ πιστὸς 45 δούλος καὶ Φρόνιμος, δην κατέστησεν δη κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας 10 αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφην το καιρώ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν 46 έλθων ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. ^{12} 47 Άμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπη ὁ κακὸς δοῦλος 48 ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδία αὐτοῦ, Χρονίζει¹³ ὁ κύριός μου έλθεῖν, καὶ ἄρξηται τύπτειν ^{14} τοὺς συνδούλους, ^{15} 49 έσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων, ^{16} ἥξει ^{17} ὁ 50κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἦ οὐ προσδοκᾳ, 18 καὶ ἐν ὥρᾳ ἡ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει¹⁹ αὐτόν, 51

¹ φυλακή, ής, ή, guard, prison. ² κλέπτης, ου, ὁ, thief. ³ γρηγορέω, watch, keep watch. ⁴ ἐάω, permit, allow. ⁵ διορύσσω, break through, break in. ⁶ ἔτοιμος, ready, prepared. ⁷ ἄρα, so? (introduces a question). ⁸ φρόνιμος, prudent, wise. ⁹ καθίστημι, set, constitute. ¹⁰ θεραπεία, ας, ή, treatment, healing. ¹¹ τροφή, ῆς, ή, food, nourishment. ¹² οὕτως, thus, so. ¹³ χρονίζω, spend or take time, delay. ¹⁴ τύπτω, smite, beat. ¹⁵ σύνδουλος, ου, ό, fellow slave, fellow servant. ¹⁶ μεθύω, be drunken, am drunk. ¹⁷ ἥκω, have come, am present. ¹⁸ προσδοκάω, wait for, look for. ¹⁹ διχοτομέω, cut in two, scourge severely.

Κατὰ Μαθθαῖον 25:2 Byzantine NT

καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει: ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Τότε όμοιωθήσεται ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα 25 παρθένοις, ⁸ αἴτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ⁹ αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ^{10} τοῦ νυμφίου. ^{11} Πέντε ^{12} δὲ 2 $\tilde{\eta}$ σαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, 3 καὶ αἱ πέντε 2 μωραί. 4 3 Αἵτινες μωραί, 14 λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον: ^{15} αἱ δὲ φρόνιμοι ^{13} ἔλαβον ^{4} $\mathring{\epsilon}$ λαιον ^{15} $\mathring{\epsilon}$ ν τοῖς ἀγγείοις ^{16} αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων ^{9} αὐτῶν. Χρονίζοντος ^{17} δὲ τοῦ νυμφίου, ^{11} ἐνύσταξαν ^{18} 5 πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. ^{19} Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγή ^{20} 6 γέγονεν, Ἰδού, ὁ νυμφίος ερχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν ^{10} αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ 7παρθένοι ^{8} ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν ^{21} τὰς λαμπάδας ^{9} αὐτῶν. Αἱ δὲ μωραὶ ^{14} ταῖς Φρονίμοις ^{13} εἶπον, Δότε 8

¹ μέρος, ους, τό, part, portion. ² ὑποκριτής, οῦ, ὁ, hypocrite, pretender. ³ κλαυθμός, οῦ, ὁ, weeping, lamentation. ⁴ βρυγμός, οῦ, ὁ, biting, gnashing of teeth. ⁵ δδούς, ὁ, tooth. ⁶ ὁμοιόω, make like, liken. ⁷ δέκα, ten, 10. ⁸ παρθένος, ου, ἡ, virgin. ⁹ λαμπάς, άδος, ἡ, torch, lamp. ¹⁰ ἀπάντησις, εως, ἡ, meeting, act of meeting. ¹¹ νυμφίος, ου, ὁ, bridegroom. ¹² πέντε, five, 5. ¹³ φρόνιμος, prudent, wise. ¹⁴ μωρός, foolish, stupid. ¹⁵ ἔλαιον, ου, τό, olive oil. ¹⁶ ἀγγεῖον, ου, τό, vessel, flask. ¹⁷ χρονίζω, spend or take time, delay. ¹⁸ νυστάζω, become drowsy, doze. ¹⁹ καθεύδω, sleep. ²⁰ κραυγή, ῆς, ἡ, outcry, crying. ²¹ κοσμέω, adorn, put into order.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 25:9

ήμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ^{1} ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ^{2} ἡμῶν σβέννυνται.³ Άπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι,⁴ λέγουσαι, 9 Μήποτε⁵ οὐκ ἀρκέση⁴ ἡμῖν καὶ ὑμῖν: πορεύεσθε δὲ μάλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε⁸ έαυταῖς. Ἀπεργομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ⁸ ἦλθεν ὁ 10 νυμφίος: καὶ αἱ ἔτοιμοι ο εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, ^{11} καὶ ἐκλείσθη ^{12} ἡ θύρα. ^{13} "Υστερον ^{14} δὲ 11ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, 15 λέγουσαι, Κύριε. κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν 12 λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε¹⁶ οὖν, ὅτι οὐκ 13 οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ἡ ὁ υίὸς τοῦ άνθρώπου ἔρχεται.

"Ωσπερ¹⁷ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν¹⁸ ἐκάλεσεν τοὺς 14 ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ: καὶ ῷ μὲν ἔδωκεν πέντε¹⁹ τάλαντα,²⁰ ῷ δὲ δύο, 15

¹ έλαιον, ου, τό, olive oil. ² λαμπάς, άδος, ή, torch, lamp. ³ σβέννυμι, quench, extinguish. ⁴ φρόνιμος, prudent, wise. ⁵ μήποτε, never, lest perchance. ⁶ ἀρκέω, assist, suffice. ⁷ πωλέω, sell. ⁸ ἀγοράζω, buy. ⁹ νυμφίος, ου, ό, bridegroom. ¹⁰ ἔτοιμος, ready, prepared. ¹¹ γάμος, ου, ό, marriage, wedding. ¹² κλείω, shut, shut up. ¹³ θύρα, ας, ή, door, gate. ¹⁴ ὕστερον, lastly, afterward. ¹⁵ παρθένος, ου, ή, virgin. ¹⁶ γρηγορέω, watch, keep watch. ¹⁷ ὥσπερ, just as, even as. ¹⁸ ἀποδημέω, go abroad, go on a journey. ¹⁹ πέντε, five, 5. ²⁰ τάλαντον, ου, τό, talent, talent of silver or gold.

Κατὰ Μαθθαῖον 25:16 Byzantine NT

ὧ δὲ ἕν, ἑκάστω κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν: καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε 16τάλαντα³ λαβών εἰργάσατο⁴ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε ^{2} τάλαντα. ^{3} Ω σαύτως ^{5} καὶ ὁ τὰ δύο 17 ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ ἕν λαβών 18 άργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν 19 ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει¹⁰ μετ' αὐτῶν λόγον. Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε² 20 τάλαντα³ λαβὼν προσήνεγκεν¹¹ ἄλλα πέντε² τάλαντα.³ λέγων, Κύριε, πέντε² τάλαντά³ μοι παρέδωκας: ἴδε, ἄλλα πέντε ^{2} τάλαντα ^{3} ἐκέρδησα ^{6} ἐπ' αὐτοῖς. ἔΕφη δὲ 21αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, 12 δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ολίγα ^{13} ής πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω: ^{14} εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθών δὲ 22 καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα³ λαβών εἶπεν, Κύριε, δύο

¹ ἀποδημέω, go abroad, go on a journey. ² πέντε, five, 5. ³ τάλαντον, ου, τό, talent, talent of silver or gold. ⁴ ἐργάζομαι, work, word. ⁵ ὡσαύτως, likewise. ⁶ κερδαίνω, gain, win. ⁷ ὀρύσσω, dig, dig out. ⁸ ἀποκρύπτω, hide, conceal. ⁹ ἀργύριον, ου, τό, silver, shekel. ¹⁰ συναίρω, settle accounts, make a reckoning. ¹¹ προσφέρω, bring to, offer. ¹² εὕ, well, well done. ¹³ ὀλίγος, little, few. ¹⁴ καθίστημι, set, constitute.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 25:23

τάλαντά μοι παρέδωκας: ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ^{2} ἐπ' αὐτοῖς. "Εφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Eῷ, ^{3} 23 δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ^{4} ἧς πιστός, ἐπὶ πολλών σε καταστήσω: εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθών δὲ καὶ ὁ τὸ ἕν τάλαντον 24 είληφως είπεν, Κύριε, έγνων σε ὅτι σκληρὸς εί ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν ^{8} οὐ διεσκόρπισας: ^{9} καὶ φοβηθείς, ἀπελθών 25 ἔκρυ $\psi \alpha^{10}$ τὸ τάλαντόν σου ἐν τῆ γῆ: ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. 11 Άποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ 26 δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ^{12} ἤδεις ὅτι θερίζ ω^7 ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν⁸ οὐ διεσκόρπισα: ² ἔδει οὖν σε βαλεῖν 27 τὸ ἀργύριόν ^{13} μου τοῖς τραπεζίταις, ^{14} καὶ ἐλθών ἐγώ ἐκομισάμην¹⁵ ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκω. 16 Ἄρατε οὖν ἀπ' 28 αὐτοῦ τὸ τάλαντον, ^{1} καὶ δότε τῶ ἔγοντι τὰ δέκα ^{17} τάλαντα. $\tilde{T}$ $\tilde{\phi}$ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ 29

¹ τάλαντον, ου, τό, talent, talent of silver or gold. ² κερδαίνω, gain, win. ³ εὕ, well, well done. ⁴ δλίγος, little, few. ⁵ καθίστημι, set, constitute. ⁶ σκληρός, hard, rough. ⁷ θερίζω, reap, gather. ⁸ ὅθεν, from where, from which. ⁹ διασκορπίζω, scatter, separate. ¹⁰ κρύπτω, conceal, hide. ¹¹ σός, your, yours. ¹² δκνηρός, lazy, idle. ¹³ ἀργύριον, ου, τό, silver, shekel. ¹⁴ τραπεζίτης, ου, ὁ, money changer, banker. ¹⁵ κομίζω, receive, bring. ¹⁶ τόκος, ου, ὁ, interest, usury. ¹⁷ δέκα, ten, 10.

Κατὰ Μαθθαῖον 25:30 Byzantine NT

περισσευθήσεται: ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὅ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀχρεῖον² δοῦλον 30 ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος³ τὸ ἐξώτερον. Έκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

"Όταν δὲ ἔλθῃ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆ δόξῃ αὐτοῦ, 31 καὶ πάντες οἱ ἄγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει⁸ ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν 32 αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ¹⁰ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ¹¹ ὁ ποιμὴν¹² ἀφορίζει¹⁰ τὰ πρόβατα¹³ ἀπὸ τῶν ἐρίφων:¹⁴ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα¹³ ἐκ 33 δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια¹⁵ ἐξ εὐωνύμων.¹⁶ Τότε ἐρεῖ 34 ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε,¹⁷ οἱ εὐλογημένοι¹⁸ τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε¹⁹ τὴν ἡτοιμασμένην²⁰ ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς²¹ κόσμου. Ἐπείνασα²² γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν: 35

¹ περισσεύω, abound, be rich. ² ἀχρεῖος, useless, worthless. ³ σκότος, ους, τό, darkness. ⁴ ἔξώτερος, outer, outside. ⁵ κλαυθμός, οῦ, ὁ, weeping, lamentation. ⁶ βρυγμός, οῦ, ὁ, biting, gnashing of teeth. ⁷ ὀδούς, ὁ, tooth. ⁸ καθίζω, seat, sit. ⁹ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ¹⁰ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹¹ ὤσπερ, just as, even as. ¹² ποιμήν, ένος, ὁ, shepherd. ¹³ πρόβατον, ου, τό, sheep. ¹⁴ ἔριφος, ου, ὁ, young goat, kid. ¹⁵ ἐρίφιον, ου, τό, goat, kid. ¹⁶ εὐώνυμος, of good name, euph. for left. ¹⁷ δεῦτε, comel. ¹⁸ εὐλογέω, bless. ¹⁹ κληρονομέω, inherit, obtain. ²⁰ ἑτοιμάζω, prepare, make ready. ²¹ καταβολή, ῆς, ἡ, foundation, depositing. ²² πεινάω, hunger, am hungry.

Byzantine NT Κατὰ Μαθθαῖον 25:36

ἐδίψησα, ^{1} καὶ ἐποτίσατέ ^{2} με: ξένος ^{3} ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με: γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με: 36 ήσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με: ἐν φυλακῆ ήμην, καὶ ἤλθετε πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ 37 δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα, 10 καὶ ἐθρέψαμεν; 11 "Η διψῶντα, 1 καὶ ἐποτίσαμεν; 2 Πότε 38 δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; "Η γυμνόν, 4 καὶ περιεβάλομεν; ^{5} Πότε ^{9} δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ^{12} ἢ ἐν 39 φυλακῆ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 40 βασιλεύς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον έποιήσατε ένὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν έλαχίστων, ^{13} έμοὶ έποιήσατε. Τότε έρεῖ καὶ τοῖς έξ 41εὐωνύμων, 14 Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, 15 εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον 16 τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα 10 γάρ, καὶ οὐκ 42 έδώκατέ μοι φαγεῖν: ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με: 43

¹ διψάω, thirst, thirst for. ²ποτίζω, give drink to, cause to drink. ³ ξένος, strange, stranger. ⁴ γυμνός, naked, wearing only under-garments. ⁵περιβάλλω, put around, clothe. ⁶ ἀσθενέω, be weak, sick. ⁷ ἐπισκέπτομαι, visit, have a care for. ⁸ φυλακή, ῆς, ἡ, guard, prison. ⁹πότε, when? at what time? ¹⁰πεινάω, hunger, am hungry. ¹¹ τρέφω, make to grow, nourish. ¹² ἀσθενής, weak, infirm. ¹³ ἐλάχιστος, least, smallest. ¹⁴ εὐώνυμος, of good name, euph. for left. ¹⁵ καταράομαι, curse. ¹⁶ ἐτοιμάζω, prepare, make ready. ¹⁷ διάβολος, ου, ὁ, slanderer, accuser.

Κατὰ Μαθθαῖον 25:44 Byzantine NT

ξένος¹ ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με: γυμνός,² καὶ οὐ περιεβάλετέ³ με: ἀσθενής,⁴ καὶ ἐν φυλακῆ,⁵ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ⁶ με. Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοί, 44 λέγοντες, Κύριε, πότε⁻ σὲ εἴδομεν πεινῶντα,⁵ ἢ διψῶντα,⁵ ἢ ξένον,¹ ἢ γυμνόν,² ἢ ἀσθενῆ,⁴ ἢ ἐν φυλακῆ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν¹⁰ σοι; Τότε ἀποκριθήσεται 45 αὐτοῖς, λέγων, ᾿Αμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,¹¹ οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὖτοι εἰς κόλασιν¹² 46 αἰώνιον: οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν¹³ ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους 26 τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Οἴδατε ὅτι μετὰ 2 δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα¹⁴ γίνεται, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.¹⁵ Τότε 3 συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ

¹ ξένος, strange, stranger. ²γυμνός, naked, wearing only under-garments. ³ περιβάλλω, put around, clothe. ⁴ ἀσθενής, weak, infirm. ⁵ φυλακή, ής, ή, guard, prison. ⁶ ἐπισκέπτομαι, visit, have a care for. ⁻ πότε, when? at what time? ⁿ πεινάω, hunger, am hungry. ⁷ διψάω, thirst, thirst for. ¹¹ διακονέω, serve, minister. ¹¹ ἐλάχιστος, least, smallest. ¹² κόλασις, εως, ή, punishment, chastisement. ¹³ τελέω, finish, fulfill. ¹⁴ πάσχα, τό, passover, passover feast. ¹⁵ σταυρόω, crucify.

πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο ίνα 4 τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. 5 ελεγον δέ, $\mathbf{M}$ η ἐν τῆ ἑορτῆ, είνα μη θόρυ $\mathbf{β}$ ος γένηται έν τῶ λαῶ. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανία⁸ ἐν 6 οἰκία Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῶ γυνὴ 7 άλάβαστρον ^{10} μύρου ^{11} ἔχουσα βαρυτίμου, ^{12} καὶ κατέχεεν ^{13} ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. ^{14} 8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, 15 λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αύτη; Ἡδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ 9 αύρον ^{11} πραθήναι ^{17} πολλοῦ, καὶ δοθήναι πτωχοῖς. ^{18} 10 Γνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους 19 παρέγετε τῆ γυναικί; "Εργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο²¹ εἰς ἐμέ. 11 Π άντοτε²² γὰρ τοὺς πτωγοὺς¹⁸ ἔγετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ^{22} ἔγετε. Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον ^{11} 12

¹ αὐλή, ῆς, ἡ, courtyard, enclosed open space. ² Καϊάφας, α, ὁ, Caiaphas. ³ συμβουλεύω, plot, advise. ⁴ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ⁵ κρατέω, grasp, lay hold of. ⁶ ἐορτή, ῆς, ἡ, feast, festival. ⁷ θόρυβος, ου, ὁ, uproar, riot. ⁸ Βηθανία, ας, ἡ, Bethany. ⁹λεπρός, οῦ, ὁ, scaly, leprous. ¹⁰ ἀλάβαστρον, ου, τό, alabaster jar. ¹¹ μύρον, ου, τό, ointment, perfume. ¹² βαρύτιμος, very expensive, very precious. ¹³ καταχέω, pour out, down. ¹⁴ ἀνάκειμαι, recline, recline (at a meal). ¹⁵ ἀγανακτέω, be indignant, am angry. ¹⁶ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ¹⁷ πιπράσκω, sell. ¹⁸ πτωχός, poor, poor man (as a noun). ¹⁹ κόπος, ου, ὁ, labor, trouble. ²⁰ παρέχω, offer, afford. ²¹ ἐργάζομαι, work, word. ²² πάντοτε, always, at all times.

Κατὰ Μαθθαῖον 26:13 Byzantine NT

τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι¹ με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῆ τὸ 13 εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὅ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον² αὐτῆς. Τότε 14 πορευθεὶς εἶς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας³ Ἰσκαριώτης,⁴ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπεν, Τί θέλετέ 15 μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα⁵ ἀργύρια,⁴ καὶ ἀπὸ τότε 16 ἐζήτει εὐκαιρίαν⁻ ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

Τῆ δὲ πρώτη τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ 17 Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσομέν οοι φαγεῖν τὸ Πάσχα; Ο δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν 18 πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, αὶ εἴπατε αὐτῷ, Ο διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν: πρός σε ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. Καὶ 19

¹ ἐνταφιάζω, prepare for burial, bury. ² μνημόσυνον, ου, τό, memory, memorial. ³ Ἰούδας, α, ὁ, Judas, Judah. ⁴ Ἰσκαριώτης, ου, ὁ, Iscariot, man of Kerioth. ⁵ τριάκοντα, thirty, 30. ⁶ ἀργύριον, ου, τό, silver, shekel. ⁷ εὐκαιρία, ας, ἡ, fitting time, favorable opportunity. ⁸ ἄζυμος, unleavened, paschal feast. ⁹ ποῦ, where?. ¹⁰ ἐτοιμάζω, prepare, make ready. ¹¹ πάσγα, τό, passover, passover feast. ¹² δείνα, ὁ, certain one, so and so. ¹³ ἐγγύς, near.

έποίησαν οι μαθηταί ώς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν ^{2} τὸ Πάσχα. ^{3} Ὁψίας ^{4} δὲ γενομένης 20 ἀνέκειτο⁵ μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν 21 εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι⁸ ἐγώ εἰμι, κύριε; Ὁ δὲ 23 ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίω την χεῖρα, οὖτός με παραδώσει. Ὁ μὲν υίὸς 24 τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθώς γέγραπται περὶ αὐτοῦ: οὐαὶ δὲ τῶ ἀνθρώπω ἐκείνω δι' οὖ ὁ υίὸς τοῦ άνθρώπου παραδίδοται: καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ έγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας 25 ό παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν, Μήτι⁸ ἐγώ εἰμι, ῥαββί; Λέγει αὐτῶ, Σὰ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν δ 26 Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας ^{13} ἔκλασεν ^{14} καὶ έδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε:

¹ συντάσσω, arrange, direct. ² έτοιμάζω, prepare, make ready. ³ πάσχα, τό, passover, passover feast. ⁴ δήιος, late. ⁵ ἀνάκειμαι, recline, recline (at a meal). ⁶ λυπέω, grieve, pain. ⁷ σφόδρα, exceedingly, greatly. ⁸ μήτι, interrogative particle expecting a negative answer. ⁹ ἐμβάπτω, dip, dip into. ¹⁰ τρύβλιον, ου, τό, bowl, dish. ¹¹ οὐαί, woe! alas! woe! ¹² Ἰούδας, α, ό, Judas, Judah. ¹³ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ¹⁴ κλάω, break.

Κατὰ Μαθθαῖον 26:27 Byzantine NT

τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον 27 καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες: τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς 28 καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ 29 ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἔως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῆ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

Καὶ ὑμνήσαντες ^{10} ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. ^{11} 30

Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς 31 σκανδαλισθήσεσθε¹² ἐν ἐμοὶ ἐν τῆ νυκτὶ ταύτη: γέγραπται γάρ, Πατάξω¹³ τὸν ποιμένα,¹⁴ καὶ διασκορπισθήσεται¹⁵ τὰ πρόβατα¹⁶ τῆς ποίμνης.¹⁷ 32 Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω¹⁸ ὑμᾶς εἰς τὴν

¹ ποτήριον, ου, τό, cup, drinking cup. ² εὐχαριστέω, give thanks, thank. ³ καινός, new, fresh. ⁴ διαθήκη, ης, ή, covenant, will. ⁵ ἐκχέω, pour out, shed. ⁶ ἄφεσις, εως, ή, release, forgiveness. ⁷ ἄρτι, now, just now. ⁸ γέννημα, τος, τό, offspring, child. ⁹ ἄμπελος, ου, ή, vine. ¹⁰ ὑμνέω, sing to, praise. ¹¹ ἐλαία, ας, ή, olive tree. ¹² σκανδαλίζω, cause to stumble. ¹³ πατάσσω, strike, smite. ¹⁴ ποιμήν, ένος, ό, shepherd. ¹⁵ διασκορπίζω, scatter, separate. ¹⁶ πρόβατον, ου, τό, sheep. ¹⁷ ποίμνη, ης, ή, flock. ¹⁸ προάγω, lead forth, go before.

Γαλιλαίαν. Άποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ 33 πάντες σκανδαλισθήσονται¹ ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε² σκανδαλισθήσομαι.¹ Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω 34 σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν³ ἀλέκτορα⁴ φωνῆσαι,⁵ τρὶς⁶ ἀπαρνήσῃ με. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν⁶ δέῃ 35 με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι. Όμοίως⁶ δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον¹0 36 λεγόμενον Γεθσημανῆ,¹¹ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε¹² αὐτοῦ,¹³ ἔως οὖ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. Καὶ παραλαβὼν¹⁴ τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς 37 Ζεβεδαίου,¹⁵ ἤρξατο λυπεῖσθαι¹6 καὶ ἀδημονεῖν.¹7 38 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Περίλυπός¹8 ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου: μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε¹9 μετ' ἐμοῦ. Καὶ προσελθὼν μικρόν,²0 ἔπεσεν ἐπὶ 39

¹ σκανδαλίζω, cause to stumble. ² οὐδέποτε, never. ³ πρίν, before, formerly. ⁴ ἀλέκτωρ, ορος, ὁ, rooster, cock. ⁵ φωνέω, call, crow. ⁶ τρίς, thrice, three times. ⁷ ἀπαρνέομαι, deny, refuse. ⁸ κἄν, and if, even if. ⁹ ὁμοίως, likewise, in like manner. ¹⁰ χωρίον, ου, τό, place, field. ¹¹ Γεθσημανῆ, ἡ, Gethsemane. ¹² καθίζω, seat, sit. ¹³ αὐτοῦ, there, here. ¹⁴ παραλαμβάνω, receive, take. ¹⁵ Ζεβεδαῖος, ου, ὁ, Zebedee. ¹⁶ λυπέω, grieve, pain. ¹⁷ ἀδημονέω, distressed, troubled. ¹⁸ περίλυπος, very sad, very sorrowful. ¹⁹ γρηγορέω, watch, keep watch. ²⁰ μικρός, small, little.

Κατὰ Μαθθαῖον 26:40 Byzantine NT

πρόσωπον αὐτοῦ προσευγόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ^{1} ἐστιν, παρελθέτω ^{2} ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον³ τοῦτο: πλὴν⁴ οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. 40Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῶ Πέτρω, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ώραν γρηγορῆσαι μετ ἐμοῦ; 41Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ άσθενής. ^{10} Πάλιν ἐκ δευτέρου ^{11} ἀπελθών προσηύξατο, 42 λέγων, Πάτερ μου, εί οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον³ παρελθεῖν άπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. Καὶ ἐλθών εύρίσκει αὐτοὺς πάλιν 43 καθεύδοντας: ΄ ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.¹² Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ἀπελθών πάλιν 44 προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε 45 ἔργεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς,

¹ δυνατός, powerful, possible. ² παρέρχομαι, pass by, go by. ³ ποτήριον, ου, τό, cup, drinking cup. ⁴ πλήν, however, but. ⁵ καθεύδω, sleep. ⁶ Ισχύω, be strong, able. ⁷ γρηγορέω, watch, keep watch. ⁸ πειρασμός, οῦ, ὁ, temptation, trial. ⁹ πρόθυμος, willing, ready. ¹⁰ ἀσθενής, weak, infirm. ¹¹ δεύτερος, second. ¹² βαρέω, burden, weigh down.

Καθεύδετε¹ τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε.² Ἰδού, ἤγγικεν ή ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλών.⁴ Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἰδού, 46 ἤγγικεν³ ὁ παραδιδούς με.

Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, Ἰούδας, εἶς τῶν δώδεκα, 47 ἤλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὅχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, 48 λέγων, 'Ον ἄν φιλήσω," αὐτός ἐστιν: κρατήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, Χαῖρε, 49 ῥαββί: καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 50 αὐτῷ, 'Εταῖρε, 11 ἐφ' ῷ πάρει; 12 Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ ἰδού, εἶς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας 14 τὴν 51 χεῖρα, ἀπέσπασεν 15 τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας

¹ καθεύδω, sleep. ² ἀναπαύω, refresh, take rest. ³ ἐγγίζω, come near, approach. ⁴ ἀμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ⁵ Τούδας, α, ὁ, Judas, Judah. ⁶ μάχαιρα, ης, ἡ, sword. ⁷ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁸ φιλέω, love, kiss. ⁹ κρατέω, grasp, lay hold of. ¹⁰ καταφιλέω, kiss fervently, kiss affectionately. ¹¹ ἐταῖρος, ου, ὁ, companion, friend. ¹²πάρειμι, be present, have arrived. ¹³ ἐπιβάλλω, lay upon, throw upon. ¹⁴ ἐκτείνω, stretch forth, stretch out. ¹⁵ ἀποσπάω, draw away, withdraw. ¹⁶πατάσσω, strike, smite.

Κατὰ Μαθθαῖον 26:52 Byzantine NT

τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν ^{1} αὐτοῦ τὸ ὡτίον. ^{2} 52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν ^{4} εἰς τὸν τόπον αὐτῆς: πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν έν μαχαίρα άποθανοῦνται. "Η 53 δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας άγγέλων; Πώς οὖν πληρωθώσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως 54 δεῖ γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς 55 όχλοις, Ω ς ἐπὶ ληστὴν ^{8} ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν ^{4} καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην¹¹ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ¹² με. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα 56 πληρωθώσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. 13

¹ ἀφαιρέω, take away, smite off. ² ἀτίον, ου, τό, ear. ³ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ⁴ μάχαιρα, ης, ή, sword. ⁵ ἄρτι, now, just now. ⁶ παρίστημι, be present, stand by. ⁷ λεγεών, ῶνος, ή, legion, very large number. ⁸ ληστής, οῦ, ὁ, robber, brigand. ⁹ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ¹⁰ συλλαμβάνω, take, conceive. ¹¹ καθέζομαι, sit down, am sitting. ¹² κρατέω, grasp, lay hold of. ¹³ φεύγω, flee, escape.

Οἱ δὲ κρατήσαντες¹ τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον² πρὸς 57 Καϊάφαν³ τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει 58 αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν,⁴ ἕως τῆς αὐλῆς⁵ τοῦ ἀρχιερέως: καὶ εἰσελθών ἔσω ^{6} ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ^{7} ἰδεῖν τὸ τέλος. δὶ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ 59 Τησοῦ, ὅπως θανατώσωσιν ^{11} αὐτόν, καὶ οὐχ εὖρον. 60 Καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων 22 προσελθόντων, οὐχ "Υστερον¹³ δὲ προσελθόντες δύο 61 εὖρον. ψευδομάρτυρες ^{12} εἶπον, Οὖτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι ^{14} τὸν ναὸν ^{15} τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ήμερῶν οἰκοδομῆσαι ^{16} αὐτόν. Καὶ ἀναστὰς δ 62 άρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνη; Τί οὖτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ¹⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. ¹⁸ Καὶ 63

¹ κρατέω, grasp, lay hold of. ² ἀπάγω, lead away, lead. ³ Καϊάφας, α, ὁ, Caiaphas. ⁴ μακρόθεν, from afar, afar. ⁵ αὐλή, ῆς, ἡ, courtyard, enclosed open space. ⁶ ἔσω, within, inside. ⁷ ὑπηρέτης, ου, ὁ, servant, assistant. ⁸ τέλος, ους, τό, end, purpose. ⁹ συνέδριον, ου, τό, council, Sanhedrin. ¹⁰ ψευδομαρτυρία, ας, ἡ, false witness, false testimony. ¹¹ θανατόω, put to death, subdue. ¹² ψευδόμαρτυς, υρος, ὁ, false witness. ¹³ ὕστερον, lastly, afterward. ¹⁴ καταλύω, destroy, lodge. ¹⁵ ναός, οῦ, ὁ, temple, shrine. ¹⁶ οἰκοδομέω, build up, construct. ¹⁷ καταμαρτυρέω, bear witness against, testify against. ¹⁸ σιωπάω, be silent, keep silence.

Κατὰ Μαθθαῖον 26:64 Byzantine NT

ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῶ, Ἐξορκίζω¹ σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπης εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ 64 εἶπας. Πλὴν² λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι³ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ έργόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ 65 άρχιερεὺς διέρρηξεν⁵ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων ὅτι Έβλασφήμησεν: τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; 8 "Ιδε, νῦν ἡκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. Τί ὑμῖν 66 δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, "Ενοχος 10 θανάτου ἐστίν. Τότε ἐνέπτυσαν ^{11} εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ 67ἐκολάφισαν ^{12} αὐτόν: οἱ δὲ ἐρράπισαν, ^{13} λέγοντες, 68 Προφήτευσον¹⁴ ἡμῖν, χριστέ. Τίς ἐστιν ὁ παίσας¹⁵ σε;

Ό δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῆ αὐλῆ: καὶ προσῆλθεν 69 αὐτῷ μία παιδίσκη,² λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 3 Ὁ δὲ ἠρνήσατο 4 ἔμπροσθεν 5 70 αὐτῶν πάντων, λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. Ἐξελθόντα 71 δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει αὐτοῖς ἐκεῖ, Καὶ οὖτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν 72 ἄνθρωπον. Μετὰ μικρὸν⁹ δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες 73 εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ^{10} καὶ σὰ ἐξ αὐτῶν εἶ: καὶ γὰρ ἡ λαλιά του δῆλόν το ποιεῖ. Τότε ἤρξατο 74 καταθεματίζει v^{13} καὶ ὀμνύει v^{14} ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ^{15} ἐφώνησεν. ^{16} Καὶ 75 έμνήσθη το Πέτρος το ρήματος το Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ ὅτι Π ρὶν $^{^{18}}$ ἀλέκτορα $^{^{15}}$ φωνῆσαι, $^{^{16}}$ τρὶς ἀπαρνήση ^{20} με. Καὶ ἐξελθών ἔξω ἔκλαυσεν ^{21} πικρῶς. ^{22}

¹ αὐλή, ῆς, ἡ, courtyard, enclosed open space. ² παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ³ Γαλιλαΐος, Galilean. ⁴ ἀρνέομαι, deny, repudiate. ⁵ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ⁶ πυλών, ῶνος, ὁ, vestibule, gateway. ⁷ Ναζωραΐος, ου, ὁ, Nazarene, inhabitant of Nazareth. ⁸ ὅρκος, ου, ὁ, oath. ⁹ μικρός, small, little. ¹⁰ ἀληθῶς, truly, really. ¹¹ λαλιά, ᾶς, ἡ, speech, way of talking. ¹² δῆλος, clear, evident. ¹³ καταθεματίζω, curse, devote to destruction. ¹⁴ ὀμνύω, swear, take an oath. ¹⁵ ἀλέκτωρ, ορος, ὁ, rooster, cock. ¹⁶ φωνέω, call, crow. ¹⁷ μιμνήσκομαι, remember, recall. ¹⁸ πρίν, before, formerly. ¹⁹ τρίς, thrice, three times. ²⁰ ἀπαρνέομαι, deny, refuse. ²¹ κλαίω, weep, weep for. ²² πικρῶς, bitterly.

Κατὰ Μαθθαῖον 27:2 Byzantine NT

Πρωΐας¹ δὲ γενομένης, συμβούλιον² ἔλαβον πάντες οἱ 27 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι³ αὐτόν: καὶ δήσαντες⁴ αὐτὸν 2 ἀπήγαγον⁵ καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίω̞ Πιλάτω τῷ ἡγεμόνι.⁻

Τότε ἰδὼν Ἰούδας⁸ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη,⁹ 3 μεταμεληθεὶς ¹⁰ ἀπέστρεψεν ¹¹ τὰ τριάκοντα ¹² ἀργύρια ¹³ τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, λέγων, 4 "Ημαρτον ¹⁴ παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. ¹⁵ Οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψει. Καὶ ῥίψας ¹⁶ τὰ ἀργύρια ¹³ ἐν τῷ 5 ναῷ, ¹⁷ ἀνεχώρησεν: ¹⁸ καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. ¹⁹ Οἱ δὲ 6 ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια ¹³ εἶπον, Οὐκ ἔξεστιν ²⁰ βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ²¹ ἐπεὶ ²² τιμὴ ²³ αἵματός ἐστιν. Συμβούλιον ² δὲ λαβόντες ἡγόρασαν ²⁴ ἐξ αὐτῶν 7 τὸν ἀγρὸν ²⁵ τοῦ κεραμέως, ²⁶ εἰς ταφὴν ²⁷ τοῖς ξένοις. ²⁸ 8

¹ πρωΐα, ας, ή, early morning. ² συμβούλιον, ου, τό, counsel, council. ³ θανατόω, put to death, subdue. ⁴ δέω, bind, tie. ⁵ ἀπάγω, lead away, lead. ⁶ Πόντιος, ου, ό, Pontius. ⁷ ήγεμών, όνος, ό, governor, leader. ⁸ Ἰούδας, α, ό, Judas, Judah. ⁹ κατακρίνω, condemn. ¹⁰ μεταμέλομαι, regret, repent. ¹¹ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹² τριάκοντα, thirty, 30. ¹³ ἀργύριον, ου, τό, silver, shekel. ¹⁴ ἀμαρτάνω, sin. ¹⁵ ἀθῷος, innocent, guiltless. ¹⁶ ρίπτω, throw, cast. ¹⁷ ναός, οῦ, ό, temple, shrine. ¹⁸ ἀναχωρέω, depart, withdraw. ¹⁹ ἀπάγχω, choke, strangle. ²⁰ ἔξεστιν, it is lawful, it is permitted. ²¹ Κορβᾶν, gift to God, corban. ²² ἐπεί, when, since. ²³ τιμή, ῆς, ἡ, honor, price. ²⁴ ἀγοράζω, buy. ²⁵ ἀγρός, ου, ὁ, field, farm. ²⁶ κεραμεύς, έως, ὁ, potter. ²⁷ ταφή, ῆς, ἡ, burial, burial place. ²⁸ ξένος, strange, stranger.

Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς¹ ἐκεῖνος Ἁγρὸς¹ Αἵματος, ἕως τῆς σήμερον.² Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου³ τοῦ 9 προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα⁴ ἀργύρια,⁵ τὴν τιμὴν⁶ τοῦ τετιμημένου, ^{7} ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υίῶν Ἰσραήλ: καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν¹ τοῦ 10 κεραμέως, ^{8} καθὰ ^{9} συνέταξέν ^{10} μοι κύριος.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν¹¹ τοῦ ἡγεμόνος:¹² καὶ 11 ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμών,¹² λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι¹³ αὐτὸν ὑπὸ τῶν 12 ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. 13 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα¹⁴ σου καταμαρτυροῦσιν;¹⁵ Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς 14 οὐδὲ ἔν ἡῆμα, ὥστε θαυμάζειν¹6 τὸν ἡγεμόνα¹² λίαν.¹7 15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν¹8 εἰώθει¹9 ὁ ἡγεμὼν¹² ἀπολύειν ἕνα τῷ

¹ ἀγρός, ου, ὁ, field, farm. ² σήμερον, today, now. ³ Ἱερεμίας, ου, ὁ, Jeremiah. ⁴ τριάκοντα, thirty, 30. ⁵ ἀργύριον, ου, τό, silver, shekel. ⁶ τιμή, ῆς, ἡ, honor, price. ⊓ τιμάω, honor, value at a price. Ἦ κεραμεύς, έως, ὁ, potter. ९ καθά, just as, as. ¹0 συντάσσω, arrange, direct. ¹¹ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ¹² ἡγεμών, όνος, ὁ, governor, leader. ¹³ κατηγορέω, accuse, charge. ¹⁴ πόσος, how many? how great? ¹⁵ καταμαρτυρέω, bear witness against, testify against. ¹⁶ θαυμάζω, am amazed, marvel at. ¹⁻ λίαν, greatly, very. ¹೩ ἑορτή, ῆς, ἡ, feast, festival. ¹⁰ εἴωθα, be accustomed, to maintain a custom.

Κατὰ Μαθθαῖον 27:16 Byzantine NT

ὄχλω δέσμιον, ^{1} ὅν ἤθελον. Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ^{1} 16 ἐπίσημον, ^{2} λεγόμενον Βαραββᾶν. ^{3} Συνηγμένων οὖν ^{17} αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ύμιν; Βαραββάν, η Ἰησούν τὸν λεγόμενον χριστόν; 18 "Ηδει γὰρ ὅτι διὰ Φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. 19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίω ἐκείνω: πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ ὄναρ⁸ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι 20 ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν,3 τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν 21 εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί 22 οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; Λέγουσιν αὐτῶ πάντες, Σταυρωθήτω. Ο δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί 23 γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς εκραζον,

158

¹ δέσμιος, ου, ό, prisoner, one bound. ² ἐπίσημος, splendid, outstanding. ³ Βαραββᾶς, ᾶ, ὁ, Barabbas. ⁴ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ⁵ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁶ πάσχω, I suffered. ⁷ σήμερον, today, now. ⁸ ὄναρ, τό, dream. ⁹ ἡγεμών, όνος, ὁ, governor, leader. ¹⁰ σταυρόω, crucify. ¹¹ περισσῶς, abundantly, exceedingly.

λέγοντες, Σταυρωθήτω. 1 Ἰδών δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν 24 ἀφελεῖ, 2 ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος 3 γίνεται, λαβών ὕδωρ, ἀπενίψατο 4 τὰς χεῖρας ἀπέναντι 5 τοῦ ὅχλου, λέγων, Ἀθῷός 6 εἰμι ἀπὸ τοῦ αἴματος τοῦ δικαίου τούτου: ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν, Τὸ 25 αἵμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τότε 26 ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν: 7 τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας 8 παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῆ. 1

Τότε οἱ στρατιῶται³ τοῦ ἡγεμόνος,¹¹ παραλαβόντες¹¹ 27 τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον,¹² συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν:¹³ καὶ ἐκδύσαντες¹⁴ αὐτόν, 28 περιέθηκαν¹⁵ αὐτῷ χλαμύδα¹⁶ κοκκίνην.¹7 Καὶ 29 πλέξαντες¹³ στέφανον¹9 ἐξ ἀκανθῶν,²⁰ ἐπέθηκαν²¹ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον²² ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ: καὶ γονυπετήσαντες²³ ἔμπροσθεν²⁴ αὐτοῦ

¹ σταυρόω, crucify. ² ὡφελέω, profit, help. ³θόρυβος, ου, ό, uproar, riot. ⁴ ἀπονίπτω, wash dirt off. ⁵ ἀπέναντι, over against, before. ⁶ ἀθῷος, innocent, guiltless. ⁷ Βαραββᾶς, ᾶ, ὁ, Barabbas. ⁸ φραγελλόω, flog, scourge. ⁹ στρατιώτης, ου, ὁ, soldier. ¹⁰ ἡγεμών, όνος, ὁ, governor, leader. ¹¹ παραλαμβάνω, receive, take. ¹² πραιτώριου, ου, τό, palace (of the governor). ¹³ σπείρα, ης, ἡ, cohort. ¹⁴ ἐκδύω, take off, put off. ¹⁵ περιτίθημι, place around, put around. ¹⁶ χλαμύς, ύδος, ἡ, mantle, robe. ¹⁷ κόκκινος, scarlet, crimson. ¹⁸ πλέκω, plait, weave. ¹⁹ στέφανος, ου, ὁ, crown, garland. ²⁰ ἄκανθα, ης, ἡ, thorn, thorn bush. ²¹ ἐπιτίθημι, lay upon, put. ²² κάλαμος, ου, ὁ, reed, reed-pen. ²³ γονυπετέω, fall on the knees, kneel down. ²⁴ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen).

Κατὰ Μαθθαῖον 27:30 Byzantine NT

ἐνέπαιζον¹ αὐτῷ, λέγοντες, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Τουδαίων: καὶ ἐμπτύσαντες² εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν 30 κάλαμον,³ καὶ ἔτυπτον⁴ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ 31 ὅτε ἐνέπαιξαν¹ αὐτῷ, ἐξέδυσαν⁵ αὐτὸν τὴν χλαμύδα,6 καὶ ἐνέδυσαν⁻ αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.°

Έξερχόμενοι δὲ εὖρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, 10 ὀνόματι 32 Σίμωνα: τοῦτον ἠγγάρευσαν 11 ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν 12 αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, 13 ὅ 33 ἐστιν λεγόμενος Κρανίου 14 Τόπος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν 34 ὄξος 15 μετὰ χολῆς 16 μεμιγμένον: 17 καὶ γευσάμενος 18 οὐκ ἤθελεν πιεῖν. Σταυρώσαντες 36 αὐτόν, 35 διεμερίσαντο 19 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον. 20 36 Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέθηκαν 13 ἐπάνω 15 τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν 15 ἀντοῦ

¹ ἐμπαίζω, mock. ² ἐμπτύω, spit upon. ³ κάλαμος, ου, ὁ, reed, reed-pen. ⁴ τύπτω, smite, beat. ⁵ ἐκδύω, take off, put off. ⁶ χλαμύς, ὑδος, ἡ, mantle, robe. ⁷ ἐνδύω, put on, clothe. ⁸ ἀπάγω, lead away, lead. ⁹ σταυρόω, crucify. ¹⁰ Κυρηναῖος, ου, ὁ, Cyrenian, belonging to Cyrene. ¹¹ ἀγγαρεύω, compel, press into service. ¹² σταυρός, οῦ, ὁ, cross. ¹³ Γολγοθᾶ, ἡ, Golgotha. ¹⁴ κρανίον, ου, τό, skull. ¹⁵ ὄξος, ους, τό, sour wine, vinegar. ¹⁶ χολή, ῆς, ἡ, a bitter herb, gall. ¹⁷ μίγνυμι, mix, mingle. ¹⁸ γεύομαι, taste, experience. ¹⁹ διαμερίζω, divide, distribute. ²⁰ κλῆρος, ου, ὁ, lot, portion. ²¹ ἐπιτίθημι, lay upon, put. ²² ἐπάνω, above, over (gen). ²³ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason.

γεγραμμένην, Οὖτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Τότε σταυροῦνται¹ σὺν αὐτῶ δύο λησταί,² 38 είς ἐκ δεξιῶν καὶ είς ἐξ εὐωνύμων.³ Οἱ δὲ 39 παραπορευόμενοι έβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες 6 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, $\mathbf{O}$ καταλύων τὸν 40ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν: 10 εἰ υίὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ^{11} Όμοίως ^{12} δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες ^{13} 41μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ Φαρισαίων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ 42 δύναται σῶσαι. Εἰ βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ^{11} καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτῷ. 43Πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν: ρυσάσθω ^{14} νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν. Εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υίός. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ 44 λησταὶ² οἱ συσταυρωθέντες¹⁵ αὐτῶ ώνείδιζον¹⁶ αὐτόν.

¹ σταυρόω, crucify. ² ληστής, οῦ, ὁ, robber, brigand. ³ εὐώνυμος, of good name, euph. for left. ⁴ παραπορεύομαι, go beside, go past. ⁵ βλασφημέω, revile, blaspheme. ⁶ κινέω, move, stir. ⁷ καταλύω, destroy, lodge. ⁸ ναός, οῦ, ὁ, temple, shrine. ⁹ οἰκοδομέω, build up, construct. ¹⁰ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹¹ σταυρός, οῦ, ὁ, cross. ¹² ὁμοίως, likewise, in like manner. ¹³ ἐμπαίζω, mock. ¹⁴ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁵ συσταυρόω, crucify together with. ¹⁶ ὀνειδίζω, reproach, revile.

Κατὰ Μαθθαῖον 27:45 Byzantine NT

 ^{1} Απὸ δὲ ἕκτης ^{1} ὥρας σκότος ^{2} ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν 45 ἕως ὥρας ἐνάτης. ^{3} Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ^{3} ὥραν 46 ἀνεβόησεν ό Ἰησοῦς φωνῆ μεγάλη, λέγων, Ἡλί,5 'Ηλί, 5 λιμὰ 6 σαβαγθανί; 7 Τοῦτ' ἔστιν, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες;⁸ Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ 47 έστώτων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἡλίαν ὁ φωνεῖ ο ὑτος. Καὶ εὐθέως δραμών 11 εἶς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβών 48 σπόγγον, 12 πλήσας 13 τε ὄξους, 14 καὶ περιθεὶς 15 καλάμω, ἐπότιζεν¹⁷ αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν 49 εὶ ἔργεται Ἡλίας σώσων αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν 50 κράξας φωνή μεγάλη ἀφήκεν τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδού, τὸ 51 καταπέτασμα ^{18} τοῦ ναοῦ ^{19} ἐσχίσθη ^{20} εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ^{21} ἔως κάτω: ^{22} καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη: ^{23} καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν: ^{20} καὶ τὰ μνημεῖα ^{25} ἀνεώχθησαν: καὶ 52 πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων όλ άγίων ἠγέρθη: 53

¹ ἔκτος, sixth. ² σκότος, ους, τό, darkness. ³ ἔνατος, ninth. ⁴ ἀναβοάω, cry out, shout upwards. ⁵ ἡλί, Eli, my God. ⁶ λιμά, why. ⁷ σαβαχθανί, thou hast forsaken me. ⁸ ἔγκαταλείπω, leave behind, forsake. ⁹ Ἡλίας, ου, ὁ, Elijah. ¹⁰ φωνέω, call, crow. ¹¹ τρέχω, run, exercise myself. ¹² σπόγγος, ου, ὁ, sponge. ¹³ πλήθω, fill. ¹⁴ δξος, ους, τό, sour wine, vinegar. ¹⁵ περιτίθημι, place around, put around. ¹⁶ κάλαμος, ου, ὁ, reed, reed-pen. ¹⁷ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ¹⁸ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil. ¹⁹ ναός, οῦ, ὁ, temple, shrine. ²⁰ σχίζω, split, separate. ²¹ ἄνωθεν, from above, again. ²² κάτω, down, below. ²³ σείω, shake. ²⁴ πέτρα, ας, ἡ, rock. ²⁵ μνημεῖον, ου, τό, tomb, monument. ²⁶ κοιμάομαι, sleep, fall asleep.

καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων¹ μετὰ τὴν ἔγερσιν² αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν³ πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος⁴ καὶ οἱ 54 μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν⁵ καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα,⁶ λέγοντες, Ἀληθῶς⁻ θεοῦ υἱὸς ἦν οὖτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ 55 γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν⁵ θεωροῦσαι, αἴτινες ἤκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι² αὐτῷ, ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή,¹0 56 καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου¹¹ καὶ Ἰωσῆ¹² μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.¹³

Όψίας 14 δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος 15 ἀπὸ 57 Ἀριμαθαίας, 16 τοὔνομα 17 Ἰωσήφ, ὅς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν 18 τῷ Ἰησοῦ: οὖτος προσελθών τῷ 58 Πιλάτῳ, ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ

 ¹ μνημεῖον, ου, τό, tomb, monument. ² ἔγερσις, εως, ἡ, resurrection, waking up. ³ ἐμφανίζω, manifest, disclose. ⁴ ἐκατοντάρχης, centurion. ⁵ σεισμός, οῦ, ὁ, earthquake, storm. ⁶ σφόδρα, exceedingly, greatly. ⁷ ἀληθῶς, truly, really. ⁸ μακρόθεν, from afar, afar. ⁹ διακονέω, serve, minister. ¹⁰ Μαγδαληνή, ῆς, ἡ, woman of Magdala, Magdalene. ¹¹ Τάκωβος, James, Jacob. ¹² Ἰωσῆς, ῆτος, ὁ, Joses. ¹³ Ζεβεδαῖος, ου, ὁ, Zebedee. ¹⁴ ὄψιος, late. ¹⁵ πλούσιος, rich. ¹⁶ Άριμαθαία, ας, ἡ, Arimathea. ¹⁷ τοῦνομα, by name. ¹⁸ μαθητεύω, be a disciple, make a disciple.

Κατὰ Μαθθαῖον 27:59 Byzantine NT

Πιλάτος ἐκέλευσεν¹ ἀποδοθῆναι² τὸ σῶμα. Καὶ 59 λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν³ αὐτὸ σινδόνι⁴ καθαρᾳ,⁵ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ⁶ αὐτοῦ 60 μνημείῳ,⁻ ὁ ἐλατόμησεν⁵ ἐν τῷ πέτρᾳ:⁰ καὶ προσκυλίσας¹⁰ λίθον μέγαν τῷ θύρᾳ¹¹ τοῦ μνημείου,⁻ ἀπῆλθεν. Ἡν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνή,¹² καὶ ἡ 61 ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι¹³ τοῦ τάφου.¹⁴

Τῆ δὲ ἐπαύριον, 15 ἤτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευήν, 16 62 συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν 17 ὅτι ἐκεῖνος ὁ 63 πλάνος 18 εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. 64 Κέλευσον 1 οὖν ἀσφαλισθῆναι 19 τὸν τάφον 14 ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας: μήποτε 20 ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν 21 αὐτόν, καὶ εἶπωσιν τῷ λαῷ, Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν: καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη 22

¹ κελεύω, order, command. ² ἀποδίδωμι, give back, pay. ³ ἐντυλίσσω, wrap up, fold up. ⁴ σινδών, όνος, ἡ, fine cloth, linen cloth. ⁵ καθαρός, clean, pure. ⁶ καινός, new, fresh. ⁷ μνημεῖον, ου, τό, tomb, monument. ⁸ λατομέω, hew out of a rock, hew stones. ⁹ πέτρα, ας, ἡ, rock. ¹⁰ προσκυλίω, roll up to, roll to. ¹¹ θύρα, ας, ἡ, door, gate. ¹² Μαγδαληνή, ῆς, ἡ, woman of Magdala, Magdalene. ¹³ ἀπέναντι, over against, before. ¹⁴ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ¹⁵ ἐπαύριον, on the morrow, on the next day. ¹⁶ παρασκευή, ῆς, ἡ, preparation. ¹⁷ μιμνήσκομαι, remember, recall. ¹⁸ πλάνος, deceiver, misleading. ¹⁹ ἀσφαλίζω, make secure, fasten. ²⁰ μήποτε, never, lest perchance. ²¹ κλέπτω, steal. ²² πλάνη, ης, ἡ, wandering, error.

χείρων¹ τῆς πρώτης. "Εφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, 65
"Έχετε κουστωδίαν:² ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε³ ὡς
οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο³ τὸν τάφον,⁴ 66
σφραγίσαντες⁵ τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.²

Όψὲ δὲ σαββάτων, τῆ ἐπιφωσκούση εἰς μίαν 28 σαββάτων, ἦλθεν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδού, σεισμὸς 2 ἐγένετο μέγας: ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ΤΗν δὲ ἡ ἰδέα 3 αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα το ἀντοῦ λευκὸν ό ωσεὶ χιών. Καὶ ἀγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ᾿Αποκριθεὶς 5 δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς: οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Οὐκ 6

¹ χείρων, worse. ² κουστωδία, ας, ή, guard. ³ ἀσφαλίζω, make secure, fasten. ⁴ τάφος, ου, ό, grave, tomb. ⁵ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ⁶ ὀψέ, long after, late. ⁷ ἐπιφώσκω, dawn, begin. ⁸ Μαγδαληνή, ής, ή, woman of Magdala, Magdalene. ⁹ σεισμός, οῦ, ὁ, earthquake, storm. ¹⁰ ἀποκυλίω, roll away. ¹¹ θύρα, ας, ή, door, gate. ¹² ἐπάνω, above, over (gen). ¹³ ἰδέα, ας, ή, form, outward appearance. ¹⁴ ἀστραπή, ής, ή, lightning, brightness. ¹⁵ ἔνδυμα, τος, τό, apparel (esp. the outer robe). ¹⁶ λευκός, white, bright. ¹⁷ ώσεί, like, about. ¹⁸ χιών, όνος, ή, snow. ¹⁹ φόβος, ου, ό, fear, terror. ²⁰ σείω, shake. ²¹ σταυρόω, crucify.

Κατὰ Μαθθαῖον 28:7 Byzantine NT

ἔστιν ὧδε: ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπεν. Δ εῦτε, ¹ ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ^{2} ὁ κύριος. Καὶ ταχὺ ^{3} πορευθεῖσαι 7εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρών: καὶ ἰδού, προάγει τρι την Γαλιλαίαν: έκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε: ἰδού, εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι 8 ταχὺ³ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ^{7} ἀπαγγεῖλαι ^{8} τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Ω ς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι ^{s} τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδού, Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν 10 αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς: 10 Μὴ φοβεῖσθε: ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε⁸ τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ με ὄψονται.

¹ δεῦτε, comel. ² κεῖμαι, lie, be laid. ³ ταχύ, quickly, speedily. ⁴ προάγω, lead forth, go before. ⁵ μνημεῖον, ου, τό, tomb, monument. ⁶ φόβος, ου, ό, fear, terror. ⁷ τρέχω, run, exercise myself. ⁸ ἀπαγγέλλω, announce, report. ⁹ ἀπαντάω, meet, encounter. ¹⁰ κρατέω, grasp, lay hold of.

Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού, τινὲς τῆς κουστωδίας¹ 11 ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν² τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἄπαντα³ τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν 12 πρεσβυτέρων, συμβούλιόν⁴ τε λαβόντες, ἀργύρια⁵ ἰκανὰ⁶ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις,⁻ λέγοντες, Εἴπατε 13 ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν⁵ αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.² Καὶ ἐὰν ἀκουσθῆ τοῦτο ἐπὶ 14 τοῦ ἡγεμόνος,¹⁰ ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους¹¹ ποιήσομεν. Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια⁵ 15 ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη¹² ὁ λόγος οὖτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι¹³ τῆς σήμερον.¹⁴

Οἱ δὲ ἔνδεκα¹⁵ μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, 16 εἰς τὸ ὄρος οὖ ¹⁶ ἐτάξατο ¹⁷ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἰδόντες 17 αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ: οἱ δὲ ἐδίστασαν. ¹⁸ Καὶ 18 προσελθών ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη

¹ κουστωδία, ας, ή, guard. ² ἀπαγγέλλω, announce, report. ³ ἄπας, each, every. ⁴ συμβούλιον, ου, τό, counsel, council. ⁵ ἀργύριον, ου, τό, silver, shekel. ⁶ ἱκανός, sufficient, able. ⁷ στρατιώτης, ου, ό, soldier. ⁸ κλέπτω, steal. ⁹ κοιμάομαι, sleep, fall asleep. ¹⁰ ἡγεμών, όνος, ό, governor, leader. ¹¹ ἀμέριμνος, free from care, free from anxiety. ¹² διαφημίζω, spread abroad, report. ¹³ μέχρι, until, as far as (gen). ¹⁴ σήμερον, today, now. ¹⁵ ἔνδεκα, eleven, 11. ¹⁶ οὖ, where, when. ¹⁷ τάσσω, arrange, appoint. ¹⁸ διστάζω, doubt, waver.

Κατὰ Μαθθαῖον 28:19 Byzantine NT

μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. Πορευθέντες 19 μαθητεύσατε¹ πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἰοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα 20 ἐνετειλάμην² ὑμῖν: καὶ ἰδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας³ τοῦ αἰῶνος. ᾿Αμήν.

 $^{^{1}}$ μαθητεύω, be a disciple, make a disciple. ^{2} ἐντέλλομαι, command, give orders. ^{3} συντέλεια, ας, ή, completion, end.